

Tisdagen den 14 mars

Kl. 13.00–16.00
18.00–19.17

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte den 9–10 mars

*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte den 9–10 mars*

Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Förra veckan sammanträdde Europeiska rådet, och som vanligt på vårtoppmötet stod de ekonomiska frågorna på dagordningen. Därutöver diskuterade vi också migration, säkerhet och västra Balkan.

Den fråga som fick störst uppmärksamhet var dock omvalet av den sittande ordföranden för Europeiska rådet, Donald Tusk. Tusk fick stöd från alla medlemsstater utom Polen, och eftersom beslutet inte kräver enhällighet valdes han därmed om för en ny mandatperiod på två och ett halvt år. Jag menar att det är bra med stabilitet och kontinuitet i detta läge, och jag tycker att Donald Tusk har gjort ett bra jobb under en svår och utmanande tid.

Efter ordförandevalet fick vi lyssna till Europeiska centralbankens chef Mario Draghi. Han informerade om att tilltron till ekonomin inom unionen är hög, att arbetslösheten i EU är på väg mot den lägsta nivån sedan strax efter finanskrisen och att den ekonomiska tillväxten i EU ser allt ljusare ut. Men det finns förstås mycket kvar att göra, så strukturreformer och stärkta offentliga finanser måste fortsatt ligga högst upp på åtgärdslistan.

Jag tog upp vikten av att vi fortsätter att arbeta för att öka tillväxten, till exempel genom att få in fler kvinnor på arbetsmarknaden, att vi fortsätter att utveckla den inre marknaden och skapar bättre förutsättningar för handel.

Herr talman! Under diskussionerna om migrationen fokuserade vi främst på situationen längs den så kallade centrala Medelhavsrutten. Vi fick en redogörelse av Maltas premiärminister Joseph Muscat om uppföljningen av det vi beslutade om på Malta för en dryg månad sedan. Det har tagits positiva steg, till exempel träning av den libyska kustbevakningen och ökade ansträngningar för att stötta gränshanteringen i södra Libyen.

Dessutom har samarbetet med IOM och UNHCR utvecklats. IOM har nu också utökat sin närvaro och öppnat ett kontor i Tripoli för att bättre kunna bistå och följa situationen på marken. IOM planerar för att ytterligare kunna öka sin närvaro i Libyen.

Vi har också påpekat att det är viktigt att allt arbete sker i enlighet med internationell rätt. Den höga representanten Federica Mogherini underströk att det nu är viktigt med humanitärt stöd till flyktingarna och att återvändandet från Libyen till ursprungsländerna måste öka.

Europeiska rådet upprepade också vikten av att komma till beslut när det gäller det gemensamma asylsystemet i EU under det maltesiska ordförandeskapet. Detta är fortfarande en prioriterad fråga för Sveriges regering.

Herr talman! Därefter diskuterade vi de ökade spänningarna på västra Balkan. Där finns problem både inom och mellan länder, men det är också ett stort problem att länder utanför regionen kraftigt försöker påverka utvecklingen. Jag är glad att det finns ett brett stöd bland stats- och regeringscheferna för att öka både EU:s och medlemsstaternas engagemang och närvaro i regionen. Sverige kommer också att fortsätta att prioritera att stödja länder i västra Balkanregionen.

Vi kunde också konstatera att EU:s gemensamma säkerhets- och försvarssamarbete behöver stärkas. Vi var överens om att det arbetet ska komplettera, inte dubblera, Natos arbete. Det var också glädjande att höra att även Storbritannien uttryckte att man vill finna former för att kunna delta i samarbetet.

Jag vill därutöver nämna att Europeiska rådet också konstaterade att förutsättningarna nu finns för ett fördjupat samarbete vad gäller Europeiska åklagarmyndigheten, Eppo.

Herr talman! Efter omvalet av Donald Tusk som Europeiska rådets ordförande, vilket Polen alltså inte stod bakom, valde den polska premiärministern att motsätta sig att slutsatser antogs på de övriga dagordningspunkterna under torsdagen. Detta löstes genom att slutsatserna fick bli ordförandens och då hade stöd av 27 medlemsstater.

Detta är förstås ingen bra situation. Är det något som står klart nu är det att EU har mycket att göra och att sammanhållningen är viktigare än någonsin. EU har viktiga frågor att lösa: att skapa jobb, hantera migrationen, skydda klimatet och stärka säkerheten i EU. Att tackla och lösa dessa frågor tillsammans måste stå högst upp på vår dagordning.

Det var också min ingång när vi träffades nästa dag, utan den brittiska premiärministern Theresa May, för att då tala om hur vi tar arbetet vidare i diskussionerna om EU:s framtid. Den närmaste hållpunkten är firandet i Rom om en dryg vecka, och där kommer vi att lyfta vad EU har bidragit med hittills sedan bildandet, vilka utmaningar unionen nu står inför och vilka områden som behöver stå i fokus framöver.

Kommissionen har som bekant presenterat en så kallad vitbok om framtidsarbetet. Diskussionen som följt av den, om att vi har eller riskerar att få ett EU i olika hastigheter, är något som flera länder, inte minst våra vänner i öst, har uttryckt sin oro kring. Andra länder, däribland Sverige, ser inte detta som lika dramatiskt, av det skälet att vi redan har ett EU där delar av samarbetet inte omfattar alla länder.

Detta är en diskussion som säkert kommer att fortsätta framöver; vi från Sverige ska vara aktiva. Samtidigt är det nu viktigt att EU inte helt ockuperas och sugts upp av diskussioner om form när vi har så stora utmaningar i sak framför oss.

På mötet nämnde vi flera aspekter som är viktiga framöver: tillväxt, säkerhet, klimat och migration. Jämställdhetsfrågan behöver också lyftas in tydligare i vårt arbete – det är inte minst en viktig tillväxtfråga.

Vi talade också om den sociala dimensionen av Europa, och jag var tydlig med att det för vår del inte handlar om att överföra nationella kompetenser till EU utan om att vi hjälps åt för att, var och en på sitt sätt, lyfta dessa aspekter. Intresset för detta är dock stort, från olika håll i EU och på olika sidor om partigränserna. Flera välkomnade att få komma till toppmötet i Göteborg i höst och ge sin syn på hur politiken på det sociala området bör utformas.

Detta, herr talman, var återrapporten från Europeiska rådet.

Anf. 2 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Den som lyssnade eller tittade på EU-nämndens sammanträde i förra veckan inför detta toppmöte kunde notera att statsministern då lade den stora tonvikten i sitt anförande just vid frågan om den sociala dimensionen och det sociala Europa. Nu nämnde han det bara i förbifarten. Förklaringen till det är antagligen att statsministern åkte på ett kraftigt bakslag i EU-nämnden i förra veckan, när den samlade oppositionen tydligt markerade en oro inför den utveckling som vi kan se i EU. Det finns en strävan hos många aktörer att flytta mer makt från nationalstaterna till Bryssel när det gäller arbetsmarknadspolitiken.

I arbetsmarknadsutskottet har man de senaste månaderna behandlat en vitbok från EU om den sociala pelaren, som detaljreglerar arbetsmarknadspolitiken och som statsministerns arbetsmarknadsminister Ylva Johansson står bakom.

Jag gläds åt att statsministern framförde det som han fick i uppdrag av EU-nämnden att framföra: att markera att Sverige känner denna oro och inte vill att mer beslutanderätt ska flyttas till EU, speciellt inte vad gäller arbetsmarknadspolitiken – vi vill värna den svenska modellen.

Jag skulle ändå vilja ha en kommentar från statsministern. Statsministern har ju lite låtsats som om arbetet med den sociala pelaren inte pågår och att det inte finns någon vitbok med detaljregleringar av arbetsmarknadspolitiken. Han låtsas här i riksdagen inte om att hans arbetsmarknadsminister driver detta starkt. Jag skulle vilja ha en kommentar från statsministern om hur han ser på de här frågorna framöver.

Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Fredrik Schulte säger att det skulle ha varit en stor diskussion om detta på EU-nämnden, att det skulle ha varit ett stort nederlag, att vi driver detaljreglering och så vidare. Jag förstår att det kan finnas inrikespolitiska skäl till att han uttrycker sig så, men jag vill hävda att det är överord.

Jag hoppas att vi är överens om att vi ska driva en social dimension i EU. Människor måste känna att detta inte bara är en marknad för varor, tjänster och kapital utan också en marknad som tillgodoser människors behov av social trygghet. Om detta är vi överens. Vi är också överens om att detta inte innebär att flytta över beslutskompetens.

Jag förklarade på EU-nämnden, också för Fredrik Schulte, att vi har tagit upp frågan om en social pelare – som inte är detsamma som ett socialt protokoll – och anförde precis den uppfattningen. Det är detta som hela resonemanget bygger på. Det sa jag i förra veckan, och jag säger det nu igen.

Jag tycker att det är bra om vi är överens. Det är en styrka för Sverige, och det blir en styrka för EU när EU:s medborgare hör att det nu finns ett ansvar också för den sociala dimensionen.

Anf. 4 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Ingen skulle bli gladare än jag om vi är överens i de här frågorna. Problemet är att det är lite svårt att utröna var regeringen verkligen står i de här frågorna. Vi får från statsministern höra att detta med den sociala dimensionen egentligen inte betyder så mycket och att det bara handlar om lite idéutbyte mellan länderna. Men när man frågar arbetsmarknadsministern Ylva Johansson får man höra att det handlar om detaljreglerande förslag som på ett ingripande sätt flyttar beslutanderätten över arbetsmarknadspolitiken från Sverige till EU. Å ena sidan har vi statsministern, som säger en sak, å andra sidan har vi arbetsmarknadsministern, som säger något helt annat.

Jag hoppas att det är statsministerns ord som gäller. Jag hoppas att Sveriges regering står fast vid den linje som statsministern anför här och att man inte kommer att flytta mer beslutanderätt till EU. Men då måste statsministern ta Ylva Johansson i örat och säga åt henne att sluta flytta över makt till Bryssel.

Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag tror att Fredrik Schulte först måste lära sig att skilja mellan den sociala dimensionen, socialt arbete och social pelare. När jag talar om social pelare, som jag för ett drygt år sedan tog upp med EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker, syftar det på att vi ska se över såväl tillträde till arbetsmarknaden som arbetsmarknadens villkor och andra sociala aspekter utifrån medlemsstaternas beslutskompetens. Vi följer dessa frågor, för det är oerhört viktigt med en social dimension. Det är detta jag har pratat om, och det tänker jag fortsätta prata om. Där har vi samma uppfattning i sak.

Det är väl viktigare att vi konstaterar att vi har samma uppfattning i sak än att bara söka gräl för grälets egen skull?

Anf. 6 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag vill också tacka för redogörelsen från Europeiska rådet.

EU saknar inte utmaningar. Det handlar om att få migrationsbeslutet på plats, så att det blir en fördelning i Europa, på samma sätt som det är viktigt att alla kommuner i Sverige tar sitt ansvar. Det handlar om att fortsätta klimatarbetet, och det blir alltmer aktuellt att också främja säkerheten på olika sätt.

Det handlar också, som statsministern säger, om att föra fram de sociala frågorna och att tala om människors trygghet. Det handlar inte om att föra över kompetens till den europeiska nivån, men det handlar om att ha det perspektivet, precis som jämställdhetsperspektivet, och att det finns med i de diskussioner som vi för. Regeringen har varit väldigt framgångsrik med att lyfta tillbaka arbetsmarknadspolitiken från Europeiska unionen med den proposition om lex Laval som nu ligger i riksdagen. Där säger

man ju att domstolen inte ska ha sådan inverkan på svensk arbetsmarknadspolitik. Jag hoppas på stor uppslutning när vi ska besluta om den propositionen här i kammaren.

Jag tror att det är viktigt, precis som statsministern sa slutligen, att inte tala så mycket om form utan i stället att gå in på de olika frågorna. Det finns ju en risk för att brexitfrågan och frågorna om EU:s framtid tar över.

Jag tror inte heller att man ska vara särskilt rädd för ett Europa som går i olika hastigheter. Vi har redan i dag Schengensamarbetet, det monetära samarbetet och finanspakten, där olika länder deltar på olika sätt. Jag tror att det viktigaste nu är att man kan enas om de stora, viktiga frågorna klimat, säkerhet och migration.

Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag delar den uppfattningen. Det är så vi har prioriterat att hålla fram dessa viktiga frågor. Exempelvis måste migrationsfrågan få en lösning, och vi måste fortsätta driva klimatfrågan. Här har vi ett tydligt mervärde i EU-samarbetet. Vi kan också tydligt visa medborgarna i medlemsstaterna att det finns ett mycket stort värde av att ha ett samarbete.

Det är precis på detta sätt vi prioriterar det. Det är också därför jag uttrycker en viss oro. Diskussionen om den vitbok som kommissionen har presenterat är fullt legitim, och den ska vi ta, men vi får inte ockuperas helt av formfrågor och processfrågor. Då blir vi stående i två år till samtidigt som medborgarna förväntar sig att vi faktiskt ska lösa problem som finns i deras vardag.

Därför välkomnar jag att kommissionen också kommer att presentera fem temarapporter med substans, exempelvis när det gäller den sociala dimensionen: Hur visar vi EU:s medlemsstater och medborgare att vi i vårt samarbete är tydliga också när det gäller den sociala dimensionen? Jag ser fram emot den diskussionen. Jag tror att temarapporterna kan komma att balansera detta, så att vi inte bara hamnar i en formrapport.

I övrigt delar jag uppfattningen att vi, om vi nu får gehör för propositionen, avslutar frågan om lex Laval, där EU-domstolen helt plötsligt fick styra svensk arbetsmarknadspolitik och den svenska modellen, där partsmodellen är så viktig. Tyvärr förstärkte den förra regeringen detta med den nuvarande lagstiftningen, och den måste nu ändras. Då kommer vi fullt ut tillbaka till den svenska modellen. Då kan parterna fullt ut driva sina krav enligt den svenska modellen, och det tycker jag är alldeles utmärkt.

Anf. 8 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag vill fortsätta att tala om det som statsministern tog upp sist, den svenska modellen. Det är väldigt viktigt. Den svenska arbetsmarknadsmodellen är ju på något sätt kärnan i den svenska modellen. Att nu ta tillbaka den makt som EU-domstolen tog ifrån oss – vilket den borgerliga regeringen bejakade – är ett viktigt steg. Det är också bra att flera från näringslivet nu välkomnar detta förslag. Byggindustrin har sagt det, och enskilda byggföretag har också sagt det. Det handlar om ordning och reda, helt enkelt.

Men ordning och reda måste det också vara i migrationspolitiken. Vi har här många gånger talat om att det handlar om att gå från beslut till handling. Vad jag förstår har det maltesiska ordförandeskapet verkligen

tagit detta på allvar. Skulle statsministern möjligtvis kunna utveckla detta något?

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller migrationsfrågan gör det maltesiska ordförandeskapet ett väldigt bra jobb. Vi måste hitta kompromisser; så enkelt är det.

Kommissionen har lagt fram ett förslag. Det är detta som diskuteras. Men vi måste alla vara beredda att göra kompromisser. Därför arbetar nu ordförandeskapet i en dialog med alla medlemsstater om hur en sådan kompromiss skulle kunna se ut.

Vi får vara beredda att kompromissa om vi ska komma någonvart. Så brukar det fungera i alla sammanhang, också inom en familj. Däremot har vi sagt att det hela måste bygga på att alla faktiskt tar ansvar för att ta emot flyktingar. Man kan inte vägra att befatta sig med den delen och säga att andra ska ta hand om det. Det är den röda linjen för vår del. Vi fortsätter på det sättet och har sagt att vi fortsatt är redo att bidra till kompromisser.

Anf. 10 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen från EU:s senaste toppmöte. Ett av de områden som diskuterades vid toppmötet är den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken i EU. Sverigedemokraterna anser att Sverige inte ska vara en del av just den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken. Vi ser i stället detta område som en fråga för de enskilda medlemsstaterna att själva bestämma och förfoga över. Självklart ska både bilateralt och multilateralt samarbete kunna ske mellan medlemsstater och icke medlemsstater. Men när det kommer till att tillvarata Sveriges säkerhets- och försvarspolitiska intressen är det av högsta vikt att Sverige kan utforma sin egen linje.

Med det sagt är det viktigt att EU inte utvecklas till en försvarsunion. Och nu när värnplikten dessutom äntligen återinförs i Sverige är det ännu viktigare att det klargörs att vårt land är militärt alliansfritt. Svenska värnpliktiga ska inte behöva dö för EU eller andra främmande intressen. Här är det viktigt med tydlighet gentemot dem som redan är pliktplacerade och dem som kommer att bli det i framtiden.

Min fråga till statsministern är därför hur han ser på EU-gemensamma försvarsstaber och andra organ som nu inrättas och som snabbt kan komma att utvecklas till ett gemensamt EU-försvär. Kommer Sverige att ställa sig utanför ett sådant samarbete på permanent basis, eller kommer Sverige att smygas in i ett EU-försvär bakvägen, precis som svenska folket och Sverige har blivit insmugna i en rad andra EU-samarbeten bakvägen, som vi har sett genom historien?

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Här ska inte smygas någonting. En av regeringens viktigaste uppgifter är att se till att landets befolkning har det bästa möjliga skyddet. Vi står upp för alliansfriheten och kommer så att göra. Vi tycker att det är viktigt att vi har samarbete bilateralt med ett antal länder men också samarbete med Nato och samarbete med EU samtidigt som vi står upp för vår alliansfrihet, det vi själva väljer.

Hela det samarbete som nu utvecklas inom ramen för EU bygger på precis det här. Det är ett modulärt system, där vissa länder kanske samarbetar mer i cyberfrågor och it-frågor och andra länder inom andra områden. Man väljer själv. Men helheten blir ett bättre skydd för medlemsstaternas medborgare, och det är det absolut viktigaste vi kan se till att göra: att skydda medborgarna.

Detta samarbete är enligt vår uppfattning mycket bra. Det syftar inte på något sätt till någon försvarsunion. När det gäller att man har gemensamma staber för att hantera exempelvis de konfliktlösande insatser som vi kanske vill göra tillsammans med EU är det naturligt att någon koordinerar detta. Det är också naturligt att vi ser över hur vi kan koordinera vårt interna skydd i EU. Men det innebär inte på något sätt någon ny försvarsunion eller att vi släpper alliansfriheten. Detta är ett mycket bra samarbete. Det ger oss möjligheter, liksom andra, att bidra till en ökad gemensam säkerhet – fortfarande utifrån nationella beslut.

Anf. 12 PAVEL GAMOV (SD):

Herr talman! Jag konstaterar att det i statsministerns svar på mina frågor inte finns några garantier för att vi inte smygs in bakvägen i just ett EU-försvar, som detta kan komma att utvecklas till i framtiden.

EU-kommissionens ordförande, Jean-Claude Juncker, vill ha ett sådant här EU-försvar. Vi har väldigt stora medlemsstater, som Frankrike och Tyskland, som trycker på väldigt kraftigt för att få det här EU-gemensamma försvaret. Jag ser inte heller att Sverige kan bidra med särskilt mycket i dag. Vi har inte någon större försvarsförmåga. Vi ser dessutom att övriga delar av Europa är nedrustade. Även de orden från statsministern ekar alltså ihålligt.

Vi ser nu att EU-högkvarteret på försvarsområdet inrättas. Vi ser att det, liksom många andra gånger, börjar med detta. Men det slutar knappast med det. Finns det några som helst garantier för att vi inte kommer att smygas in i detta på längre sikt?

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag kan säga det en gång till. Det ska inte smygas med någonting. Det blir ingen sådan försvarsunion, av det enkla skälet att ingen vill ha det. Många av de medlemsstater som är medlemmar i Nato är väldigt noga med att påpeka att detta inte är någonting som ska konkurrera med Nato eller dubblera Nato, utan det ska i så fall komplettera Nato. Det är uttalat väldigt tydligt att medlemsstaterna får bidra med det de vill och anser sig kunna bidra med. Det är fel att Sverige inte kan bidra med någonting – det är helt fel uppfattning. Det har inget annat land heller.

Vi har exempelvis under lång tid varit redo att bidra med internationella konfliktlösningsinsatser. Det är jätteviktigt för oss också i EU att vi kan bidra till att skapa lugn och ordning och reda i vårt närområde. Det påverkar naturligtvis förr eller senare också EU om det inte är lugn och ro, så det ska vi bidra till. Det höjer våra medborgares säkerhet, och det är den här regeringens viktigaste uppgift.

Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Tack så mycket, statsministern, för återrapporten! Relationen till Turkiet blir alltmer central för Europeiska unionen. Turkiet är

nu vår gränsvakt som förhindrar att flyktingar kan ta sig hit för att söka asyl. Det ger landet en maktposition som landets ledning utnyttjar till fullo, både genom att förtrycka den egna oppositionen och genom att höja tonen mot EU:s olika medlemsstater. Vi ser en pågående kris mellan EU och Turkiet.

I Turkiet handlar det om att man fängslar demokratiska företrädare för olika partier. Man tystar fria medier. Det är ett omfattande våld, framför allt i landets kurdiska delar. Inför detta är EU oroväckande tyst.

Inför den folkomröstning som ska hållas i Turkiet uppvisar den turkiska regeringen ett rekord i hyckleri. Man har synpunkter på hur olika EU-länder har det med sina lagar och mötesfrihet samtidigt som man själv har kastat tusentals företrädare för nej-sidan när det gäller folkomröstningen i fängelse på helt godtycklig grund. Det är svårt att tänka sig något mer makalöst hyckleri. Jag var själv på en rättegång nyligen i Istanbul. En partiledare, Selahattin Demirtaş, hotas av 142 års fängelse för att ha hållit tal, som det här, i det turkiska parlamentet.

Jag tror att det är en tid då det är otroligt viktigt att vara tydlig och att inte låta sig hunsas av den turkiska regeringen utan stå upp för demokratiska värderingar och för människors rätt att framföra sina politiska uppfattningar. Det är dags att syna denna arrogans från den turkiska regeringen.

Jag tycker att regeringen här och nu har ett gyllene tillfälle att göra det och att kräva att de politiska fångarna frigges, att man låter medierna verka fritt och att man inför folkomröstningen i Turkiet faktiskt måste respektera någon sorts rimliga demokratiska spelregler. Varsågod, Stefan Löfven!

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det får inte finnas någon tvekan om att Sverige står upp för yttrandefriheten. Vi säger väldigt tydligt att det som nu sker i Turkiet är mycket problematiskt – det är en begränsning av yttrandefrihet, fängslanden, avskedanden och så vidare. Den utvecklingen är oerhört oroväckande. Vi ger framför allt uttryck för det inom ramen för EU-samarbetet, för det är viktigt att vi har en gemensam röst i de frågorna.

Det vi gör på flyktingområdet i Turkiet är att hjälpa de människor som lider någonting alldeles fruktansvärt och som har tvingats fly. Vi stöder inte Turkiet med de insatserna. Vi stöder människor som har – ursäkta uttrycket – ett helvete. Det är svårt. De har knappt tak över huvudet. Det gäller skolgång för barn. Vi måste se till att åtgärda de bristerna för dessa människor. Det är den riktningen vi har på insatsen när det gäller Turkiet. Det är människor som behöver hjälp.

Detta ska vi göra samtidigt som vi är väldigt tydliga med att vi står upp för mänskliga fri- och rättigheter. De får aldrig växlas mot varandra. Man måste kunna ta både och. Det är det vi tänker göra och gör.

Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Tack för svaret, statsministern! Vi har olika åsikter om effekten av detta flyktingavtal. Jag menar att det centrala nu är att höja rösten mot den turkiska regeringens provokationer och arrogans. Delar statsministern uppfattningen att de politiska fångarna i Turkiet måste frigges omedelbart, bland annat de parlamentariker som står inför rätta? Delar statsministern uppfattningen att den turkiska staten måste låta även nej-

sidan genomföra sina valmöten och sina valaktiviteter i demokratisk ordning utan lynchmobbar eller provokationer från polisen?

Prot. 2016/17:79
14 mars

*Åtterrapportering från
Europeiska rådets
möte den 9–10 mars*

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Turkiet ska precis som alla andra länder leva upp till de mänskliga rättigheterna, till fri- och rättigheter, yttrandefriheten och vad det nu månde vara. Vi gör ingen skillnad på medlemsstater – att ett land inte behöver leva upp till det och att ett annat land ska leva upp till det. Detta gäller lika för alla. Det är grundläggande principer. Vi måste och ska vara oerhört tydliga med att det är detta som vi ska leva efter.

Sedan får man naturligtvis tycka vad man vill, men mitt sikte och vårt sikte med detta avtal är att hjälpa människor på plats som har det eländigt och svårt. Exempelvis måste barn få möjlighet att gå i skola. Detta gör vi genom hjälp till projekt som ser till att barn får gå i skola.

Anf. 18 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack, statsministern, för redogörelsen från det senaste EU-toppmötet! Det är i en intressant tid i den internationella politiken som EU-ledarna nu träffas. Min fråga rör på vilket sätt den globala dimensionen, det vill säga EU:s ansvar, möjligheter och behov av att vara en global aktör speglades på toppmötet.

I dagarna träffar en av statsministerns kollegor i EU den amerikanske presidenten, och vi vet att relationerna mellan EU och andra internationella stora aktörer har varit skiftande. Det blir naturligtvis inte bättre av att EU sänder signaler internationellt om att man har väldigt svårt att samarbeta internt, bland annat genom att en av EU:s ledare höll på att inte bli omvald på grund av interna konflikter i det egna landet. Sådant ger komplikationer.

Jag skulle vilja säga att den globala dimensionen inte får glömmas bort. Precis som statsministern påpekar får formerna inte vara i fokus när EU diskuterar sin framtidsagenda, utan det är de utmaningar i sak som EU står inför som ska finnas i fokus.

Precis som statsministern nämnde är flera av dessa utmaningar minst sagt globala. Klimatfrågan, migrationsfrågan och säkerhetsfrågan är globala frågor, och då är det högst lämpligt att man också har en global dimension i det arbetet, inte minst när det rör frågor om migration och flyktingar. Just på rutten från Afrika handlar det ju inte bara om människor på flykt undan tortyr, terror och krig, utan det handlar också om ekonomiska flyktingar och en arbetsmarknad i Europa som är beroende av ett utbyte med andra länder.

Min fråga är alltså helt enkelt hur den globala dimensionen stod sig på detta toppmöte.

Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Är det något positivt som det här eländet har fört med sig, och jag tänker nu på migrationssituationen, är det att fler länder pratar om att vi faktiskt måste göra mer i de länder där det är väldigt eländigt med svält, hunger, fattigdom, brist på skolgång och så vidare.

Det möte som vi hade för ett och ett halvt år sedan med afrikanska länder på Malta, även om inte alla var där, var precis av den arten: EU behöver göra mer för att de människor som inte är flyktingar helt enkelt ska få mer trygghet och ett bättre socialt liv i sina hemländer och inte

tvingas göra den svåra och direkt livsfarliga flykten för att söka ett bättre liv. När det gäller detta menar vi att vi kan och ska göra mer.

I slutsatserna får jag hänvisa till paragraf 8, där det står: ”In the present international environment, Europe must do more to protect its citizens and contribute to peace and stability in its neighbourhood and beyond.” Här har EU en jätteviktig roll att spela.

I handelsfrågorna hör vi nu, inte minst mot bakgrund av den amerikanska administrationens inställning till handel så som vi har hört hittills, flera runt om i världen som tittar på EU och säger: Vad kan vi göra mer just på handelsområdet för att förstärka frihandeln och en fri och rättvis handels möjligheter?

Där räknar nog flera med att EU kan spela en roll, och det är därför vi vill gå vidare, vilket uttrycks i slutsatserna, från CETA-avtalet och försöka se till att det implementeras. Det handlar också om att så snabbt som möjligt slutföra förhandlingar med Japan så att EU är med och sätter en standard som är bra också på frihandelsområdet.

Anf. 20 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack för svaret! Jag delar statsministerns uppfattning när det gäller de sociala frågorna att det som handlar om att leverera till medborgarna i form av en fungerande arbetsmarknad är ett viktigt samtalsämne mellan de europeiska staterna, även om det ser olika ut i olika länder. Vi har ju också olika regleringar för detta.

Ett är dock gemensamt för den europeiska arbetsmarknaden, och det är att den är helt beroende av invandrad arbetskraft i olika sektorer. Vi har ett innovativt näringsliv som är helt beroende av ett internationellt utbyte, och jag hoppas att statsministern och Sverige kan vara med och dela uppfattningar om detta ömsesidiga beroende också på arbetsmarknaden, i en global värld.

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vi ska ha en migrationspolitik som är uthållig. Exempelvis den situation som vi hade hösten 2015 var inte uthållig, och vi har nu ändrat på det och sett till att vi faktiskt har en uthållig situation.

I en sådan här diskussion är det dock ingen tvekan om att det för Sverige som ett litet och mycket handelsberoende land är en styrka att ha människor som kommer från olika delar av världen på vår arbetsmarknad, varav en del har varit flyktingar här och sedan flyttat tillbaka till länder runt om i världen.

Dessa människor och deras erfarenheter och kunskaper är en stor tillgång för oss, men vi måste naturligtvis samtidigt se till att vi har en migrationspolitik som är långsiktigt hållbar.

Anf. 22 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Tack, statsministern, för åtterrapporten!

Inför Europeiska rådet nämnde statsministern i EU-nämnden att Sverige har ställt en fråga till kommissionen huruvida den anser att Ungerns agerande att i princip låsa in asylsökande stämmer med EU-rätten och/eller annan internationell rätt.

Min fråga till statsministern är om kommissionen har återkommit med ett svar eller någon synpunkt på denna frågeställning till Sverige och statsministern, men också om statsministern tog upp det här agerandet på det europeiska råd där statsministern var närvarande. Jag tycker att det är viktigt att vi ständigt och jämt framhåller rätten dels att söka asyl, dels att vi ska ha en individuell prövning och att mottagandet ska ske på ett respektfullt sätt för individens värdighet och med humanitet.

Så över till försvars- och säkerhetssamarbetet. I EU-nämnden var statsministern tydlig med att målet för det utvecklade försvars- och säkerhetssamarbetet inte skulle vara att skapa en försvarsunion utan att ett fördjupat försvarssamarbete ska bygga på mellanstatlig grund.

Det ställde vi alla upp på, men jag tycker faktiskt inte att de förbehåll som vi gjorde återspeglas i de ordförandeskapsslutsatser som kommer från Europeiska rådet. Där förespeglas det, som jag tolkar det, ett stort handlingsutrymme för kommissionen att utveckla försvars- och säkerhetssamarbetet utan de förbehåll som vi har varit överens om från svensk sida.

Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller Ungern var den specifika frågan inte uppe. Vi har ställt frågan till kommissionen, och vi avvaktar svaret.

När det gäller försvars- och säkerhetspolitiken är alla överens om detta. Det finns ingen som har någon hunger efter att skapa någon ny försvarsunion. Det kommer att göra sig självt, eftersom hela det här systemet för samarbete är ett modulärt samarbete där man helt enkelt får lägga in och bidra med det man vill. Samlat förstärker vi tryggheten och säkerheten för våra medborgare, men vi gör det utifrån vad vi själva vill och kan bidra med. Det är det som är hela grunden för samarbetet.

Det är en relevant fråga, men förstora den inte, för det finns ingen sådan önskan hos någon.

Anf. 24 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! När det gäller frågan om Ungern tycker jag att det är viktigt att statsministern efterlyser ett svar apropå att den lagstiftning som är genomröstad i Ungern ju snart träder i kraft, och då är det viktigt att den ifrågasätts innan den träder i kraft.

När det gäller försvarssamarbetet tycker jag faktiskt, om jag får tycka någonting i sammanhanget, att det bättre borde framgå i ordförandeskapsslutsatserna vad det är som EU ska bygga samarbetet på, nämligen det mellanstatliga och inte någon överbyggnad och gemensam försvars- och säkerhetspolitik.

Jag har en avslutande fråga: Har statsministern någon tro att det polska, ska vi kalla det för vetot eller nejdet till rådets ordförande får några efterverkningar så att de beslut som ska fattas med absolut majoritet blir blockerade i framtiden?

Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! När det gäller försvars- och säkerhetssamarbetet är den grundläggande bestämmelsen att ingen kan tvingas in i något mot sin vilja. I samma mening som jag hänvisade till tidigare står följande:

”In the present international environment, Europe must do more to protect its citizens and contribute to peace and stability in its neighbourhood

and beyond, including by committing sufficient additional resources, while taking into account national circumstances and legal commitments.” Det är slutsatserna. Sedan finns de grundläggande bestämmelserna. Det är helt klart, enligt min uppfattning.

Sedan var det frågan om det polska vetot. Detta är naturligtvis inte bra. Jag uppfattade under fredagen att Polens premiärminister var med igen, diskuterade och deltog på ett pragmatiskt sätt. Jag utgår från att detta var en engångshändelse under den dagen. Jag kan naturligtvis inte garantera detta, men jag hoppas verkligen att det var så. Vi behöver det samarbetet.

Anf. 26 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporten.

Det är naturligtvis inte bra att det inte blev rådsslutsatser utan bara ordförandeslutsatser. Jag hoppas att det var ett engångstillfälle, att detta inte upprepas och att man kan hålla ihop inom EU och bland stats- och regeringschefer om EU:s framtid – om vi ska ha en gemensam framtid inom EU.

Jag noterar också att det är bra att statsministern när det gäller tillväxten har tagit upp kvinnors roll på arbetsmarknaden. Men det saknas i slutsatserna. Jag undrar bara om det fanns någon, mer än Sverige, som drev frågan om kvinnors företagande som en framgångsfaktor. Vi vet att bnp kan öka med 12 procent om kvinnor arbetar i samma utsträckning som män. Det skulle vara en enorm tillgång.

I slutsatserna har ett ord försvunnit. Tidigare fanns det med ett ”socialt toppmöte” för rättvisa jobb och tillväxt. Nu står det bara ”ett toppmöte för rättvisa jobb och tillväxt”. Det är kanske så att statsministern inte ville ha ordet ”socialt” eftersom vi framförde lite kritik om detaljstyrningen, som vi inte vill att EU ska hålla på med. Jag vill gärna höra en kommentar om detta.

När det gäller migration undrar jag om statsministern drev frågan om fler lagliga vägar in i EU. Den frågan har numera försvunnit ur EU:s dokument. Den frågan var tidigare återkommande på migrationsområdet. Det är synd eftersom det förmodligen kommer att bli svårt att enas om något annat system än ett kvotsystem där flera länder gör ett åtagande för att ta emot personer som är i behov av skydd och att fly till Europa.

Är det möjligt att uppnå konsensus om EU:s asylpolitik, enligt statsministern?

Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! I den sista frågan kan jag säga att det kommer att bli komplicerat. Det är ingen idé att dölja det. Det kommer att bli mycket svårt. Vi måste alla – jag menar alla – försöka anstränga oss på riktigt för att nå en kompromiss som alla kan leva med. Regeringens linje är att alla måste ta ansvar för att ta emot flyktingar.

I den conclusion jag har, Désirée Pethrus, står det ”Social Summit” i paragraf 6. Jag börjar med den andra meningen: ”The European Council looks forward to the holding of the Social Summit for Fair Jobs and Growth in Gothenburg on 17 November 2017.”

I den version jag har står det ”Social Summit”. Jag tittar för säkerhets skull på min medarbetare för att få en bekräftelse. Ja, det är den meningen som är korrekt.

Lagliga vägar diskuterades inte specifikt, men jag kan försäkra Désirée Pethrus att vi har talat om denna fråga så många gånger i dessa sammanhang. Det gäller exempelvis hur vi ska utöka samarbetet med UNHCR, så att fler kan slippa de livsfarliga resorna över Medelhavet och komma in i Europa på ett säkert sätt. Det är en av dessa frågor, och det kan finnas fler. Vi har hela tiden tagit upp denna fråga. Den ståndpunkten gäller fortfarande.

Sedan var det frågan om kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Det är en sak som vi gärna vill ska synas, inte minst i det framtida arbetet, och som Désirée Pethrus påpekar här, det vill säga att det skulle bli fråga om 12 procent högre bnp. Det är mycket pengar räknat på EU-nivå. Så mycket mer välfärd skulle det bli om kvinnor fick samma möjligheter till deltagande på arbetsmarknaden. Det är också en sådan fråga som ligger, det vill säga jämställdhetsperspektivet, när vi tittar framåt. Vi ska se vad som händer i Romdeklarationen.

Anf. 28 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag har uppenbarligen, till skillnad från statsministern, en svensk version av slutsatserna. Där står det bara ”toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt”. Då är det översättaren som har gjort något fel. Det får vi reda ut så småningom.

När det gäller laglig migration har de olika statsråden och statsministern haft lite olika uppfattning. Det är ja till fler kvotflyktingar men nej till humanitära visum och nej till arbetskraftsvisum. Det är lite synd. Det är en fråga som vi kristdemokrater har drivit och som Socialdemokraterna har ställt sig emot.

Säkerhet och försvar handlar om mellanstatligt samarbete. Vad driver Sverige, och vad driver statsministern? Är det förmågeutvecklingen eller krishanteringsstrukturen? Är det gränsförvaltningen? Vad är viktigast för Sverige, och vad har statsministern särskilt lyft upp under den delen av mötet?

Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vi har diskuterat frågan om fler lagliga vägar in flera gånger. Det finns flera sätt att göra detta på, och låt oss fortsätta att diskutera frågan inom ramen för den gemensamma migrationspolitiken. Vi har framhållit behovet av fler säkra vägar in så att människor slipper riskera livet på Medelhavet.

Frågorna om säkerhet och försvar är av lite olika dignitet. En är naturligtvis vår försvarsförmåga. Hur stärker vi den tillsammans givet de nationella förutsättningarna och vårt nationella bestämmande? Sedan handlar det om hur vi kan stärka vår hantering av konflikter, konfliktförebyggande och konfliktnedtrappning i vår omvärld. Det är en helt annan sak. Vi är också engagerade i frågan om yttre gränser. Den är betydelsefull. Om det ska finnas en gemensam migrationspolitik måste det finnas en gemensam yttre gräns som fungerar. Det är bara så det går att få tilltro till den gemensamma migrationspolitiken. Det är flera olika dimensioner. Vi har inte sagt att exakt detta är nummer ett, utan det finns flera dimensioner på säkerhetsfrågan.

Anf. 30 BIRGITTA OHLSSON (L):

Herr talman! Jag vill inleda med att instämma i det som Jonas Sjöstedt tog upp vad gäller situationen i Turkiet just nu. Vi vet att Erdoğan har urholkat den turkiska demokratin och söndermulat friheten under en lång period. Det är viktigt att Europas anständiga regeringar är tydliga med att de politiska fångarna måste släppas.

Situationen vad gäller politiska fångar finns inte bara i Turkiet. Samtidigt som Europeiska rådet pågick slog den vitryska, belarusiska, diktaturen till mot den politiska oppositionen i landet. Flera räder skedde under fredagen. Människor blev misshandlade och slängdes i fängelse. Också här förväntar jag mig en skarp reaktion från den svenska regeringen och resten av EU. Det är viktigt att lyfta upp frågan om sanktioner.

Vi liberaler var, som bekant, emot att man hävde sanktionerna mot Belarus häromåret, men nu har vi verkligen fått beviset på hur diktaturens grepp hårdnar i landet.

Jag kommer nu till min huvudfråga. Precis som statsministern nämnde kommer vi att uppmärksamma 60-årsfirandet av Romfördraget i EU. Det rasar nu en debatt om unionens framtid. Två partier i denna kammare vill att Sverige ska lämna Europeiska unionen. Vi liberaler är, som bekant, av en annan uppfattning. Vi skulle vilja ha lite mer klara besked av regeringen om var man är beredd att stärka EU-samarbetet. Vi liberaler tycker att det är enormt viktigt inte minst på rättsstatens område. Den organiserade brottsligheten ser inga nationsgränser. Den våldsbejakande extremismen, terrorismen, ser inga nationsgränser. Människohandlarna som säljer flickors och kvinnors kroppar, sexslaveriet i Europa, ser inga nationsgränser.

Tyvärr när det gäller polissamarbete, åklagarsamarbete med mera är inte regeringen i frontlinjen för att samarbeta mer på europeisk nivå. Jag undrar varför.

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Det är inte riktigt korrekt återgivet att vi inte vill samarbeta. Det vill vi göra. Däremot har vi ställt oss tveksamma, eller direkt negativa, till att inrätta en ny organisation, det så kallade Eppo.

Det finns redan ett samarbete på området. Det kan vi behöva utveckla. Innebär det i så fall att lägga över mer beslutskompetens till EU jämfört med Sverige? Nej, det tycker vi inte. Vi tycker att våra åklagare och vårt rättsväsen ska fortsätta att vara vårt, men i bättre samarbete. Men det är inte fråga om att överlåta till en EU-institution att ta över en del av detta – EU:s ekonomi och andra frågor. Vi menar att vi ska göra som i dag, fast med utökat samarbete.

Vad gäller prioriteringar har vi hela tiden talat om att vi på kort sikt måste lösa migrationsfrågan. Den är oerhört viktig för oss, i sak men också för att om vi inte klarar detta försvagas EU. En gemensam migrationspolitik måste vi klara av. Det är därför vi har satt den så högt på dagordningen.

Vi har säkerhetsfrågorna, alltså vår förmåga att skydda medborgarna mot terrorism men också att höja vår militära kapacitet. Det är naturligtvis viktigt.

Vi måste gå vidare med frågorna om den inre marknaden så att vi skapar fler jobb, mer tillväxt och högre produktivitet eftersom det är det som skapar välstånd. Intill det ligger en tydlig social dimension, för män-

niskor behöver få större säkerhet i att framtiden är trygg även om den innebär förändringar. Det kommer den att göra, men det måste finnas social trygghet.

Utan att göra avkall på den nationella beslutskompetensen menar vi att vi här har ett arbete att göra tillsammans: att hålla de frågorna på dagordningen och utveckla en social dimension. Det tror jag är helt avgörande för människors tilltro till Europeiska unionen.

Anf. 32 BIRGITTA OHLSSON (L):

Herr talman! Jag söker fortfarande svar från statsministerns sida vad gäller situationen i Belarus, i Vitryssland.

De fullkomligt vidriga attacker som skedde i fredags mot den politiska oppositionen och andra aktivister för demokrati och frihet borde ha följts av skarpare fördömanden från EU som union men såklart också från Sverige och andra EU-länder. Jag undrar om regeringen kommer att gå ut och kraftfullt fördöma det som har skett.

Jag undrar också om regeringen tänker ta upp frågan om sanktioner mot landet. Det är ju ett land som oförtjänt fått sanktioner hävda samtidigt som diktaturen är kompakt och förtrycket mot dem som vill gå mot demokrati likaså.

En annan stor punkt på Europeiska rådets möte var ju att stärka handelsförbindelserna med Kina. Frihandel är mycket viktigt globalt sett; det ställer vi liberaler oss definitivt bakom. Men jag undrar vad det finns för dimension vad gäller mänskliga rättigheter i detta.

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vitryssland diskuterades inte specifikt på Europeiska rådets möte. I övrigt är det för svensk del Utrikesdepartementet som hanterar den typen av frågor.

Vi står upp, som jag sa tidigare, vad gäller alla länders skyldighet att respektera mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och så vidare. Det gäller alla länder lika. Exakt hur vi hanterar de respektive länderna är Utrikesdepartementets ansvar.

Vad gäller handel med Kina är det klart att Kina är en stor och viktig aktör. Inte minst mot bakgrund av vad den nya amerikanska administrationen har gett uttryck för är det viktigt att vi hittar spelare runt om. Men även där menar vi att det finns standarder att leva upp till. Det är därför vi också vill utveckla diskussionen inom ramen för WTO så att vi får globala standarder. För mig är det oerhört viktigt att vi lever upp till mänskliga rättigheter också i detta perspektiv.

Anf. 34 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Jag hade dock önskat att statsministerns inledning hade varit något längre och att han lite mer fylligt redogjort för mötets innehåll. Det var trots allt ett tvådagars toppmöte tillsammans med de övriga stats- och regeringscheferna i Europa. Jag tycker att det borde finnas tillräckligt med intressant information att delge riksdagen för att fylla tio minuter.

Herr talman! Statsministern kanske tycker att jag är lite tjatig, men jag måste ändå uppehålla mig något vid den sociala dimensionen. Jag blir nämligen lite förbryllad när statsministern å ena sidan ständigt framhåller den sociala dimensionen och argumenterar för en förstärkt social dimension och ambition på EU-nivå men å andra sidan hela tiden försöker markera att detta inte handlar om överstatlighet eller om att flytta makt och inflytande till Europa.

Jag har lite svårt att få ihop statsministerns resonemang, så jag skulle vilja att statsministern konkret beskriver hur den ökade sociala ambitionen ska förverkligas – utan att makt förflyttas till EU, utan att det blir en maktförskjutning, utan att Sverige förlorar inflytande över det som vi moderater tycker självklart ska vara nationell kompetens, det vill säga arbetsmarknadspolitiken och socialpolitiken.

Konkret, statsministern: Hur ska den sociala ambitionen inom EU ta sig uttryck?

Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Jag får väl beklaga den för korta inledningen – jag får se till att utnyttja mina tio minuter nästa gång. Det var inget avsiktligt, utan vi menar att vi hann rapportera av de punkter som diskuterades på detta sätt.

Låt oss ta lite tid till den sociala dimensionen. Vi har i dag någonting som heter den europeiska terminen, där vi går igenom hur ekonomin ser ut i EU som helhet och i medlemsstaterna. Det finns ett antal faktorer där som jag tycker att det är viktigt att vi följer och håller koll på. Medlemsstaterna får sina rekommendationer utifrån det. På det här området har man påtalat för Sverige att vår bostadsmarknad och inte minst hushållens skulder är en utmaning för oss. Det har vi bejakat – ja, det är en utmaning, och vi måste hantera den.

Det gäller även matchning och utbildning, också på arbetsmarknaden, för att få ännu bättre matchning. Ja, det menar vi är rätt uttryckt. Men det är vi som fattar beslut om hur vi ska göra det.

Det går att göra samma sak vad gäller den sociala dimensionen. Vi har ett antal perspektiv som är viktiga här.

Ett perspektiv är tillträde till arbetsmarknaden. Vi måste komma upp i full sysselsättning. Arbetslösheten har sjunkit men är fortfarande alldeles för hög, inte minst bland ungdomar. Då är frågan om alla medlemsstater kan hålla ögonen på den punkten. Vi vill förbättra det här. Men Sverige får göra det utifrån sina förutsättningar, Danmark utifrån sina och Italien utifrån sina. Däremot har vi kanske erfarenheter som vi kan lära av varandra: Där har det där fungerat bra. Skulle vi vilja använda den metoden gör vi det.

På samma sätt är det med arbetslivets villkor. Hur ser de ut? Vi måste ha trygghet på arbetsmarknaden så att det är säkert, bra arbetsmiljö och sjysta villkor. Men det får också skötas inom ramen för de olika ländernas villkor.

Sedan finns det en social dimension i bredare bemärkelse – tillgången till sjukvård, tillgången till utbildning. Det ska också skötas inom ramen för ländernas beslutanderätt, men vi har frågorna på dagordningen och hjälps åt att utveckla dem.

Anf. 36 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, statsministern, för det något lugnande beskedet!

Jag blev ändå lite oroad när statsministern i ett tidigare inlägg sa att vid toppmötet i Göteborg som han tagit initiativ till ska man diskutera hur socialpolitiken ska utformas. Det tycker jag snarare är någonting för det nationella parlamentet att diskutera. Men nog om det, herr talman.

Jag vill också fråga statsministern om den oroande utveckling som vi har med ett mer splittrat Europa.

Polen obstruerade på det senaste europeiska toppmötet, vilket statsministern redogjorde för, och även på miljørådets möte veckan innan, där man motsatte sig den viktiga överenskommelsen om EU:s utsläppshandelssystem.

Jag vill därför fråga statsministern hur Sverige och den svenska regeringen agerar för att försöka överbrygga de klyftor och splittringar som finns. Ett starkt Europa och ett starkt EU behövs, och då krävs det enighet. Hur agerar Sverige där?

Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr talman! Vi agerar på olika sätt. Dels söker vi kontakt bilateralt, också med de länder där det kanske ser kärvast ut just nu.

Ungern är ett exempel – vår justitie- och migrationsminister har besökt Ungern.

Jag hade själv i torsdags ett bilateralt möte med Polens premiärminister. Trots att vi tycker olika i ett antal frågor ska vi hålla den dialogen öppen. Jag har också blivit inbjuden att resa till Polen, och det avser jag att göra. Jag tycker att det är viktigt att man håller dialogen igång och ser var man kan hitta gemensamma nämnare – och att man visar respekt för varandra trots olika uppfattningar.

Samtidigt är vi tydliga med vad vi står upp för vad gäller mänskliga rättigheter och grundläggande principer, EU-rätten och internationell rätt. Det måste vi samtidigt stå upp för. Men jag är av den grundläggande uppfattningen att det är bättre att man har en dialog även när man tycker olika än att man inte har någon, och det tänker vi fortsätta med.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollen för den 14–17 och 21 februari justerades.

§ 3 Anmälan om ersättare

Talmannen anmälde

att *Sultan Kayhan* (S) inträtt som ersättare för *Arhe Hamednaca* (S) under tiden för hans ledighet den 2 mars–30 april samt

att *Camilla Mårtensen* (L) skulle tjänstgöra som ersättare för *Mats Persson* (L) under tiden för hans ledighet den 2 maj–2 juli och den 6 juli–6 augusti.

Prot. 2016/17:79

14 mars

*Återrapportering från
Europeiska rådets
möte den 9–10 mars*

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Sultan Kayhan som suppleant i justitieutskottet under Arhe Hamednacas ledighet.

Talmannen förklarade vald *under tiden den 14 mars–30 april* till

suppleant i justitieutskottet
Sultan Kayhan (S)

§ 5 Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 16 mars kl. 14.00*.

§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2016/17:22 för tisdagen den 28 februari i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från trafikutskottet.

§ 7 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2016/17:329

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:329 Teslas etablering i Europa
av Rickard Nordin (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 mars 2017.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 10 mars 2017

Näringsdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2016/17:333

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:333 Arbetsintegrerande sociala företag
av Sofia Modigh (KD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 mars 2017.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 13 mars 2017
Näringsdepartementet
Mikael Damberg (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Prot. 2016/17:79
14 mars

Interpellation 2016/17:343

Till riksdagen
Interpellation 2016/17:343 Äktenskapstvång
av Mikael Eskilandersson (SD)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 31 mars 2017.
Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 1 mars 2017
Justitiedepartementet
Morgan Johansson

Interpellation 2016/17:361

Till riksdagen
Interpellation 2016/17:361 En viltvårdsmyndighet
av Sten Bergheden (M)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 april 2017.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 10 mars 2017
Näringsdepartementet
Sven-Erik Bucht (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

§ 8 Anmälan om faktapromemorior

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:
2016/17:FPM73 Förslag om ändring av direktiv 2011/65/EG om begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning *KOM(2017) 38* till miljö- och jordbruksutskottet
2016/17:FPM74 Rapport om genomförandet av EU:s makroregionala strategier *KOM(2016) 805* till näringsutskottet
2016/17:FPM75 Yrkesförarkompetensdirektiv och direktiv om körkort *KOM(2017) 47* till trafikutskottet

§ 9 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Motioner
2016/17:3621 och 3627 till socialutskottet

§ 10 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Arbetsmarknadsutskottets betänkanden
2016/17:AU7 Arbetsrätt
2016/17:AU8 ILO:s rekommendation om övergången från den informella till den formella ekonomin

Socialutskottets betänkande
2016/17:SoU14 Ytterligare åtgärder för att genomföra EU-direktiv om mänskliga vävnader och celler

Utrikesutskottets utlåtande
2016/17:UU4 Kommissionens arbetsprogram 2017

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2016/17:MJU8 Biologisk mångfald
2016/17:MJU9 Naturvård och områdesskydd
2016/17:MJU16 Utvidgning av Tivedens nationalpark
2016/17:MJU17 Utvidgning av Björnlandets nationalpark

Finansutskottets betänkande
2016/17:FiU19 Riksrevisionens rapport om myndigheternas delårsrapporter

*Svar på
interpellationer*

§ 11 Svar på interpellation 2016/17:336 om RUT-avdraget

Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):
Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig hur jag motiverar sänkningen av taket i RUT-avdraget. Hon har också frågat mig om jag och regeringen kommer att höja taket igen och i så fall när.

Som jag har redogjort för vid flertalet interpellationsdebatter, bland annat med Lotta Finstorp, är motiven bakom de förändringar av RUT-avdraget som trädde i kraft den 1 januari 2016 att avdraget ska riktas mer mot vanliga hushåll. Det är viktigt för skattesystemets legitimitet att skattepolitiken upplevs som rättvis.

Förändringarna bedöms inte innebära någon skillnad för de allra flesta som i dag gör RUT-avdrag. Detta gäller även efter att ytterligare tjänster har införts den 1 augusti 2016 och den 1 januari 2017, eftersom det är ytterst få användare av RUT-avdraget som gör avdrag för så pass höga belopp som över 25 000 kronor.

Någon höjning av taket i RUT-avdraget är mot denna bakgrund inte aktuell.

Anf. 39 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Av svaret framgår att vi har interPELLERAT om denna fråga tidigare. Senast var i januari 2016.

Det är en bra reform som förtjänas att lyftas fram ofta. Den har dessutom en stor utvecklingspotential för fler arbeten. Även regeringen borde tycka att det är bra att denna fråga lyfts upp.

I svaret sägs att det avdrag som trädde i kraft den 1 januari 2016 ska riktas mer mot vanliga hushåll. När jag tittar på siffror från landet ser jag att RUT-tjänsterna har ökat markant över åren, framför allt utanför storstadsområdena. De hushåll som ministern nämner är till exempel de 1 006 RUT-köparna i Vingåker, som nog ser sig själva som väldigt vanliga hushåll.

Att satsa på fler RUT-jobb är att satsa på dem som står långt från arbetsmarknaden men också att bland annat stärka valfriheten inom välfärdssektorn. Sverige behöver fler jobb, också för dem som har kort oavslutad utbildning.

Lägre trösklar till jobb är viktigt, och fyra av fem nya jobb skapas av de små och medelstora företagen, precis sådana företag som RUT-företagen utgör. RUT fungerar integrerande för nyanlända och, som sagt, för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Det genererar nödvändiga skatteintäkter som vi kan använda till fler välfärdstjänster.

Företagarna och Offerta lade fram en rapport 2014, som bland annat visade att 46 procent av de RUT-anställda kom direkt från arbetslöshet. Ett av fem företag har fler än 18 nationaliteter anställda. Det är fantastiska siffror, och därför är RUT en bra reform som vi skulle kunna vidareutveckla ytterligare. Det är därför jag anser att vi borde höja taket.

Totalt beräknas RUT-reformen ha skapat omkring 20 000 jobb. Nu när vi har utvidgat överenskommelsen så att det är fler tjänster blir det intressant att se hur många nya arbeten detta genererar efter 2017. En annan viktig sak med RUT-reformen är att svartjobben har minskat kraftigt i branschen. Det finns flera syften med att ha RUT-reformen och utveckla dessa tjänster vidare.

Regeringen har som mål att ha Europas lägsta arbetslöshet 2020. Om det ska nås måste man tänka vidare, släppa alla heliga kor och tänka nytt. Då är RUT-branschen absolut en bransch som kan bidra till att komma närmare detta mål.

RUT har gett många kvinnliga entreprenörer. Jag såg nyligen statistik som visar att antalet kvinnliga entreprenörer växer, men med det tak som nu har satts avseende RUT ser man inte den kraftiga ökning som fanns tidigare. Vi moderater har arbetat i flera år för att utvidga olika sorters tjänster, och det är glädjande att det nu blev fler från augusti 2016.

Det som är anmärkningsvärt är att till exempel LO:s ordförande säger att det är en dålig idé med RUT-avdrag och att man har sett att varje jobb på RUT-avdrag har kostat mycket pengar som i stället skulle kunna användas till dem som har svårt att få jobb. Jag skulle vilja att ministern vidareutvecklar detta, för jag förstår inte riktigt – det har gett väldigt många jobb. Instämmer finansministern i det som LO:s ordförande säger?

Prot. 2016/17:79

14 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag delar helt Lotta Finstorps inställning att det finns många fördelar med det RUT-system som den borgerliga regeringen införde. Det är därför vi inte avskaffar RUT, utan vi har kvar det med samma höga subventionsgrad som den tidigare regeringen införde.

Precis som Lotta Finstorp säger är detta en sektor som har skapat jobb som kan vara ett ingångsarbete för många personer och som också har skapat en hel del nya entreprenörer. Därför har regeringen utvidgat RUT-avdraget så att man nu får göra RUT-avdrag för fler tjänster än tidigare.

Vi ser att under vår regering har RUT-avdragen ökat mellan 2015 och 2016, såväl i utbetalningar och antal köpare som i antal utförare. Här finns många poänger. Poängen med den förändring vi gjorde var att RUT skulle riktas mer mot vanliga hushåll, och vi ser också att fler vanliga hushåll använder det.

Det som Lotta Finstorp nu bekymrar sig för är den procent av RUT-köparna som slår i taket. Då ska man veta att det är en grupp personer som har en inkomst på ungefär 1 miljon. Det är inte särskilt många personer som har den typen av inkomster. Om man har miljoninkomster kan man nog köpa RUT-tjänster även i framtiden.

Lotta Finstorp säger att det var ett viktigt sätt att bli av med svartjobb. Här vill jag höja ett varningens finger. Det är klart att svartjobben har minskat i denna bransch, men det beror också på att subventionsgraden är så låg att branschen i praktiken är obeskattad. Om det är på det sättet – genom att helt avskaffa skatten – som Moderaterna vill bekämpa skattefusk och svartjobb blir det inte mycket pengar kvar till välfärdssektorerna. Regeringen jobbar vidare med helt andra förslag för att minska skattefusk och svartjobben.

Anf. 41 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Taknivån är inte enbart en limit för köparen. Det är en limit för den som ska starta företag och se om det kan gå runt. Det är en limit för den entreprenör som kanske riskerar att gå ifrån ett fast arbete, som brinner för sitt jobb inom hemtjänsten och som drömmer om att bli egen entreprenör. Denna limit gör att man kanske inte vågar starta och framför allt inte anställa fler. Jag tycker att det är väldigt olyckligt.

Det är synd att vara raljant i denna debatt. Detta är *ett* sätt att lösa det. För att ni ska kunna nå ert mål att ha Europas lägsta arbetslöshet 2020 skulle det, enligt Svenskt Näringsliv, som har räknat på detta, gå åt 460 000 nya jobb. Då är detta *en* del. Det är i tjänstesektorn som jobben kommer att växa till, och då gäller det att öppna upp och försöka hitta bra lösningar.

Det som är viktigt för den som ska bedriva näringsvänlig politik, och även för den som ska starta ett företag, är att det är långsiktiga spelregler. Nu när regeringen har hot om kilometerskatt, flygskatt och nya 3:12-regler finns det många uttalade hinder som ännu inte är klubbade och som verkar hindrande för den som vill anställa fler i sitt lilla RUT-företag. I stället avvaktar man. Jag ska bevaka denna fråga, för jag är övertygad om att vi kommer att se detta i statistiken.

Arbetslösheten bland kvinnor som är födda utanför Sverige är i dag 30 procent. Jag hörde detta i fredags. Det är en oacceptabel situation för varje arbetslös kvinna men också ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Med varje åtgärd från regeringen som hämmar jobbtillväxt hamnar dessa kvinnor ännu längre från arbetsmarknaden.

Nio år – så lång tid tar det för hälften av alla nyanlända i Sverige att få ett jobb, enligt nya siffror från SCB. Att korta denna tid för nyanlända och för personer med låga kvalifikationer när det gäller att få jobb är en av Sveriges största utmaningar. Alla partier delar naturligtvis regeringens uppfattning om detta.

Arbetsmarknadsministern har dessutom som mål att det ska ta två år för den som är nyanländ att få ett arbete. Då måste det också finnas verktyg för detta. Det är lite grann detta som min fråga handlar om. Vilka verktyg finns det mer i verktygslådan som kan göra att man kortar den tid som nyanlända är arbetslösa, från nio år till två år? Det måste vara enorma reformer som ska göras. Är det realistiskt över huvud taget när det är nio år i dag och målet är två år? Vad gör regeringen för att nå detta mål? Ligger regeringens mål om att Sverige ska ha Europas lägsta arbetslöshet 2020 fast? Varför föreslår regeringen då till exempel tillväxthämmande skatter? Hur ska man nå detta mål? RUT är en del i detta.

Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Regeringen har höga ambitioner när det gäller att öka sysselsättningen och få ned arbetslösheten. Vi kan se att det har blivit 150 000 nya jobb sedan regeringen tillträdde. Vi ser också att arbetslösheten minskar, och ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 13 år.

Regeringen har jobbat brett med att få fler människor i utbildning, så att den kompetens som företagen efterfrågar kan mötas. Vi har fått fart på bostadsbyggandet. Vi är också på väg att göra stora infrastrukturinvesteringar, och vi ökar underhållet vad gäller bland annat järnvägen. Vi driver också en mer aktiv arbetsmarknadspolitik. Detta är viktiga steg på vägen. Naturligtvis kommer regeringen att fortsätta att arbeta och göra ytterligare insatser för att fler människor ska kunna få den utbildning som företagen efterfrågar. Men Arbetsförmedlingen ska också jobba mer aktivt, inte minst med nyanlända kvinnor i Sverige som behöver komma snabbare ut på arbetsmarknaden.

Däremot tror inte jag, som Lotta Finstorp, att det är just taket på RUT-avdraget som kommer att göra att man löser dessa problem. Jag tror att det behövs helt andra åtgärder än att det är de 4 500 personer med en genomsnittlig inkomst på över 1 miljon kronor som ska lösa detta problem i någon större utsträckning. Jag delar inte uppfattningen att detta skulle vara en särskilt viktig fråga i detta sammanhang. Jag tror att många av dessa personer kommer att fortsätta köpa RUT-tjänster precis som tidigare, givet vilka inkomster detta rör sig om.

Anf. 43 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Vi befinner oss i en högkonjunktur nu. Men i till exempel min hemkommun Flen är arbetslösheten drygt 15 procent. Det är framför allt så att bland dem som har en utbildning och är födda i Sverige är arbetslösheten mycket låg. Men för att utföra just RUT-tjänsterna på ett bra sätt krävs det inte en akademisk utbildning. Det är den sortens jobb som vi behöver få mer av.

Som jag sa tidigare är taket på RUT-avdraget egentligen inte ett problem för köparna. Det handlar i stället om signalsystemet när det gäller

dem som vill starta ett företag i denna bransch och som vill anställa fler. Det är precis det som vi behöver i Sverige. Det är ett problem för dem snarare än för dem som ska köpa RUT-tjänsterna.

Vd:n för Svenskt Näringsliv beskriver på ett mycket konkret sätt entreprenörens vardag. Det är kanske då som denna limit, taknivån, blir problemet. Entreprenörer tar risker i sitt företagande – risker med satsat kapital och upparbetade vinster. Företag är inget som bara tickar och går. Tvärtom har de ett ansvar för anställda. Räcker inte intäkterna kommer ägaren sist när lönerna ska betalas den 25:e. Det är så en entreprenörs vardag ser ut.

Almega presenterade nyligen siffror som visar hur halveringen av RUT-avdraget har slagit hårt mot RUT-sektorn. Det är också där man ser att kvinnligt företagande har bromsat upp. Vi vill se fler kvinnor som startar företag. Jag tycker inte att jag får konkreta svar. Hur ska vi få fler kvinnor att starta tjänsteföretag? Och hur ska vi få ned arbetslösheten bland dem som är födda utanför Sverige?

Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Hur ska vi få fler kvinnor som är födda utomlands att snabbt komma i arbete? Att höja taket i RUT-avdraget är nog en av de mest ineffektiva åtgärder som man i så fall kan syssla med, i och med att det berör så få köpare. Det är betydligt mer omfattande och breda insatser som behövs. Det handlar om att se till att dessa människor kommer i utbildning, om det är det som de behöver. Det handlar om att fylla på och komplettera utbildning om man har utbildning sedan tidigare. Det handlar om att ställa höga krav på dessa människor att delta i undervisning i svenska. Det handlar om att göra om föräldraförsäkringen, så att man inte börjar sitt liv i Sverige med en lång föräldradighet utan snabbt kommer ut i utbildning i svenska och även vidareutbildning. Det handlar om att fler ska få möjlighet att använda de extratjänster i välfärden som denna regering har introducerat. Och här har regeringen ett mycket brett och omfattande paket.

Om man tror att detta skulle lösas med en höjning av taket i RUT-avdraget, då har man nog inte riktigt problemets omfattning klar för sig. Här handlar det om betydligt bredare och viktigare arbetsuppgifter.

Däremot är det tydligt att det som Moderaterna har hakat upp sig på är att den grupp på ungefär 4 500 personer med inkomster på i genomsnitt 1 miljon om året inte får möjlighet att göra RUT-avdrag på samma sätt som de har gjort tidigare. Det är klart att den omsorg som Moderaterna känner för dessa miljoninkomsttagare gör att vi andra känner igen de gamla Moderaterna, och vi vet vilka det är som de värnar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2016/17:332 om åtgärder för att få fram fler lärare

Anf. 45 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Maria Stockhaus har frågat utbildningsminister Gustav Fridolin vad han och regeringen har för förslag för att få fram fler lärare.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen har sedan dag ett arbetat för att stärka läraryrket och för att få fler att vilja bli och förbli lärare. Lärarbristen är en högt prioriterad fråga för regeringen, och regeringen genomför flera åtgärder för att motverka den, både på kort och på lång sikt.

Universitetskanslersämbetets rapport visar att studenter med höga gymnasiebetyg stannar kvar på lärarutbildningarna och att avhoppet från förskolläraryrket är färre än genomsnittet när det gäller avhopp från andra program i högskolan. Däremot ser vi att ämnesläraryrket sticker ut då en stor andel av studenterna med lägre betyg hoppar av den. En viktig slutsats av rapporten är därmed att det inte går att dra alla lärarutbildningar över en kam. För mig är det utifrån detta prioriterat med åtgärder för att fler ska ta sig igenom ämnesläraryrket. Regeringen har till exempel remitterat förslag som syftar till att skapa en mer attraktiv ämnesläraryrket av högre kvalitet. Jag inväntar även underlag från Universitets- och högskolerådet om lämplighetsbedömning, som nu provats vid två lärosäten.

Det är dock positivt att antalet sökande till lärarutbildningarna har ökat med 71 procent mellan hösten 2011 och hösten 2016. För att möta den ökade efterfrågan bygger regeringen ut lärarutbildningarna. Utbyggnaden har skett i samverkan med lärosätena, där hänsyn tagits till skolans behov, söktryck till utbildningarna och att kvaliteten kan bibehållas. Utbyggnaden kombineras också med en kvalitetsförstärkning på ca 900 miljoner kronor totalt under mandatperioden till bland annat lärarutbildningarna. Medlen ska bland annat användas för att öka andelen lärarledd tid.

Regeringen genomför dessutom ett antal andra satsningar för att öka antalet legitimerade och behöriga lärare. Ett exempel är försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning, så kallad KPU, för att öka antalet ämneslärare i matematik, naturorienterade ämnen och teknik. Ett annat exempel är satsningen på en särskild KPU för dem med examen på forskarnivå för att få fler forskarutbildade lärare i den svenska skolan.

Lärarbristen måste också mötas med en ökad attraktivitet i läraryrket. Det är avgörande för att fler ska vilja bli lärare och för att verksamma lärare ska stanna kvar i skolan. Regeringen har genom lärarlönelyftet bidragit till att öka attraktiviteten. Satsningen innebär höjd lön för ca 60 000 lärare. Vi arbetar även för att förbättra arbetsvillkoren i skolan, bland annat genom att minska administrationen för lärarna. Regeringen har dessutom gjort satsningar på fler anställda i skolan.

Sammantaget genomför regeringen många åtgärder för att komma till rätta med lärarbristen, och det arbetet fortsätter. Lärarförsörjningen är en avgörande fråga för svensk skola. Alla barn förtjänar att få möta kompetenta och behöriga lärare.

Anf. 46 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag delar statsrådets slutsats att alla barn förtjänar att möta kompetenta och behöriga lärare; det skriver vi nog alla under på.

Därför tycker jag att UKÄ:s rapport om avhoppet på lärarutbildningen är väldigt allvarlig. Värst är det när det gäller ämneslärare och även mellanstadie- och grundskollärare. I går var jag på Lidingö, på Källängens skola som är en så

Prot. 2016/17:79

14 mars

Svar på
interpellationer

kallad övningsskola. De hade hoppats på många VFU-studenter på mellanstadiet, men de har fått beskedet att det i princip inte finns några alls att ta emot.

Om vi inte utbildar tillräckligt med lärare kommer vi ju aldrig att kunna höja svensk skolas resultat. Lärarna är nämligen avgörande för att vi ska få bra resultat i skolan. I sitt svar radar statsrådet upp ett antal åtgärder som vidtas, men det är långt ifrån tillräckligt. På kort sikt är det svårt att se att någon av insatserna leder till någon större ökning av antalet behöriga lärare. Att utöka den ordinarie lärarutbildningen med 3 600 platser leder inte till fler lärare på kort sikt, och frågan är hur många lärare det blir på lång sikt med tanke på det UKÄ säger i sin rapport.

Vi moderater tycker att det vore bättre om man satsade mer på KPU och kunde omfördela pengarna så att fler platser skapades där. Vi har flera förslag på förändringar kring KPU som skulle kunna leda till fler behöriga lärare snabbare än med de 3 600 platserna på den ordinarie, långa lärarutbildningen. I dag antas mellan 50 och 60 procent av dem som söker till en KPU. Intresset för KPU har ökat kraftigt, vilket naturligtvis är jättebra. Vi behöver få fler antagna eftersom avhoppet från KPU:n är betydligt färre än från den långa lärarutbildningen.

I dag ser behörighetsreglerna för KPU väldigt olika ut, så det kan vara svårt för en person som är intresserad av att läsa en KPU att få klart för sig vad de olika lärosätena kräver. Det ser nämligen olika ut, och det är svårt att få en överblick. Det är också många som missar att bli antagna på grund av något enstaka poäng. Det borde finnas större möjlighet för lärosätena att göra undantag.

Det finns någonting i Sverige som heter Teach for Sweden, vilket jag vet att statsrådet är väl bekant med. I vårt budgetförslag för nästa år satsar vi mer än dubbelt så mycket som regeringen på just Teach for Sweden. Detta program har ett väldigt intressant upplägg som faktiskt innebär att de som går en KPU finns ute i klassrummen från dag ett. Dessutom har man kompletterat utbildningen med både digitalisering och ledarskap, vilket är något som saknas i lärarutbildningen.

Teach for Sweden har i dag betydligt fler kvalificerade sökande än man har möjlighet att ta emot, vilket jag tycker är tråkigt. Man skulle kunna ta emot betydligt fler, och de personerna skulle som sagt finnas ute i klassrummen. Man satsar dessutom på de skolor som har särskilt tuffa förutsättningar. Det skulle alltså finnas möjlighet att få ut fler Teach for Sweden-kandidater i våra skolor redan i dag.

Det behövs snabbare vägar och mer flexibilitet. Jag uppfattade tidigare, efter att vi moderater gick ut med en del förslag om KPU, att regeringen var försiktigt positiv. Jag är lite nyfiken på att få höra när vi eventuellt kan få se fler konkreta politiska förslag.

Anf. 47 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack för inlägget, Maria Stockhaus! Jag har sagt det tidigare i denna kammare, och jag säger det igen: Jag är glad att Moderaterna nu engagerar sig i lärarbristen. Som jag sa har regeringen gjort det sedan dag ett. Detta var en av de stora utmaningar vi ärvde efter den borgerliga regeringen. Den ena var sjunkande kunskapsresultat, och den andra var en lärarbrist som var i antågande och som vi nu är mitt uppe i.

Det är helt riktigt att det tar i snitt tre till fem år att utbilda lärare, så det är klart att det inte går att utbilda bort en sådan brist på kort sikt. Däremot måste vi tänka långsiktigt. Sverige har enligt OECD en av de äldsta lärarkårerna i hela OECD, och det innebär att många kommer att gå i pension de kommande åren. Det kände ni till när ni satt i regeringen, Maria Stockhaus, men det är ju inte så att det lades fram särskilt många skarpa förslag då.

Just KPU var en av de saker jag tidigt identifierade som en möjlighet att få fler som kanske redan har en akademisk examen eller bakgrund att vilja bli lärare genom att komplettera med en pedagogisk utbildning. Framför allt är detta viktigt för att vi ska få fram fler ämneslärare.

Jag sa det i mitt svar, men det verkar väldigt svårt att få in det, så återigen: Det ser väldigt olika ut mellan de olika lärarutbildningarna. Det är från ämneslärarutbildningen vi har avhopp, och det är för att det är en lång utbildning. Där visar UKÄ:s rapport väldigt tydligt att det är de som har kommit in med de lägsta betygen som inte klarar hela utbildningen. Vi behöver nu titta på hur vi ska öka genomströmningen där.

När det gäller utbyggnaden av de 3 600 platserna fördelas de mellan de olika lärarutbildningarna och även inom KPU:n. Vi bygger alltså ut KPU:n. De förslag ni har kommit med tycker vi alltså är jättebra, för det är ett arbete som redan pågår. Vi har också gjort flera olika varianter på KPU, bland annat dem jag nämnde – för forskarutbildade och för dem inom bristämnen, som kan få en anställning samtidigt som de läser in KPU:n. Det är ett sätt att få ut dem i skolan under tiden de utbildar sig och kompletterar sin pedagogiska utbildning. Det vidtas alltså flera åtgärder.

Vi vidtar även åtgärder för att ta till vara dem med utländska lärarutbildningar, det vill säga nyanlända som har varit lärare tidigare, så att de också kan gå kompletterande utbildningar. Det är självklart att vi kommer att fortsätta titta på detta. Vi ger också mer pengar till Teach for Sweden, som vi ser som ytterligare ett komplement i detta arbete.

Det är faktiskt så att våra universitet och högskolor har möjlighet att ha fler KPU-platser och använda pengarna mer flexibelt om de så önskar och om söktrycket är högt. Vi gör denna utbyggnad i nära dialog med våra universitet och högskolor just för att det ska göras på ett ansvarsfullt sätt. Jag blir bekymrad när jag hör att man inte vill bygga ut lärarutbildningen så att den motsvarar inte bara den efterfrågan som finns hos studenter utan även den efterfrågan på lärare, på både kort och lång sikt, som finns ute i våra kommuner och friskolor.

Därför tycker jag att vi ska jobba tillsammans med dessa frågor för att lösa detta. På kort sikt kommer det dock inte att gå att bara utbilda bort bristen, utan vi behöver vidta fler åtgärder.

Anf. 48 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Att vi behöver fler kvalificerade lärare är nog någonting alliansregeringen kände till och som det jobbades med även under allians-tiden, med karriärtjänster och en ny lärarutbildning eftersom den gamla lärarutbildningen hade ganska dåligt rykte och fick mycket kritik för kvaliteten. Vi började också satsa på Teach for Sweden så att det kunde komma igång i Sverige.

När det gäller de sjunkande resultaten får man ändå lov att säga att de har vänt uppåt, vilket är glädjande. Det är knappast den här regeringens

insatser som har gjort att vi fick ett bättre resultat i PISA-undersökningen; arbetet med att förbättra resultaten påbörjades ju under alliansregeringen.

Om man får fler platser sjunker rimligtvis intagningspoängen, i och med att många av lärarutbildningarna inte har tillräckligt sökande i dag. Eftersom UKÄ:s rapport tydligt visar att det är de med lägre intagningspoäng som har svårast att klara lärarutbildningen och som hoppar av har jag svårt att se att en kraftig utbyggnad skulle leda till fler lärare i stället för fler avhopp. Den risken ser jag som ganska överhängande, och då är frågan om det är rätt att satsa pengarna på detta för att få fram fler lärare.

Statsrådet lyfte i sitt interpellationssvar fram en del allmänna åtgärder som vidtas för att höja läraryrkets status. Bland annat anser statsrådet att regeringen har minskat administrationen för lärare. Jag ställer mig lite frågande till det, för jag har haft mycket kontakt med lärare och lärarfacken och det är inte det jag hör från de lärare som är verksamma ute i skolan. Bland annat har det nya bedömningsstödet, som vi i och för sig står bakom själva idén till, inneburit oerhört mycket administration för lärarna – både när det gäller att genomföra och när det gäller att dokumentera. Det är inte optimalt, och det har påfört ännu mer administration.

De nationella proven och rättning av dem är också någonting lärarna lyfter fram som ett stort och betungande område som drar ned deras intryck och belastar dem hårt arbetsmässigt. Trots det dröjer det till år 2022 innan vi kan se digitala nationella prov. Det tycker jag är märkligt med tanke på att det faktiskt finns tekniska lösningar för detta redan i dag.

Listan över åtgärder för att komma åt lärarbristen behöver faktiskt göras ännu längre. Det behövs större flexibilitet och fler vägar. Vi moderater är öppna för att hitta ännu fler lösningar. Vi är bland annat öppna för att få till stånd en fristående lärarutbildning som skulle kunna komplettera och konkurrera med befintlig utbildning. Framför allt är det så att de initiativ som har funnits på detta område handlar om just KPU, vilket gör att fler sådana platser vore välkommet.

Jag undrar om statsrådet anser att regeringen i dagsläget gör tillräckligt för att möta lärarbristen.

Anf. 49 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Nej, vill jag säga. Vi behöver göra ännu fler saker, och vi behöver göra dem i nära dialog med dem som ska utbilda. Vi ska nämligen också se till att de lärare som kommer ut håller hög kvalitet.

Jag är lite nyfiken på detta, eftersom vi anser att en av de flaskhalsar som finns på våra lärosäten är att ha forskarutbildade lärare på lärarutbildningen. Att få fram sådana tar väldigt lång tid. Maria Stockhaus säger att hon vill medverka till att starta privata lärarutbildningar, men varifrån ska de få sin kompetens? Vem ska forskarutbilda dem som ska jobba på lärarutbildningen och undervisa?

Risken är att detta bara är ett nollsummespel och att man flyttar runt studenter, vilket är precis vad era privatiseringar alltid leder till. Det blir inga ökade volymer, utan det blir bara en rundflytt av den kompetens som krävs för att göra ett bra jobb.

Det är inte den här regeringens förtjänst att resultaten i skolan har förbättrats. Det är heller inte den förra regeringens förtjänst, utan det är lärares och elevers insatser som gör att resultaten nu vänder. Men om denna positiva trend ska fortsätta måste vi se till att få fram fler behöriga lärare som

har tid med varje elev, så att de kan fortsätta det hårda och lyckosamma arbete som de har satt igång. Då måste man också veta att det kommer ut fler kollegor vartefter de gamla kollegorna går i pension.

Jag blir väldigt bekymrad när jag hör att man vill dra ned på lärarutbildningsplatserna. Det är sant att söktrycket är olika, men som jag sa: UKÄ:s rapport visar tydligt att det är på ämneslärarutbildningen som de som kommer in med för låga betyg har svårt att genomföra den långa utbildningen.

Vad gäller förskollärarytbildningen har vi ett högt söktryck – nästan två sökande per plats. Där har vi en hög genomströmning – som jag sa i mitt svar är den högre än på många andra höskoleutbildningar. Varför vill ni dra ned antalet platser på förskollärarytbildningen?

Grundskollärarytbildningen ligger någonstans däremellan, men söktrycket är ändå tillräckligt gott, och genomströmningen håller en bra nivå.

Utmaningarna finns på ämneslärarutbildningen. Det vi ska fokusera på är hur vi kan få fler att klara av denna långa, kvalificerade utbildning. En lämplighetsbedömning har genomförts på prov för att se om det kan vara ett bra sätt. Kanske finns det andra saker som vi behöver göra för att man ska ha rätt förkunskaper för att klara en lång och avancerad utbildning.

Under tiden kan vi, som sagt, jobba med att få fler att läsa KPU för att bli just ämneslärare. Min fråga går till Maria Stockhaus: Tänker du också minska antalet platser på förskollärarytbildningen?

Anf. 50 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! På förskollärarytbildningen är söktrycket högt, liksom in-tagningspoängen och genomströmningen. Det behövs fler förskollärare, så det finns ingen större anledning att dra ned där. Jag är mer orolig för ämneslärarutbildningen och även mellanstadielärarytbildningen, som har haft problem med avhopp från dem med låga betyg.

Fördelen med en fristående lärarytbildning skulle kunna vara att det är någonting nytt som skulle kunna locka nya grupper. Många som söker till KPU kommer inte in på de KPU:er som finns, kanske för att de saknar poäng eller något annat.

Det kanske finns möjlighet att skapa större flexibilitet och en lite annan inriktning. Fristående alternativ som inte kopplas till lärarytbildning kanske kan göra att man lockar fler med höga betyg från näringslivet till att gå en KPU. Många ser tyvärr fortfarande lärarytbildningen som en utbildning som inte håller så hög kvalitet, även om detta har förändrats över tid.

Att få möta en behörig och välutbildad lärare borde vara en självklar rättighet. Tyvärr är det i dag så att eleverna med de största utmaningarna är de elever som möter de mest oerfarna och sämst utbildade lärarna. Det är viktigt att vi får ut fler välutbildade lärare.

Vi skulle till exempel kunna få ut dubbelt så många från Teach for Sweden om regeringen lade lika mycket pengar på Teach for Sweden som Moderaterna har lagt i sin budget. Det är en väldigt uppskattad väg. Dessa studenter får väldigt bra omdömen på sina skolor, och dessa studenter jobbar dessutom i skolorna med de största utmaningarna, vilket jag tycker är extra glädjande.

Prot. 2016/17:79

14 mars

Svar på
interpellationer

Jag tror att det är viktigt att lärosätena får större flexibilitet när det gäller hur man vill använda de pengar som man får för att utöka antalet lärarutbildningsplatser. Låt lärosätena använda pengarna till den långa utbildningen om det finns ett högt söktryck där och om man kan upprätthålla en god kvalitet. Ett alternativ vore att utöka KPU:n, där man i dag inte tar emot mer än ungefär 50 procent av dem som söker.

Anf. 51 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Jag fick aldrig något svar på hur Maria Stockhaus skulle få lärarutbildade till dessa privata lärarhögskolor. Det handlar väl om att man inte riktigt har tänkt färdigt när det gäller dessa saker.

Jag är glad att Maria Stockhaus i alla fall inte vill minska antalet förskollärarytbildningsplatser. Jag önskar att ni också skulle stå bakom den utbyggnad som ingår i dessa 3 600 platser.

Jag tror att vi behöver göra saker på kort sikt, men vi behöver också göra saker långsiktigt. Då är det bra om vi kan hitta gemensamma vägar framåt som bygger på fakta och inte på att man till exempel klumpar ihop alla lärarutbildningar.

Våra universitet och högskolor har redan denna flexibilitet. De ska anpassa dimensioneringen av sin utbildning efter studentefterfrågan och arbetsmarknadens behov. Om studentefterfrågan på KPU är hög har de möjligheten att öka antalet KPU:er, vilket vi ska vara väldigt tydliga med framöver.

När det gäller ämneslärarutbildningen vidtar vi nu åtgärder för att göra den mer attraktiv, inte minst ämneslärarutbildningen för årskurs 7–9, där vi har sett både ett lågt söktryck och många avhopp. Vi kommer också att behöva göra mer för att titta på att man har rätt förkunskaper för att klara den långa ämneslärarutbildningen.

Som sagt: Detta är en fråga som vi har jobbat med sedan dag ett. Det finns ingen fråga som engagerar oss mer. Rätten att få möta en behörig och kunnig lärare är en av de viktigaste sakerna för att den positiva trenden med förbättrade kunskapsresultat för alla elever i svensk skola ska fortsätta.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2016/17:344 om internationella studenter

Anf. 52 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Fredrik Christensson har frågat mig om jag och regeringen kommer att presentera några ytterligare förslag för att förbättra förutsättningarna för internationella studenter och forskare att söka sig till Sverige. Fredrik Christensson har också frågat vilka regelverk som jag och regeringen är beredda att skyndsamt förändra för att minska den nuvarande problematiken för internationella studenter.

Efter att den borgerliga regeringen införde studieavgifter 2011 sjönk antalet utomeuropeiska studenter kraftigt, och det är först på senare tid som den negativa utvecklingen har börjat vända. Det är oerhört viktigt att studenter vill komma till Sverige för att studera. Det höjer kvaliteten på

svensk utbildning, och i denna globala värld tjänar alla på att svenska universitet och högskolor är internationella miljöer.

Ökad internationalisering inom högre utbildning och forskning är nödvändig för att Sverige bättre ska kunna möta nationella och globala samhällsutmaningar, öka landets konkurrenskraft och stärka positionen som kunskapsnation. Universitet och högskolor behöver därför ges goda förutsättningar för att öka internationaliseringen. Där är inte minst välfungerande och tydliga regelverk en viktig fråga.

Universitetskanslersämbetets rapport lyfter fram flera viktiga utvecklingsområden. Regeringen har som bekant nyligen tillsatt en utredning i syfte att öka internationaliseringen av svenska universitet och högskolor. En viktig del i uppdraget till utredaren är just att göra en helhetsöversyn av systemet med bland annat anmälnings- och studieavgifter, rekrytering och prövning av uppehållstillstånd.

Jag delar Fredrik Christenssons uppfattning att det är viktigt att förbättra möjligheterna för internationella studenter att söka sig till Sverige. Samtidigt är det viktigt att inte fortsätta med snabba och ogenomtänkta åtgärder, som sedan i sin tur måste lappas och lagas. Utredningen måste ges tillräcklig tid för att nu ta fram ett sammanhängande och välfungerande system för mottagandet av internationella studenter.

En viktig del av mottagandet av tredjelandsstudenter är att processerna för prövning av uppehållstillstånd är välfungerande. Migrationsverket har hittills i år fått in fler ansökningar om uppehållstillstånd för studier än under motsvarande period förra året. Sett till regeringens ambition att internationaliseringen av universitet och högskolor ska öka är detta glädjande. Tyvärr har detta i kombination med att Migrationsverket fortfarande har en stor arbetsbelastning också lett till längre handläggningstider.

Regeringen har de senaste åren tillfört Migrationsverket betydande resurser. Myndighetens förvaltningsanslag har ökat från drygt 3 miljarder kronor 2014 till nästan 6 miljarder kronor 2017.

Regeringen har även satt som ett mål för Migrationsverket att handläggningstiderna för ansökningar om uppehållstillstånd på grund av bland annat studier ska vara så korta som möjligt, med hänsyn till ärendets beskaffenhet. Dessutom har myndigheten fått i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur handläggningstiderna ska kunna förkortas.

De åtgärder som Migrationsverket nu vidtar är avsedda att leda till förkortade handläggningstider under innevarande och kommande år. Jag är också övertygad om att utredningen om en ökad internationalisering av universitet och högskolor kommer att utarbeta ett välfungerande system för mottagande av tredjelandsstudenter, så att Sverige fortsätter att utvecklas som ett attraktivt studieland och en ledande kunskapsnation.

Anf. 53 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret.

I december månad hade jag en interpellationsdebatt med migrationsministern gällande den här problematiken. Under förra året uppfattade lärosätena en ganska stor problematik med de internationella studenternas möjlighet att söka sig till Sverige. Det gällde handläggningstiderna hos Migrationsverket, delvis även hanteringen av visumansökningar och liknande processer i tredjeland. Vi fick bland annat bevittna att ett hundratal studenter som hade blivit antagna till Jönköpings universitet på grund av

Prot. 2016/17:79

14 mars

Svar på
interpellationer

byråkratin och regelverket i Sverige hindrades att komma till Sverige för att starta sina utbildningar i tid. Det är bara ett av många exempel från de lärosäten som jag har talat med under det gångna året.

Som ministern säger i svaret är det glädjande att det är fler studenter som söker sig till Sverige i år än förra året. Men det gör det ännu mer viktigt att lösa den här problematiken, för det skapar inte bara problem för lärosätena, som får en osäkerhet om hur många studenter som kommer att påbörja utbildningarna på lärosätena och därmed vilka resurser man har att arbeta utifrån. Det påverkar framför allt de enskilda individerna som har sin dröm och sitt hopp om att kunna påbörja studier i Sverige, och som till och med har kommit in på utbildningar i Sverige, men som på grund av byråkrati, antagningsregler eller långa handläggningstider hos Migrationsverket inte kan göra det.

Strax innan jag skrev min interpellation till statsrådet kom det en rapport från Universitetskanslersämbetet, som pekar på ett antal brister i nuvarande system. En av dessa, som jag lyfter fram i interpellationen, handlar om återbetalning av både anmälningsavgifter och studieavgifter. UKÄ pekar på problematiken att det är oklart i dagens regelverk om man har möjlighet att få tillbaka studieavgiften eller inte. Det drabbar särskilt de studenter som hoppas och tror att de ska kunna påbörja sina studier i Sverige – inte bara för att de förlorar ett eller ett par år innan de kan påbörja sina studier, som skjuts upp på grund av svensk byråkrati, utan de riskerar också att förlora ekonomiskt på det, vilket enligt min mening är helt oacceptabelt.

Det krävs handlingskraft. Det som regeringen har presenterat i utredningen vad gäller internationalisering är behjärtansvärt, och det finns många delar i den som jag tycker är viktiga att peka på, som svenska studenters möjligheter att studera utomlands. Men det som jag vill ha fokus på i den här debatten handlar ju om utländska studenter, tredjelandsstudenter, som söker sig till Sverige för att studera. Det blir en problematik när utredningen, som statsrådet hänvisar alla internationaliseringsfrågor till, ska lämna sitt slutbetänkande, med fokus på utländska studenter i Sverige, först i oktober 2018. Det innebär att vi kommer att ha nya regler på plats i bästa fall 2020, vilket är sex år efter att regeringen tillträdde.

Jag fick inte riktigt klarhet i ministerns svar om regeringen är beredd att vidta några åtgärder vad gäller förändringar i förordningarna eller på andra sätt för att underlätta för de här studenterna här och nu. Utöver det: Är regeringen beredd att presentera några ytterligare förslag för att korta handläggningstiderna?

Att ta fram en handlingsplan är behjärtansvärt. Men under hösten kommer Centerpartiet att presentera förslag om att bland annat möjliggöra uppehållstillstånd under hela studietiden för att minska byråkratin men också öka säkerheten och tryggheten för de studenter som kommer till Sverige, och det kan också handla om doktorander.

Anf. 54 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Jag tror att Fredrik Christensson och jag är helt överens om hur viktigt det här är. Det verkar också som att vi är överens om att den förra regeringens beslut kring de här frågorna var ganska förhastade och inte konsekvensanalyserade. Det är det regelverk som man då satte som vi nu lever med, där det är otydligheter i till exempel frågor som handlar om

återbetalningen. Det är också otydligt vad som ska räknas in i det kostnadstäckande uppdraget.

Allt detta behöver vi nu få en samlad bild av. Här är Universitetskanslersämbetets rapport ett viktigt kunskapsunderlag. Men det är just ett kunskapsunderlag som ska användas för att utredningen och utredaren ska kunna föreslå en mer heltäckande lösning som också är hållbar över tid. Jag tror inte att vi ska göra om det misstag som man gjorde under den borgerliga regeringen och göra ett hafsvverk som sedan visar sig inte riktigt funka och som man måste lappa och laga i.

När det gäller handläggningstiden har vi vidtagit åtgärder. Migrationsverket ligger inte under mitt ansvarsområde, men jag för kontinuerligt en dialog med ansvarigt statsråd om detta. Vi får se om de åtgärder som vi nu har vidtagit ger effekt. I annat fall får vi självfallet se om vi behöver göra något ytterligare för att öka tryggheten men också attraktiviteten i att komma till Sverige som student.

Vi ser som sagt nu en uppåtgående trend, att det är fler som söker sig hit och också från de delar av världen som har avgiftsbelagda utbildningar. Det är otroligt positivt. Men för att upplevelsen ska bli så god som möjligt måste vi se till att det blir en bra start för dessa studenter. Som Fredrik Christensson säger är det också viktigt för att våra universitet och högskolor ska kunna ha en bra planering och använda sina resurser på bästa sätt.

Internationaliseringsutredningen är viktig för att vi ska kunna lägga fast en strategi men också för att få ett system som fungerar utan att det blir ett hafsvverk där vi måste gå in och lappa och laga i efterhand.

Anf. 55 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det finns flera delar i det som jag reagerar på och vill lyfta fram. En fråga som jag önskar svar på från ministern handlar om den tillsatta utredningen.

Det som har varit det stora problemet under hösten är handläggningen av utländska studenter som söker sig till Sverige. Det var därför förvånande när jag fick till mig utredningsdirektiven och kunde konstatera att just dessa delar var framskjutna väldigt långt, till skillnad från internationaliseringsdelarna som gäller de svenska studenternas möjligheter att ta sig ut i världen. Jag skulle gärna vilja höra statsrådets förklaring till varför man skjuter på just denna fråga, som enligt min uppfattning har varit en av de mest problematiska den senaste tiden.

Förra årets hantering blev väldigt olycklig för lärosätena och för de studenter som hade sökt sig hit. Min förhoppning är att vi inte ska upprepa misstaget igen, för om vi gör det riskerar vi att ytterligare en gång hamna i situationen att studenter inte får komma hit trots att de blivit antagna. Då riskerar det internationella ryktet om Sverige som studieland att raseras. Därför krävs det åtgärder, och ganska omgående. Att satsa på att ge Migrationsverket krav på att ta fram en handlingsplan är bra. Men det finns också många regelverk kopplade till detta.

När det gäller ansökningsförfarandet för internationella studenter sker det i dag ganska mycket dubbelarbete mellan lärosätena och Migrationsverket, bland annat vad gäller studenternas kunskaper i engelska. Lärosätena kontrollerar om de har de kunskaper som krävs och Migrationsverket gör sedan en liknande bedömning. Det är onödigt och kan undvikas, till exempel genom en tydlighet i ansvarsfördelningen. Men det handlar också

om tydligheten mot studenterna, att man ska veta när man blir återbetalningsskyldig eller inte. Det tror jag är en viktig del också i att få en ökad attraktivitet. När jag läser regeringens utredningsdirektiv uppfattar jag inte att regeringen har tagit med detta i internationaliseringsutredningen. Jag önskar att ministern kan förklara att jag inte har läst den tillräckligt noga, även om jag uppfattar att jag har gjort så.

Jag skulle även vilja höra vad statsrådets handlingsplan är ifall 2017 blir likt 2016 när det gäller de internationella studenterna och utmaningarna för både lärosätena och individerna. Vad är regeringen beredd att göra om vi skulle uppleva en likartad situation igen? Enligt min mening skulle det vara olyckligt och oacceptabelt.

Anf. 56 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Som jag sa tidigare är det viktigt att vi faktiskt säger att det är den reform som gjordes under förra regeringen som är grunden till att vi har ett otydligt regelverk vad gäller avgifter och återbetalning. Det var en snabb och alldeles för snabb och hafsig reform där man inte gjorde en konsekvensanalys.

Det mest dramatiska, och det som debatterades mest, var att vi tappade 80 procent av tredjelandsstudenterna. Det håller som sagt sakta men säkert på att vända tillbaka. Det gjorde dock att våra svenska universitet blev mindre internationaliserade, vilket inte var bra för kvalitetsutvecklingen på våra universitet och högskolor.

Jag vill inte göra om detta misstag. Jag vill se en utredning och ge utredaren ordentligt med tid för att lämna ett helhetsförslag som tar med alla de aspekter som Fredrik Christensson tar upp. Då kan vi få ett system som är hållbart och fungerande så att vi inte hamnar i den här situationen igen. Svaret på Fredrik Christensson fråga är alltså att man därför behöver få ordentligt med tid för detta.

Uppdraget är att utredaren ska göra en helhetsöversyn av frågor om till exempel rekrytering, antagning, betalning av studieavgift och ansökan om uppehållstillstånd. Alla dessa delar finns med i uppdraget, och det är tydligt uttryckt att det är hela systemet för de inresande avgiftsbetalande studenterna som ska fungera väl.

När det gäller utresande studenter vill vi ha en snabb återkoppling. Det samma gäller hela den övergripande målsättningen med internationaliseringen.

Det är viktigt att också våra svenska studenter kommer iväg. De kommer iväg i mindre utsträckning än EU:s mål 2020 som säger att 20 procent av ett lands studenter bör studera i ett annat land under delar av sin utbildning. I dag är det 14 procent av de svenska studenterna som kommer iväg, och på vissa professionsutbildningar är det bara 4 procent. Det är inte bra. Vi behöver se till att också svenska studenter får delar av sin utbildning i annat land.

Men störst fokus har det varit på de inresande studenterna och den dramatiska minskningen av tredjelandsstudenter efter den borgerliga regeringens reform. Därför ska vi nu försöka få fram ett system som är heltäckande, som löser många av de problem som har uppstått och som är hållbart över tid. Vi bedömer att utredaren behöver denna tid för att kunna ge ett sådant förslag.

Anf. 57 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag blir dock inte helt klok på det.

Jag delar att det är positivt att antalet internationella studenter ökar sedan en tid tillbaka. Men de utmaningar vi ser är här och nu, och de är framför allt kopplade till regelverk och byråkrati för de internationella studenter som söker sig hit.

Här har Centerpartiet presenterat en rad förslag, bland annat förlängda uppehållstillstånd, vilket både skulle minska byråkratin och öka tryggheten för studenterna. Vi har också påtalat problemet med dubbelarbete mellan lärosäten.

Statsrådet hänvisar till en utredning som ligger långt fram i tiden och ger inget tydligt svar på varför frågan om internationella studenter som söker sig hit ska hanteras under längre tid än frågan om svenskar som söker sig utomlands. Jag önskar en tydlighet från regeringen här.

Mycket av detta kan man göra genom förordningsförändringar och liknande för att få till en tydlighet i systemet här och nu. I och med de problem vi såg förra året och att antalet studenter ökar under det kommande året riskerar Sveriges rykte som studieland att raseras om det åter blir så att studenter blir antagna till utbildningar men inte kan påbörja sina studier. Det drabbar såväl lärosäten som individer.

Mitt fokus är att underlätta för dessa. Lyfter man som statsrådet upp vad tidigare regeringar har gjort eller inte har gjort tappar man detta fokus. Regeringen har suttit i två och ett halvt år, och jag förväntar mig att man presenterar förslag för att lösa de problem och samhällsutmaningar vi står inför. I min interpellation har jag pekat på några utmaningar som jag hoppas att regeringen skyndsamt tar fasta på.

Anf. 58 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Vi har som sagt vidtagit åtgärder. Bland annat gav jag UKÄ i uppdrag att göra kartläggningen av hur universitet och högskolor jobbade med avgifterna och varför dessa skilde sig så mycket åt.

Jag har också haft en serie internationaliseringsseminarier där vi har diskuterat vad det är för utmaningar vi har när det gäller att få till mer internationaliserade miljöer på våra universitet och högskolor och hur vi ökar Sveriges attraktivitet som studienation.

Vi har också vidtagit åtgärder vad gäller det ökade tryck på Migrationsverket som har varit till följd av att Sverige har tagit emot väldigt många nyanlända, vilket har drabbat vår studenter och lärosäten på ett negativt sätt.

Åtgärder har alltså vidtagits. Nu får vi se om dessa åtgärder räcker eller om vi behöver göra mer.

Återigen: Det är ett komplext system, och det är viktigt att vi får fram ett helhetssystem. Att bara lappa och laga och rycka i enskilda trådar utan att se konsekvenserna av helheten är fel väg att gå. Det var det 2011, och det är det även 2017. Vi behöver en ordentlig, samlad utredning och ett förslag som gör att Sverige blir en attraktiv studienation och att internationaliseringen ökar i vår högre utbildning.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2016/17:345 om utbildningars jämförbarhet

Anf. 59 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Fredrik Christensson har frågat mig på vilket sätt jag avser att gå vidare med frågan om att öka jämförbarheten av utbildningar så att studenter kan göra välinformerade val nu när det inte hanteras inom ramen för kvalitetssäkringssystemet.

När Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet inrättades 2013 var ett av syftena att få en tydlig rollfördelning mellan myndigheterna. Därigenom kan överlappande uppgifter undvikas, och det går att åstadkomma synergier på ett antal områden, till exempel i fråga om information om högskolestudier. Det är särskilt viktigt att det för den enskilda studenten finns tillgång till samlad information om universitetens och högskolornas utbildningsutbud.

Universitets- och högskolerådet har därför fått i uppgift att tillhandahålla relevant och saklig information om högre utbildning för att göra det möjligt för studenter och andra berörda målgrupper att göra välavvägda val.

Inom ramen för det uppdraget har myndigheten bland annat utvecklat webbplatsen studera.nu där det finns samlad information om högre utbildning. Där kan läsaren bland annat jämföra utbildningar, få information om hur högskolestudier går till och hur ansökan görs samt vad det finns för alternativ efter avslutad utbildning.

Därutöver gör myndigheten riktade informationsinsatser till studie- och yrkesvägledare, som är en viktig målgrupp i arbetet med breddad rekrytering.

Jag tycker precis som frågeställaren att det är viktigt att kvinnor och män från studieovana hem får möjlighet att studera på universitet och högskolor. Det är ett stort problem att snedrekryteringen till högskolan består.

Tyvärr prioriterade inte den förra regeringen arbetet med att främja och bredda rekryteringen till högskolan, och det blev under den förra mandatperioden svårare att komma in på högskolan.

Den här regeringen har satt upp breddad rekrytering på dagordningen igen och har arbetat med att se över vilka initiativ som behöver tas för att snedrekryteringen ska minska.

Universitets- och högskolerådet har på regeringens uppdrag tagit fram en rapport om dagens situation, som nu har tagits emot och analyseras.

Regeringen investerar också i fler utbildningsplatser, som fördelas i hela landet för att förbättra möjligheterna att studera vidare.

Information om högre utbildning är viktigt, men det krävs även en rad andra åtgärder. I princip alla lärosäten arrangerar aktiviteter riktade till skolungdomar i både grund- och gymnasieskolan. De flesta lärosäten genomför också aktiviteter riktade till grupper där få går vidare till högskolan, huvudsakligen arbetslösa, flyktingar och unga vuxna.

Det är också vanligt att lärosäten samarbetar med andra viktiga aktörer, till exempel Arbetsförmedlingen, den kommunala vuxenutbildningen och folkhögskolor.

För att bredda deltagandet i högskolestudierna ger många lärosäten även stöd i form av vetenskapligt skrivande, språkstöd och olika mentorsprogram. Även lärosätenas arbete med bedömningar av reell kompetens bidrar till breddad rekrytering.

Framöver fortsätter även arbetet med att se över tillträdet till högre utbildning och främja möjligheterna till ett livslångt lärande.

Sammantaget anser jag att det finns goda möjligheter för blivande studenter att informera sig om högre utbildning för att göra väl avvägda studieval.

Anf. 60 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Min interpellation bygger på ett tillkännagivande från riksdagen våren 2016. Samtliga partier i Sveriges riksdag ställde sig bakom detta tillkännagivande som handlar om vikten av att värna och stärka möjligheten för studenter och blivande studenter att göra välinformerade val. Det handlar framför allt om att få till ett bra och transparent system.

Detta hanterades i samband med att ett nytt kvalitetsutvärderingssystem skulle tas fram. Regeringen gjorde ett antal förändringar, bland annat en viktig förändring som innebär att inte samtliga utbildningar ska utvärderas av Universitetskanslersämbetet, UKÄ. Fokus ligger mycket mer på att lärosätena själva ska utvärdera de egna utbildningarna. UKÄ ska göra vissa systematiska utvärderingar på vissa utbildningar eller utbildningsområden.

Detta skapar en del problem. På studera.nu finns, som ministern lyfter fram, en del information för blivande studenter. Man kan tack vare den rodda sig fram i djungeln av olika behörighetsgrupper för likvärdiga utbildningar. Man kan få reda på ungefär vad antagningspoängen är, och man kan i dagsläget även se kvalitetsutvärderingar från det tidigare kvalitetsutvärderingssystemet.

När nu kvalitetsutvärderingssystemet ändras ställer detta självklart nya krav på staten, som i detta fall förmedlar utbildningar, att möjliggöra välinformerade val för blivande studenter. Tillkännagivandet är fortfarande angeläget.

Nu har det visat sig att det mest lämpliga sättet att hantera frågan inte var inom ramen för det nya kvalitetsutvärderingssystemet. Även UKÄ lyfter fram att det borde vara ett särskilt uppdrag. Jag delar den åsikten.

Vi kan se på våra nordiska grannländer. Både Danmark och Norge har mer välutbyggda system. Det tydligaste utgörs av ett statligt initiativ där man kan jämföra utbildningar. I Danmark har man nyligen infört ett system där studenterna får information om vilken lön de studenter får som har gått utbildningarna. Man får information om arbetsmarknadsetableringen och om utbildningen har varit relevant för de jobb som studenterna har fått. Stort fokus ligger på tidigare studenters upplevelser och hur de ser på utbildningarna.

Norge har ett liknande system, där fokus ligger på hur tidigare studenter ser på kvaliteten på utbildningen. Dessa båda system borde Sverige titta närmare på för att möjliggöra mer informerade studieval.

Mer informerade studieval är framför allt viktiga för personer från studieovana hem. De har inte samma förutsättningar att veta vad man kan förvänta sig av utbildningarna. Att i dag läsa tre år på högskola utgörs inte bara av tre år som man hade kunnat spendera på att arbeta och tjäna pengar, utan det ger också ofta studieskulder på 200 000–250 000 kronor.

Det är alltså en stor investering, och för en sådan måste man i förväg kunna få veta vad man kan förvänta sig. Med Sveriges nuvarande system är detta svårt. Det är svårt att få reda på skillnaden mellan likvärdiga utbildningar på två olika lärosäten eller mellan olika utbildningar på samma lärosäte. Vilken utbildningspremie kommer detta att ge mig som individ? Hur ser mina förutsättningar ut på arbetsmarknaden?

Det här är särskilt viktigt utifrån två aspekter. Studenter som väljer att läsa på högskolan gör det främst av två anledningar. Antingen vill man ha ett specifikt arbete och utbildar sig exempelvis till läkare eller ingenjör, eller så gör man det för att över huvud taget få ett arbete.

Min fråga till statsrådet är: Är regeringen beredd att vidta några åtgärder för att förbättra möjligheten för blivande studenter att göra välinformerade studieval?

Anf. 61 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Fredrik Christensson, för frågorna! Jag tror att det tydligt framgick i mitt svar att vi har vidtagit åtgärder. Det handlar dock om två myndigheter som jobbar med olika saker. UHR jobbar som främjandemyndighet och ska just informera studenterna så att de kan göra välinformerade studieval.

En annan sak som jag tror att ni efterlyser är att man ska kunna följa kvalitetsgranskningarna för att se vilken kvalitet utbildningen håller. Detta tycker också jag är viktigt. Universitetskanslersämbetet tittar nu på hur de utvärderingar som kommer att göras framöver kan tillgängliggöras. Eftersom de bygger på lärosätenas eget kvalitetsarbete ska även de redovisa hur detta fungerar. Att tillgängliggöra det kan vara en viktig del.

Samtidigt vänder jag mig lite mot beskrivningen, som jag uppfattar det, att en utbildning bara är en färdigpaketerad produkt som ska konsumeras. Utbildning, och framför allt högre utbildning, är mycket mer än så. Vi vill att studenterna även ska vara medaktörer i utbildningen och att de under utbildningens gång ska vara med och påverka och ställa krav på allt högre kvalitet.

Just detta syftar det nya kvalitetsutvärderingssystemet till. Det ska inte bara granska utan också verka kvalitetsdrivande, det vill säga att kvalitetsbrister ska åtgärdas. Om man bara lägger ut granskningen men inte uppföljningen blir informationen snart obsolet. Något som gällde vid ett granskningstillfälle gäller inte längre eftersom man har vidtagit åtgärder. Man kanske även med studenternas hjälp har hittat sätt för att stärka kvaliteten.

Det är oerhört viktigt för mig att vi har ett kvalitetsutvärderingssystem som verkar kvalitetsdrivande, alltså driver mot en högre kvalitet, och inte bara är en granskning eller är något som studenter kan välja olika produkter från. Det viktiga är utbildningens innehåll och hur man jobbar med att säkerställa kvaliteten. Studenterna ska utifrån detta absolut kunna göra informerade studieval.

Det förra kvalitetsutvärderingssystemet var inte jättebra. Eftersom det inte höll måttet och granskade för få delar i utbildningen slängdes vi ut från det europeiska gemensamma utvärderingssystemet. Nu har vi fått ett utvärderingssystem som mer granskar helheten och som gör det utifrån lärosätenas kvalitetsarbete. Det känns otroligt mycket tryggare, tycker jag.

Vi ska dock även se till att man kan ta del av kvalitetsgranskningarna och av det kvalitetsarbete som pågår för att ständigt förbättra kvaliteten i den högre utbildningen.

Anf. 62 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Staten lägger årligen tjugotals miljarder på grundutbildningen. I dag har vi en förordning och lagstiftning som säger att studenternas efterfrågan ska styra utbildningarna. Detta tycker jag är bra.

Men för att studenternas efterfrågan ska kunna styra krävs det att de har god information om vad de kan förvänta sig av utbildningen. Just detta har gjort att jag har engagerat mig mycket i frågan. Man måste ge studenterna bättre förutsättningar att skapa den efterfrågan som man vill se.

Ser man till vad studenter vill ha ut av en högre utbildning handlar det framför allt om ett specifikt jobb eller om ett jobb över huvud taget. Då är det viktigt att de kan få veta vad de kan förvänta sig på arbetsmarknaden efter en viss utbildning. Hur är kopplingen mot arbetsmarknaden? I detta är tidigare studenter helt avgörande.

Vi i Centerpartiet vill att det ska finnas tydligare möjligheter att få information om hur etableringen på arbetsmarknaden för före detta studenter ser ut och om hur lärosätena arbetar. Det handlar även om att ge lärosätena möjligheter att sälja in sig själva hos studenterna och visa vad som skiljer den egna utbildningen från andra utbildningar. Mer information kan ge bättre beslut.

Jag tror att detta framför allt skulle gynna mindre lärosäten. Tidigare kvalitetsutvärderingar har visat att dessa har väldigt hög kvalitet. Men när studenter väljer en viss utbildning bygger valen ofta på historiska ting, såsom ett universitetsnamn eller dylikt, vilket är olyckligt. Med ökad jämförbarhet och bättre information för blivande studenter ökar förutsättningarna att göra val som gynnar dem.

I dag ser vi dock att det finns stora utmaningar för den högre utbildningen. Avhoppet är ganska stora. Detta bygger till viss del på att man inte har tillräcklig kunskap om det yrke man utbildar sig till eller om den utbildning som man väljer.

Vi skulle kunna effektivisera det högskoleutbildningspolitiska systemet mycket bättre genom att ge studenterna möjlighet att få bättre information innan. Självklart ska studenter fortfarande kunna få göra delval, hoppa av och ångra sig, men med bättre tydlighet och bättre jämförbarhet har man bättre möjligheter att göra rätt val från början utifrån de förutsättningar man själv har.

Jag delar ministerns uppfattning att högre utbildning inte ska vara en konsumtionsvara. Det är en investering. Det är viktigt att se det utifrån det perspektivet. Man lägger tre till fem år, får ett par hundra tusen kronor i studielån och drabbas dessutom av förlorad arbetsinkomst jämfört med om man hade valt en annan yrkesinriktning. Vi måste se till att högre utbildning i större utsträckning ses som en investering. Det handlar om att göra det mer lönsamt att utbilda sig och arbeta i Sverige, men det handlar också

om att redan när man påbörjar sina studier kunna få kännedom om vad man kan förvänta sig för utbildningspremie för just den utbildningen.

Det är lite beklämmande, anser jag, att statsrådet och regeringen inte presenterar några reformer. Våra nordiska grannländer är väldigt progressiva och driver på för att ge studenter bättre information inför val. Varför är regeringen inte beredd att göra mer för att öka tillgången till lättanvänd information för studenterna, så att de vet vad de kan förvänta sig av de utbildningar som de planerar att söka till?

Anf. 63 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Vi är som sagt alltid beredda att göra mer. Men det ska vara relevant och kvalitetssäkrad information. Fredrik Christensson säger att man i dag ibland kanske baserar studieval på att ens föräldrar gått på ett visst lärosäte eller på en historiskt god klang. Men risken är också att man kan basera valet på till exempel historiska kvalitetsdata. Det var inte minst så i det förra systemet.

Det förra systemet var inte på något sätt heltäckande. Det var två tredjedelar av utbildningarna som fanns tillgängliga att titta på. Att göra en kvalitetsjämförelse av all utbildning var alltså inte möjligt i det gamla systemet heller. Dessutom blev kvalitetsgranskningarna väldigt snabbt inaktuella på grund av att man tog tag i påpekanden om fel för att stärka kvaliteten. Då är inte det här någonting som underlättar i valet. Som jag sa är det viktigt att lärosätena redovisar sitt kvalitetsarbete och att man som student kan ta del av det.

Visst är högre utbildning en investering. Det är en investering från samhällets sida. Vi satsar otroligt mycket pengar på att få fram fler akademiskt utbildade personer. Det är även en individuell investering som man gör, och inte minst tror jag att det är viktigt att den investeringen minskar risken för arbetslöshet rätt rejält. Lärosätena gör också uppföljningar av hur arbetsmarknaden ser ut och hur många studenter som går vidare till olika typer av arbete.

Sedan ska man komma ihåg att vi inte bara utbildar för nutidens arbetsmarknad. Vi utbildar också för framtidens arbetsmarknad. Många är de studenter som själva skapar sina jobb och är med om att det skapas nya typer av jobb i samhället. Det är också en uppgift som den högre utbildningen har. Den är inte bara till för att fylla de nuvarande jobben, utan också för att ge verktyg och redskap för att förändra arbetsmarknaden och tillföra nya idéer, nya innovationer och nya företag. Det tycker jag är en viktig del av vad den högre utbildningen ska leda till.

I UKÄ:s databas kommer det som sagt att finnas information om kvalitetsgranskningar. Det kommer att vara möjligt att göra nationella jämförelser av de professionsutbildningar där vi gör nationella utvärderingar. Lärarutbildningen är den som ligger allra närmast. Det kommer också att finnas lärosätetsgranskningar, så att man kan göra jämförelser och få en nationell bild.

Jag tycker att det är viktigt att UKÄ publicerar sina resultat men också att lärosätena gör det här. Sedan är det UHR som har uppdraget att informera om den högre utbildningen och se till att vi får bra underlag för val. Där finns det säkert ännu mer utvecklingsarbete som kan göras. Men det finns redan i dag information om utbildningarnas innehåll och upplägg

samt om arbetsmarknadsutsikter och kvalitet, och det är det som oftast efterfrågas.

Prot. 2016/17:79
14 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 64 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! De uppgifter som man kan ta fram på bland annat studera.nu gäller framför allt arbetsmarknadsutsikter för branschen; de pekar inte på den specifika utbildningen och om det skiljer sig att läsa på det ena eller andra lärosätet. Möjligen kan det hjälpa blivande studenter att veta om de ska läsa till ingenjör eller ekonom och hur arbetsmarknadsutsikterna ser ut för de olika inriktningarna.

Det finns i dag mycket information om lärosätena, med både UKÄ:s granskningar när det gäller utomstående aktörer och lärosätenas egna kvalitetsgranskningar. Det jag skulle vilja se är att man på ett bättre sätt samlar det och gör det mer informativt och användarvänligt för de blivande studenterna. Det skulle möjliggöra en breddning av rekryteringen och möjliggöra för fler studenter att göra mer välinformerade val, vilket är en väldigt viktig fråga. Det är också viktigt utifrån ett arbetsmarknadsperspektiv att veta vad det är man kan förvänta sig av utbildningen och hur den stora investering man gör med egen tid och egna resurser kommer att löna sig senare i livet.

Det som UKÄ självt pekar på är att man skulle vilja se ett särskilt uppdrag. Om det ska ligga på UKÄ eller UHR är en fråga som man kan diskutera senare. Det viktigaste är att samla den information som finns och eventuellt se över om det är några särskilda frågor som man bör ställa till nuvarande och blivande studenter för att ge ett mer samlat grepp för dem som tänker läsa. Det gäller att få utbildning att bli en tydligare investering. Man ska kunna jämföra mot andra utbildningar men också mot till exempel arbete. Vi har i dag i Sverige en utbildningspremie som är oerhört låg. Det lönar sig inte att utbilda sig i Sverige. Vi är bland de sämsta länderna i OECD. Vi måste stärka det på olika sätt, och det är i dag studenternas efterfrågan som styr den högre utbildningen. Då måste vi ge dem bättre förutsättningar att göra mer välinformerade val som bygger deras framtid.

Anf. 65 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Jag tackar Fredrik Christensson för en väldigt intressant diskussion, vilken jag tycker leder lite framåt – som alltid här i kammaren, förstås. Det finns mer som vi kan göra.

Jag vill vara tydlig med att UKÄ inte vill ha ytterligare ett uppdrag. Det var lite det som var poängen med att vi delade upp det här på två myndigheter; de skulle ha olika uppdrag. Det är UHR som ska ha det här främjande uppdraget och stötta studenterna i deras val till den högre utbildningen. Däremot tycker jag också att det är viktigt att de data de tar fram i form av kvalitetsgranskningar är tillgängliga för dem som så önskar.

Jag vill också peka på att det är ett viktigt arbete för de enskilda lärosätena att göra sig attraktiva för studenterna genom att berätta om sitt kvalitetsarbete och sitt utbildningsutbud men också informera om hur det har sett ut för deras studenter efter att de har gått utbildningen. Detta behöver stärkas med en alumnverksamhet som kan ta till vara personer som har utbildat sig på just det lärosätet. På så sätt kan det följas upp. Kanske kan de fungera som informatörer till de kommande studenterna och dem som finns där. En starkare arbetsmarknadsanknytning tror jag att vi är överens

om att den högre utbildningen behöver ha. Vid sidan av möjligheten att göra bra informerade val tror jag att vi tillsammans behöver se till att vi får en starkare arbetsmarknadsanknytning i all högre utbildning, så att den blir relevant men också stärks i sin kvalitet och ger studenterna det som de behöver för att kunna vara konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2016/17:325 om den misstänkta brottsligheten vid Statens fastighetsverk

Anf. 66 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Erik Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag vidtog mellan informationen i november 2016 och det att generaldirektören den 26 januari 2017 togs ur tjänst för att skaffa mig en fullständig bild av situationen inom Statens fastighetsverk. Erik Andersson har vidare frågat mig när jag fick klart för mig att missförhållandena inom Statens fastighetsverk kunde misstänkas beröra den allra högsta ledningen i form av generaldirektören och vilka åtgärder jag i övrigt har vidtagit med anledning av den misstänkta brottsligheten vid Statens fastighetsverk.

Händelserna vid Statens fastighetsverk är allvarliga. Förtroendet för myndigheten har påverkats negativt av det som har inträffat. Regeringen har sedan polisanmälan i november 2016 följt utvecklingen i myndigheten. Anmälan avsåg oegentligheter vid myndigheten som uppstått på grund av en enskild tidigare tjänstemans agerande. Först i samband med att polisen den 25 januari 2017 genomförde en husrannsakan på Statens fastighetsverks huvudkontor, och bland annat anhöll generaldirektören, stod det klart att denne var misstänkt för brott. När jag informerades om detta vidtogs omedelbart åtgärder för att regeringen skulle kunna förordna en vikarierande generaldirektör för myndigheten.

Jag följer nu kontinuerligt utvecklingen inom Statens fastighetsverk för att säkerställa att åtgärder vidtas för att återställa förtroendet för myndigheten. Att skapa en god förvaltningskultur och stärka kunskapen om och efterlevnaden av den gemensamma statliga värdegrunden är centralt i detta arbete. Det är också viktigt med en väl fungerande intern styrning och kontroll. Regeringen har haft täta kontakter med Statens fastighetsverks styrelse, som är ansvarig för den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten.

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att analysera Statens fastighetsverks arbete för att skapa en god förvaltningskultur i myndigheten. Statskontoret ska i en handlingsplan lämna rekommendationer till åtgärder som bör vidtas. Statens fastighetsverk har gett en extern granskare i uppdrag att analysera hur myndighetens styrdokument har följts. Det är ett initiativ som regeringen välkomnar.

Anf. 67 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Det var för några veckor sedan som vi kunde höra om en händelse inom Statens fastighetsverk. Jag tror att många i Sverige tappade

hakan. Det är först och främst ytterst allvarligt när just myndigheter och myndighetspersoner inte fullgör sitt uppdrag på ett korrekt sätt. Det undergräver skattemoraleen och i slutändan hela demokratin.

Herr talman! Min uppfattning är varje förslösad skattekrone är en stöld från folket. Det är allvarligt när man slarvar med skattemedel eftersom det är andras pengar, och andras pengar ska man vara ytterst försiktig med. Det är ett farligt läge när staten i form av en myndighet prövar medborgarnas förtroende, och i synnerhet i detta fall under så lång tid. Man blir väldigt fundersam, herr talman, inför hur det kunde pågå under så lång tid.

Den tidigare fastighetschefen vid Statens fastighetsverk är nu misstänkt för grovt brott, grovt tagande av muta och trolöshet mot huvudman under perioden 2011–2016. I programmet som uppmärksammade den brottsliga aktiviteten inom Statens fastighetsverk, *Kalla fakta*, kunde vi höra hur medarbetare hade varnat för detta under en längre tid. Vad jag förstod hade även generaldirektören fått information om detta, men ingenting hände. Det som i stället hände är något som jag kan tycka är väldigt märkligt: Den tidigare fastighetschefen blev befördrad inom myndigheten i stället för att få sparken eller bli polisanmäld, om nu allt som har kommit fram i programmet *Kalla fakta* stämmer.

Mot myndighetens egna regler fick fastighetschefen även hyra en fashionabel bostad vid Rosersbergs slott. Slottet ligger dessutom inom ett område som han själv förvaltade. Bara där känns det helt fel att man ska kunna hyra en bostad där man själv är ansvarig. Det har genomförts renoveringar för tiotals miljoner kronor i bostaden, och hyran låg endast på 12 000 kronor. Man kan också undra om den var marknadsmässig. Jag tror att det är väldigt många som undrar hur detta kunde vara möjligt och varför ingen drog i nödbromsen tidigare.

Om man ska tro programmet ska det också ha fuskats med upphandlingar, där man har betalat saltade fakturor och att provision ska ha utgått till fastighetschefen i ett upplägg som var anordnat på ett sådant sätt att en nära anhörig ska ha arbetat på det ständigt anlitate byggföretaget. Möbler kan ha försvunnit från slottet till ett sommarställe i Finland. Man kan inte ens förstå att händelserna utspelar sig i Sverige. Man kan inte tro att det är sant. Vad är det för någonting som pågår i Statens fastighetsverk?

En annan fråga är givetvis om regeringen har tappat greppet om sin egen myndighet. Ansvarigt statsråd, som är Per Bolund, var även något sen att agera. Det beror lite på vilket svar jag får i nästa inlägg. Enligt uppgift ska Per Bolund ha haft kännedom om detta sedan i november. Men det dröjde ända till den 26 januari innan man vidtog några åtgärder. Det agerandet tycks vara en direkt följd av *Kalla faktas* rapportering.

Tyvär händer det alldeles för ofta att det är först när medierna rapporterar något som man ställer saker och ting till rätta, och då vidtas lämpliga åtgärder. Jag tror att det är många som undrar vilka åtgärder som statsrådet vidtagit sedan i november med anledning av korruptionen som pågick inom Statens fastighetsverk, om han nu fick information om det. I svaret står att han nu kontinuerligt följer utvecklingen. Jag vill veta vilka åtgärder som vidtas.

Anf. 68 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Tack, Erik Andersson, för viktiga frågor! Det är väldigt viktigt att man håller reda på vad det var för information som kom till

regeringen och vad vi sedan agerade på. Det är viktigt att hålla isär de två olika polisutredningar som nu pågår.

När regeringen fick kännedom om affären var det även en polisanmälan inlämnad från Statens fastighetsverk mot den tidigare anställde. Det gjorde att det är polisen som nu har att utreda och se vad som har inträffat. Har man brutit mot lagstiftning, och på vilket sätt? Sedan är det en domstolsfråga att döma till åtgärder.

Det är också viktigt att hålla ordning på hur styrningen av staten går till. Vi som ministrar går inte in och fattar beslut i enskilda ärenden, utan det är myndigheterna som har att agera för att upprätthålla förtroendet. De ska se till hanteringen av ärenden och myndigheternas arbete sker i den ordning som vi ställer krav på från regeringens sida.

Självklart är det myndighetsledningen som har det största ansvaret. Där hade ju myndighetsledningen också agerat och gått till polisen med en anmälan. Sedan har det efteråt kommit fram nya uppgifter som rör just ledningens arbete och hur den arbetar. I januari kom det fram misstankar från polisens sida att även generaldirektören och en fastighetschef var misstänkta för brottslig verksamhet, det vill säga grov trolöshet mot huvudman.

Det var ny information som vi självklart inte hade kännedom om, eftersom inte ens polisen hade kännedom om det förrän vid det tillfället. När det sedan inträffade reagerade regeringen omedelbart med att utse en vikarierande generaldirektör. På samma sätt har vi så fort vi har fått information självklart agerat på den informationen.

Nu är inte regeringen bara reaktiv. Vi är en proaktiv regering som hela tiden försöker att ta initiativ innan problem uppstår. Redan i slutet av 2014 inrättades Statens fastighetsverk så att det arbetade efter förordningen om intern styrning och kontroll. Det ställer krav på ökade revisionsinsatser, att man har en egen revisorsenhet och att man hela tiden följer upp hur man arbetar för att skärpa den interna styrningen och kontrollen. Det är just för att Statens fastighetsverk är en aktör som gör stora upphandlingar. När det finns stora upphandlingar och stora resurser finns det också risk i ökad grad för korruption. Då måste man arbeta proaktivt. Det har också regeringen gjort.

Nu har vi arbetat vidare. Vi har skapat en mer stabil styrning av Statens fastighetsverk genom att förordna Birgitta Böhlin som vikarierande generaldirektör som nu har förordnande under resten av året. Det ger oss tid att ha en ordinarie rekryteringsprocess och se till att vi får en verkställande generaldirektör på plats, en ordinarie generaldirektör som kan leda arbetet långsiktigt.

Vi håller självklart också på att se över vad vi kan lära oss och hur vi kan utveckla statens verksamhet så att något liknande absolut inte kan hända igen, för det är helt oacceptabelt. Där har myndigheten själv satt igång en intern översyn av sina rutiner och hur man arbetar. Man har också kallat in en extern konsult för att få en oberoende granskning med nya ögon av hur man arbetat. Har man följt de styrdokument som man har haft att arbeta efter, eller har man inte gjort det?

Dessutom har regeringen nu gett ett särskilt uppdrag till Statskontoret att gå igenom och analysera utvecklingen inom Statens fastighetsverk, dra slutsatser därav och komma med en handlingsplan med konkreta förslag på åtgärder för hur myndigheten kan arbeta mer effektivt i framtiden samt

se till hur man stärker verksamheten och återställer förtroendet för myndigheten. På område efter område agerar vi nu för att dra lärdomar av de misstag och de brister som har funnits och se till att något liknande inte kan upprepas.

Prot. 2016/17:79

14 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 69 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Frågan är berättigad. Först och främst kan i och för sig inte statsrådet svara på hur och varför den illegala verksamheten kunde pågå under så lång tid. Jag tror att vi båda tycker att det är väldigt konstigt. I synnerhet när ens överordnade har fått kännedom om något tycker man ju att en generaldirektör eller en annan chef i ett statligt verk borde agera fort så att inte skattebetalarnas pengar helt enkelt kommer i orätta händer eller försvinnas.

Om jag har förstått statsrådet rätt handlar den anmälan som kom i november om att man hade fått kännedom om att en anställd inom Statens fastighetsverk hade agerat på ett illojalt sätt och var misstänkt för det som jag tog upp tidigare. I januari fick man reda på att även generaldirektören var misstänkt för eller på något sätt inblandad i detta.

Då uppstår en fråga. Den 24 januari sändes programmet. Den 25 januari gjordes en husrannsakan. Om jag inte minns helt fel var det dagen efter programmet som statsrådet hade en presskonferens om att man bytte ut generaldirektören. Var det i samband med programmet som statsrådet fick reda på att generaldirektören kan ha varit inblandad, eller var det långt tidigare i januari som statsrådet fick kännedom om detta? Om det var så tycker jag att man kanske skulle ha agerat lite tidigare.

En sak vet vi: Det är regeringen som tillsätter generaldirektörer. Sedan låter man givetvis myndigheterna agera på ett oberoende och opartiskt sätt, men när det gäller just generaldirektörsfrågan kan inte statsrådet slå ifrån sig.

Anf. 70 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Självklart har regeringen ansvar för ledningen av de statliga myndigheterna. Det stämmer alldeles utmärkt att det är regeringen som utser styrelser och generaldirektörer. Den generaldirektör som var ansvarig under detta förlopp utsågs av den tidigare regeringen under den förra mandatperioden.

Det är sant att detta har pågått under lång tid, och jag tycker att det är en bekymmersam uppgift som nu figurerar. Det är också någonting som är föremål för en förundersökning från polisens sida, det vill säga: Har generaldirektören agerat enligt de regelverk vi har och den lagstiftning som finns, eller har man inte hanterat detta på ett godtagbart sätt? Vi kommer att få mycket mer kännedom och kunskaper om detta när förundersökningen är avslutad och frågan avgörs i det rättsliga systemet.

Det är otroligt viktigt att all statlig verksamhet fungerar klanderfritt. Jag har varit tydlig med att redan misstanken som nu finns om korruption inom en statlig myndighet är oacceptabel. Vi har att agera från regeringens och även från riksdagens sida för att se till att staten står över denna typ av misstankar. Vi ska ha ett regelsystem och arbetsmetoder som gör att det inte finns möjlighet att agera klandervärt inom statlig verksamhet genom att till exempel sko sig själv på skattebetalarnas bekostnad.

Speciellt i verksamheter där det bedrivs stora upphandlingar och där vi har komplicerade entreprenader, som i fallet med Statens fastighetsverk, är det extra noga och viktigt att verksamheten fungerar på ett effektivt och godtagbart sätt. Här är det uppenbart att vi behöver insatser från regeringens sida. Vi har också agerat när det gäller detta. Vi behöver återställa och se till att det finns en god förvaltningskultur i statlig verksamhet generellt, inte minst när denna typ av stor upphandlingsverksamhet pågår. Vi behöver uppenbarligen också öka kunskapen om den gemensamma statliga värdegrunden och se till att den leder arbetet. Vi ska fortsätta att se till att det är detta som leder hela myndighetens arbete.

När förundersökningen är färdig och vi får ett mer exakt händelseförlopp kommer vi att få mer kunskap. Det kommer också att ge en viktig vägledning för hur vi kan utveckla Statens fastighetsverks verksamhet framöver. Men jag tror att det också kommer att ge generell kunskap som vi kan använda för att styra statlig verksamhet i generell mening för att just lära oss av saker som har inträffat och som har gått fel och kunna göra det bättre i framtiden. Det ingår i Statskontorets granskning att komma med mer generella förslag på hur man kan vidta åtgärder och ha strukturer som gör att man inte riskerar att få problem i styrningen och ledningen av statlig verksamhet.

Det är otroligt viktigt att vi nu ser till att Statens fastighetsverks verksamhet fortsätter, för det är en viktig verksamhet man bedriver. Det är stora värden man hanterar, och det är stora upphandlingar som pågår för närvarande. Verksamheten måste såklart fortsätta, och därför har vi utsett en vikarierande generaldirektör.

Vi måste också se till att det blir en översyn av det arbete som man har bedrivit och en granskning av vad som kan ha gått fel i verksamheten tidigare. Där har vi nu en granskning inifrån myndigheten själv med en extern konsult, och Statskontoret har dessutom i uppdrag att genomlys verksamheten och verkligen gå till botten med hur man kan få fungerande ledningsstrukturer på plats som gör att något liknande inte kan inträffa en gång till.

Anf. 71 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Alla åtgärder som har vidtagits efteråt är jättebra. Det är så här man ska göra och agera för att detta inte ska kunna hända igen eller i alla fall för att minska risken att det händer igen.

Det jag tror att de flesta tycker är konstigt är hur verksamheten har kunnat pågå så länge. Det kan inte statsrådet ställas till svars för. Där skulle man i stället ha haft några early warning systems på Statens fastighetsverk som triggades igång och ledde till att nödvändiga åtgärder vidtogs. Ju längre en sådan här skumraskverksamhet får pågå, desto mer förlorar skattebetalarna på det.

Herr talman! Jag går nu över till den fråga som jag tycker är mest intressant. Den första polisanmälan gällde fastighetschefen. Sedan sändes programmet den 24 januari. Den 25 januari, efter programmet, gjordes husrannsakan. Nu minns jag inte, men jag tror att det var den 26 januari som statsrådet hade presskonferens och man bytte ut generaldirektören.

Frågan är: När under denna period fick statsrådet kännedom om att även den högsta ledningen kunde misstänkas vara inblandad? Var det i samband med programmet som statsrådet fick reda på det, eller var det långt före? Var det en månad före, i början av januari, eller var det i mitten

av januari? Det är en ganska intressant fråga. Jag anser att man skulle ha agerat mycket snabbare om man hade fått kännedom om sådan information.

Anf. 72 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Den information som vi fick i november 2016 var allvarlig. Vi tycker att det är otroligt allvarligt när det finns misstankar om korruption i en statlig myndighet. Det gjorde också att vi självklart genast gick till handling och hade tät kommunikation med styrelsen för Statens fastighetsverk och även direktkontakt med myndigheten.

Då fanns ingen misstanke. Eftersom en polisanmälan redan var inlämnad hade man agerat resolut mot den tidigare anställde. Sedan såg jag, precis som många andra, tv-programmet. Det är klart att det är oroande fakta som kommer fram i programmet, och vi tar detta på allra största allvar. Vi faller ingen på grund av ett tv-program, utan det är en polisiär arbetsuppgift att gå till botten med vad som har hänt. Om det har begåtts en brottslig handling ska personen fällas. Det kunde självklart inte regeringen göra. Vi styr inte över polisens verksamhet, utan de bestämmer själva när det finns anledning att göra husrannsakan och gå in med en förundersökning. Det valde man att göra den 25 januari. Om du vill veta bakgrunden till detta är det nog bäst att du vänder dig till en annan minister och till Polismyndigheten.

När detta hade inträffat och det var klart att det fanns en misstanke också mot generaldirektören agerade regeringen omedelbart. Vi konstaterade självklart att en brottsmisstänkt person inte kan leda en statlig myndighet. Den personen måste stiga åt sidan. Vi utsåg direkt en vikarierande generaldirektör som kunde leda verksamheten framåt. Nu har vi dessutom en mer stadig och stabil lösning som kommer att få verka under hela detta år så att vi kan få en permanent generaldirektör på plats som kan leda denna viktiga myndighet framåt.

Jag vill återvända till att det som har inträffat och de misstankar som nu finns inom Statens fastighetsverk är något oerhört allvarligt. Det understryker också vikten av att vi fortsätter arbetet i regeringen. Jag hoppas att vi med stöd från Sveriges riksdag kan ha en god förvaltningskultur i våra myndigheter. Det är av stor vikt att vi lär oss av det som har inträffat och att vi ser till att den statliga värdegrunden genomsyrar myndighetens verksamhet och är vägledande för det dagliga arbetet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2016/17:263 om flickors jämställdhet

Anf. 73 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Erik Andersson har frågat barn-, äldre- och jämställdhetsminister Åsa Regnér om hon med anledning av Europadomstolens dom avser att ta något initiativ till åtgärder som tydliggör att föräldrar inte ska ha rätt att hindra sina döttrar från att delta i simundervisningen. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Det är viktigt att alla skolor arbetar med att skapa trygga arbetsmiljöer mellan flickor och pojkar. Skollagen reglerar också att utbildningen i skolan ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Utbildningen syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Detta gäller alla skolor i det svenska skolväsendet, utan undantag.

Enligt läroplanen för grundskolan ska skolan aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Den anger också att det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan, och de krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt respektive manligt. Skolan har därför ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster och ska ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Regeringen har nyligen gett Statens skolverk i uppdrag att föreslå ändringar i läroplanerna för bland annat grundskolan för att förtydliga skolans värdegrund och uppdrag i just dessa delar. Förtydligandet ska innebära att skolor inte regelmässigt och över tid kan planera och genomföra könsuppdelad undervisning i skolan.

När det gäller befrielse från obligatoriska inslag i undervisning kan jag konstatera att detta regelverk är restriktivt och ska så vara. En elev i grundskolan får endast befrias från sådana inslag i undervisningen om det finns synnerliga skäl. Ett sådant beslut får också endast avse enstaka tillfällen under ett läsår. Framför allt får en elev inte medges befrielse i sådan utsträckning att eleven riskerar att inte nå kunskapskraven i ett ämne. Detta är relevant i sammanhanget då det i kunskapskraven för godkänt betyg i årskurs 6 och 9 i ämnet idrott och hälsa ingår att kunna simma 200 meter. Det är naturligtvis viktigt att regelverket i praktiken också tillämpas så restriktivt som lagtexten och förarbetena ger uttryck för.

Jämställdhet är, och kommer att fortsätta vara, avgörande för regeringens prioriteringar och beslut.

Anf. 74 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Det här blir en dag i Miljöpartiets tecken.

Nyligen slog Europadomstolen fast att religionsfriheten inte ger föräldrarna rätt att hindra sina döttrar från att delta i skolans simundervisning. Domen byggde på ett fall där ett par föräldrar vägrade att skicka sina döttrar till skolans simlektioner där både pojkar och flickor deltog.

Denna problematik finns även i Sverige. Religionsfriheten används som ett skäl för att inte delta eller för att ha skilda tider för kvinnor och män i badhusen eller på idrottslektionerna. Det kan ju finnas pedagogiska skäl till att ha åtskilda aktiviteter, men religionen kan aldrig vara ett sådant skäl i ett sekulärt samhälle.

Att inte kunna simma är förenat med livsfara. Men frågan handlar egentligen om ifall man får hindra sina barn att delta i simundervisning eller inte. Jag tycker att det här är en fråga om jämställdhet, om rättvisa och om frihet.

I Sverige har skolan sett till att alla barn har chans att bli precis vad man vill oavsett om man är fattig eller rik, var man kommer ifrån eller vilket kön som man har. Givetvis finns det undersökningar som visar att det finns olika socioekonomiska skillnader.

Vi har skolplikt i landet. Om man senare väljer att studera vidare på högskola så är även den kostnadsfri. I vårt system kan alla som vill utbilda sig. Det är ett bra system, och det har också visat sig vara väldigt lyckosamt. Det är inte alltid från familjer som har råd att utbilda sina barn som framtidens stora entreprenörer eller genier kommer. I det här landet kan alla som vill lyckas.

Men det var i och för sig inte så många hundra år sedan som barn i Sverige förbjöds att gå i skolan därför att de var tvungna att hjälpa till hemma i produktionen, i jordbruket eller i någon annan sysselsättning – detta för att familjen skulle överleva. Det har vi lämnat bakom oss. Vi har byggt ett system där barn inte behöver försörja sina föräldrar. Frågan är alltså inte ny, men nu finns det en helt annan problematik.

Nu stöter vi på andra problem. Vissa barn hindras från att fullt ut delta i skolarbetet. Det kan vara på grund av religion, kultur eller något annat. Det är inte ett problem hos de flesta familjer eller personer att anpassa sig till hur systemet ser ut och till det land man kommer till. Men det är klart att det uppstår problem för skolan när föräldrar inte vill anpassa sig till rådande system.

Många gånger slår svenska skolor nästan knut på sig själva för att tillmötesgå så många som möjligt. I många fall kan det vara bra, men i andra fall kan det vara viktigt att visa vad som gäller i det land som man har kommit till.

I grunden är det inte så konstigt att man anpassar sig. Det är inte heller konstigt att det kan uppstå problem. Om man kommer till ett land som är ett av de mest jämställda länderna i världen från en kultur där kvinnan kanske inte ses som en jämlike är det klart att det kan uppstå problem. Då är det viktigt, herr talman, att samhället står stadigt och förklarar varför man har gjort på ett visst sätt och varför barn ska lära sig att simma.

Vad jag förstod av svaret kommer regeringen inte att vidta några specifika åtgärder med anledning av domen.

Anf. 75 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Låt mig tacka för att Erik Andersson understryker hur oerhört viktig jämlikhet är för att man ska kunna bygga en stark skola. Precis som Erik Andersson sa är det inte så länge sedan som elevers framtid avgjordes av vilket hem de växte upp i, inte av den ansträngning de lade ned på skolan. Det finns nu riktigt oroande tecken på att vi är tillbaka dit.

PISA redovisar att vi, när det gäller att utjämna uppväxtvillkor i Sverige, i dag är sämre än genomsnittet i OECD. Utifrån ett av måtten i PISA är de flesta OECD-länder bättre på att genom betygen utjämna barnens uppväxtvillkor än vad Sverige är. Det är en riktigt viktig fråga att ta tag i om vi vill ha stadigt uppåtående resultat och kunskap hos de svenska eleverna.

Europadomstolens beslut som har refererats är bra. Det kan jag som svensk minister säga med trygghet, även om det inte hör till vanligheterna att vi recenserar beslut i domstolar, vare sig de är nationella eller internationella. Detta lutar åt det håll som svenska regeringar under lång tid har velat tolka Europakonventionen. Det kan också ge utrymme för att vi ska ha den insyn i och kontroll över hela det svenska skolväsendet som vi efterfrågar.

Om en skola hamnar i en konflikt med föräldrar om hur elevens undervisning ska läggas upp måste skolan stå stadigt för barnets rätt till undervisning. Alla skolor i Sverige har ansvar för att bryta traditionella könsmonster och uppfattningar om vad pojkar och flickor gör och inte gör.

Beslut om undervisning i svensk skola ska aldrig byggas på religiösa eller andra icke pedagogiska överväganden. Besluten ska bygga på vad som är pedagogiskt bäst för att varje elev ska få den undervisning som han eller hon behöver och har rätt till. Det gäller också läroplanens skrivning om jämställdhet.

Utifrån de utvärderingar som har gjorts om ämnet idrott och hälsa har jag fattat beslut om att Statens skolverk ska förtydliga läroplanen. Skolor ska inte regelmässigt över tid kunna planera och genomföra konsupplad undervisning i skolan. Det är också därför som vi – som jag beskrev i interpellationssvaret – har lagar i Sverige som är mycket restriktiva när det gäller befrielse från obligatoriska inslag i undervisningen. Men kan till exempel inte bli befriad från den undervisning som krävs för att lära sig att simma 200 meter, eftersom det ingår i kunskapskraven för ämnet idrott och hälsa i årskurs 6–9.

Herr talman! Jag tycker att det här är en viktig interpellation och en viktig diskussion. Det är bra att den tas upp. Det finns dock ett stråk i detta där jag gärna vill ställa en motfråga till interpellanten. I grunden handlar det om hur det svenska skolväsendet utvecklas och hur skolan kan stå stark för de värderingar utifrån vilka vi bygger skolan.

Interpellanten uttryckte sig som att det finns exempel på skolor som slår knut på sig själva för att vara föräldrarna till lags. Jag tror att det också finns exempel där skolan inte står upp tillräckligt starkt mot föräldrar i olika överväganden som görs på skolan utifrån pedagogiska grunder. Man funderar på om man på något sätt kan möta föräldrarna som i slutändan innebär att man fattar beslut på andra grunder än pedagogiska grunder. Detta ska vi bekämpa.

Min fråga när det gäller att vi har denna problematik är: Menar Erik Andersson att detta kan bero på att vi har fått en skolmarknad där föräldrarna ibland betraktas mer som en kund som ska göra ett val än som en medborgare som ska vara en del av en utbildning?

Anf. 76 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag tycker också att det är bra att vi diskuterar denna fråga. Svaret på frågan är nej. Att vi har friskolor tror jag inte har bidragit till att skolor har slagit knut på sig själva. Jag tror snarare tvärtom, att friskolor har sett till att svenska elever har kunnat tillgodogöra sig ökade kunskaper.

Vi vet i och för sig inte hur det skulle ha varit om vi bara hade haft kommunala skolor, men jag tror att det är bra med friskolor. Det är bra för lärarna – eftersom det är bra med flera arbetsgivare – det är bra för eleverna och det är bra för föräldrarna.

Det kan givetvis finnas exempel på både kommunala och fristående skolor där man på felaktiga grunder har gett ett beviljande att inte delta i undervisning utifrån grunder som inte är pedagogiska. Detta kan finnas, och det tycker jag är tråkigt. Där är det viktigt att samhället står upp för vad som ska gälla.

Om man står upp för det som är rätt och riktigt och varför eleverna ska lära sig något tror jag att det blir lättare för föräldrarna att kunna argumentera i sin vidare bekantskapskrets och säga: Jag kan inte göra något åt det – det är så här det fungerar.

Vi ställs inför olika prövningar, och värdegrunder kommer i gungning. Det är viktigt att vi ser till att alla, både flickor och pojkar, har lika möjligheter att bli precis vad de vill. Vi kan inte acceptera att flera personer inte kommer att få fullständiga betyg. Detta tycker jag är en viktig fråga.

Det är inte en helt enkel fråga, men därför är det bra att den diskuteras. Därför tycker jag också att domen från Europadomstolen är intressant, för då kommer frågan: Hur långt ska skolan anpassa sig till föräldrarna, utifrån de normer och värderingar som vi har i detta land?

Vi får se över vad Skolinspektionen gör och inte gör. Utifrån det jag kunde utläsa har Skolinspektionen gett klartecken till att ha segregerade idrottslektioner på grund av kön, inte pedagogik. Det tycker jag är väldigt märkligt. Jag förstår om man av pedagogiska skäl vill dela upp en klass i exempelvis pojkar och flickor, men det kan inte ske på grund av religion, till exempel. Det tycker jag är helt fel. Därför är det bra att man ser över reglerna och ser till att skolan får stöd.

Om ministrar slirar om vad som ska gälla är det klart att det blir svårare för rektorer och kommunpolitiker att stå stadigt. Det är bra om man är tydlig i frågan om vad som gäller och säger: I det här landet gäller detta, och det är så här vi ska göra.

Anf. 77 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag har varit mycket tydlig efter det beslut som fattades av Skolinspektionen. De bedömde att de lagar och den läroplan som gäller i dag ger utrymme för könsuppdelad undervisning i minst ett helt ämne. Detta anser inte jag är i enlighet med den läroplan vi har, och jag tycker inte att det är i enlighet med det vi skriver i läroplanen – att traditionella könsmonster ska motverkas.

Jag tycker att detta skickar ut helt fel signaler. Om man separerar elever i ett helt ämne signalerar det att det finns vissa saker som pojkar och flickor inte kan eller bör göra tillsammans.

Sedan ska det utifrån kvalitetsgranskningen sägas att om man ser på detta som ett större problem är den skola och det fall som Skolinspektionen har fattat beslut om ett av de mer ovanliga exemplen. Oftast har det handlat om att man har haft könsseparering mer av slentrian, därför att det är så man alltid har jobbat. Detta ska inte heller vara en grund för beslut som fattas i svensk skola, utan det ska vara pedagogiska överväganden. Jag har

därför gett uppdraget till Skolverket att säkerställa ett förtydligande i läroplanen som innebär att skolor inte regelmässigt och över tid kan planera och genomföra könsuppdelad undervisning.

Herr talman! För att gå tillbaka till en av interpellationens underliggande frågor, nämligen om skolan anpassar sig för mycket till föräldrars önskemål, är den frågan större än bara exemplet simundervisning, som nämndes i interpellationen. Jag tror att många rektorer och lärare kan vittna om att det är minst lika vanligt, om inte mer, att de blir kontaktade av föräldrar som har åsikter om när man ska eller inte ska ge läxor eller hur man ska eller inte ska bedöma ett prov eller till och med vilket betyg deras barn ska få. Dessa rent pedagogiska beslut måste kunna fattas på skolan.

Det är här jag tror att det är viktigt att vi frågar oss: Hur säkerställer vi att skolan har den styrka som krävs för att kunna ta dessa diskussioner med föräldrar och stå stadigt för pedagogiska överväganden utifrån skollag och läroplan?

Min problematisering av skolmarknaden handlar i det här fallet inte om friskolor. Vi kan och bör ha särskilda diskussioner om vilka regler som bör gälla där. Jag är övertygad om att vi i detta fall har exempel från såväl friskolor med allehanda olika huvudmän som kommunala skolor eller andra offentliga skolor som har mötts av föräldrar och hamnat i en förhandlingssituation med dem.

Det handlar snarare om när skolan går från att vara en samhällsinstitution som kan säga åt föräldrar och elever vad som gäller i vissa fall till att bli en marknad där man är kund. Som det uttrycks ibland har kunden alltid rätt, och i en skola hamnar man då lätt i en förhandlingssituation med föräldrarna. Här tror jag att vi har viktiga diskussioner att ta framöver.

Hur är skolvalet utformat? När väljer man skola? Hur ofta väljer man skola? Vilka diskussioner har man med skolan? Dessa diskussioner kommer vi att behöva ha, för det är en liten byggsten i vad som kan göra att skolan får den styrka som krävs för att kunna ta diskussioner med elever och föräldrar, där det ibland handlar om att faktiskt slå fast vad som gäller.

Anf. 78 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Det miljöparti jag kände till var ett parti som värnade om småskalighet och mångfald. Nu känns det nästan som om Miljöpartiet har dragit väldigt långt till vänster och börjar prata om kunder. Det som finns är ju elever, och vi ska se till att dessa elever kan rustas för framtiden. Detta är det stora och viktiga uppdraget.

Givetvis är föräldrarna en extremt viktig del i uppfostran av barnen, men skolan ger en viss värdegrund till barnen. Så är det – detta kan vi inte sticka under stol med. Det ska den också göra. Vi vill ju att våra barn ska bli personer som anammar demokratiska idéer och tolerans och respekterar demokratin. Vi vet hur skolan kan indoktrinera i vissa diktaturer, och då går det helt fel. Skolan är extremt viktig.

Jag har personligen erfarenhet av att vara ordförande i en gymnasienämnd. Jag vet precis vilken grannlaga uppgift det är, och har diskussioner med föräldrar om olika saker. Då är det viktigt att man står på sig, att man vet vad som är rätt och fel och att man står stadigt i de åsikter och det som skolan vill förmedla.

Jag förstår att de allra flesta människor i vårt land och även skolan försöker lösa saker och ting så att de blir till det bästa, men någonstans finns en gräns för hur långt man kan gå. Andra elever kanske blir lidande.

Vi har den tidigare diskussionen om när man får åka på semester eller inte. Nu kan man inte åka på semester, fast många gör det ändå. Det är möjligt att de elever som blir kvar blir lidande i undervisningen. Men nu handlade interpellationen i och för sig om en dom som gällde simundervisningen.

Anf. 79 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag tror inte att vi behöver beskriva just denna diskussion i termer som vänster och höger, utan detta handlar om att stå upp för kunskapsuppdraget. Jag läste ett dokument från Moderaterna, där de beskriver sin skolposition och slår fast att skolan inte är en marknad – i varje fall inte en marknad vilken som helst – utan att skolan är en samhällsinstitution som står stadigt på en värdegrund och på ett uppdrag som är uttryckta i skollag och läroplan. Det är detta som man ska stå för i kontakten med föräldrar och elever.

Det som jag försöker lyfta fram i diskussionen är hur vi ger skolan de bästa förutsättningarna att göra detta när man hamnar i svåra diskussioner med föräldrar. När vi tar denna diskussion kommer vi också att behöva diskutera vilka regelverk som vi har för föräldrars inflytande i diskussioner och hur friskolor och skolval fungerar.

Med detta sagt: Jag tror på och försvarar såväl förekomsten av friskolor som möjligheten att välja skola. Men man kan alltid se om dessa regler ger den bästa styrkan för rektorer och lärare att ta sitt uppdrag gentemot elever och föräldrar på rätt sätt.

Jag ska återigen vara mycket tydlig med den fråga som lyfts fram i interpellationen: I diskussioner med föräldrar ska rektor, lärare och skola stå för barnets rätt till undervisning. Beslut om undervisning ska bygga på pedagogiska överväganden. Det finns mycket restriktiva regler för att bli befriad från obligatorisk undervisning. En elev kan inte bli befriad på ett sådant sätt att han eller hon inte når kunskapskraven. I kunskapskraven för idrott och hälsa ingår också att kunna simma 200 meter.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.00 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 17 Svar på interpellation 2016/17:328 om digital strategi för svensk skola

Anf. 80 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Maria Stockhaus har frågat mig om jag avser att lägga fram en proposition med ett förslag på digital strategi för svensk skola och i så fall när.

Som Maria Stockhaus beskriver lämnade Statens skolverk våren 2016, på uppdrag av regeringen, förslag till nationella it-strategier för skolväsendet. Jag vill än en gång vara tydlig med att regeringen avser att besluta om en samlad nationell it-strategi för skolväsendet. Strategin kommer som planerat att fastställas genom regeringsbeslut.

Som en del av det nämnda uppdraget har Skolverket lämnat underlag till ändringar i styrdokument i form av läroplaner, examensmål och ämnesplaner. Regeringen har den 9 mars utifrån detta underlag beslutat om ändringar i dessa styrdokument som rör undervisning och utbildning från grundskolan till kommunal vuxenutbildning för att tydliggöra skolväsendets uppdrag att bidra till att alla elever, unga som vuxna, utvecklar sin digitala kompetens. Skolverket kommer utifrån strategin bland annat att arbeta med kompetensutvecklings- och stödinsatser riktade till skolor och huvudmän avseende digitala lärresurser och verktyg för att stärka den digitala kompetensen i undervisningssituationen samt för en effektivare administration.

Som jag tidigare svarat på frågor från Maria Stockhaus om regeringens arbete när det gäller digitala verktyg i svensk skola gav regeringen sommaren 2015 Skolverket i uppdrag att ta fram och genomföra nationella skolutvecklingsprogram. Myndigheten erbjuder för närvarande stöd för lärare när det gäller kritisk användning av nätet, att leda och lära i tekniktäta klassrum och digitalt berättande. Skolverket arbetar även inom ramen för uppdraget med att ta fram ytterligare stöd för lärare, skolledare och annan personal i skolan.

Regeringen har också i regleringsbrevet för 2017 gett Skolverket i uppdrag att, med utgångspunkt i de redovisningar som myndigheten lämnat om nationella it-strategier, främja digitaliseringen inom skolväsendet och underlätta för skolor och huvudmän att ta till vara digitaliseringens möjligheter i undervisning och i administration.

Regeringens kommande strategi har som syfte att möta och tillvarata potentialen i digitaliseringen, främja skolutveckling i stort och främja utvecklingen av undervisningen. Den ska bidra till att stärka förutsättningarna för en utbildning av hög och likvärdig kvalitet som ger alla barn och alla elever, unga som vuxna, den digitala kompetens som behövs i ett allt mer teknikorienterat arbets- och samhällsliv.

Anf. 81 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Digitaliseringen innebär stora möjligheter för skolan men också en hel del utmaningar. Mina erfarenheter har gjort att jag har stor respekt för att skolans digitalisering är komplex och kräver många olika insatser.

Alliansregeringen införde bland annat examensmål i den nya lärarutbildningen, och i utbildningsministerns svar lyfte han fram beslutet från i torsdags om förändringar i läroplaner och kursplaner. Det var välkommet och ett viktigt steg, men det behövs mer. De ändringar som har gjorts i regleringsbrevet och som tydligare ger Skolverket i uppdrag att stötta den digitala utvecklingen är också välkomna, men helheten och många delar saknas fortfarande.

I januari var jag på Bettmässan i London. Dit åker ca 5 000 svenskar varje år för att titta på det senaste när det gäller digital teknik och digitalt innehåll för skolan. Frågan jag fick ganska många gånger och som många där diskuterade var: När kommer den nationella it-strategin för skolan? Många kommuner avvaktar strategin och väntar med egna åtgärder eftersom de tror och hoppas att strategin på något sätt ska visa vägen och lösa många av de frågetecken de står inför.

Herr talman! Den väg regeringen nu har valt, det vill säga att först fatta beslut om olika delar utan att ha den övergripande strategin klar, känns lite grann som när Alice i *Alice in Wonderland* träffar Cheshirekatten och frågar vilken väg hon ska välja. Katten frågar vart hon ska, och Alice svarar: Jag vet inte. Katten säger: Då spelar det inte så stor roll vilken väg du väljer. Förslaget till strategi ger ju en vägledning om vart vi ska, och då blir det tydligare vilken väg man ska välja samt vilka åtgärder som behövs.

Viktiga bitar saknas i dagsläget, till exempel frågor kring digitalt innehåll. Där har bland annat Danmark en ganska intressant modell.

Den absolut viktigaste biten handlar om lärarnas kompetens inom digitala verktyg, och Skolverkets kartläggning visar att det är ganska många lärare som saknar rätt basala kunskaper i hur digital teknik används. Man kan i och för sig fråga sig om man kanske, år 2017, kan förvänta sig att människor ska kunna lära sig att använda ett e-postprogram själva.

Det gäller också lärarutbildningen. Det finns examensmål, men min bild efter att ha besökt lärosäten och pratat med lärarstudenter är att man knappast kan säga att vi i dag har en lärarutbildning som förbereder studenterna för en digital miljö.

Den mest grundläggande frågan handlar faktiskt om infrastruktur, för utan den kan man inte göra någonting. Utan den kan man inte använda de möjligheter tekniken ger, och på den fronten ser det väldigt olika ut. Vi kan tala om en digital likvärdighet, men den finns inte i dag; vissa skolor har kommit jättelångt medan andra knappt har kommit ur startblocken.

I det förslag till strategi som Skolverket lämnade ifrån sig finns en målsättning om likvärdig tillgång och likvärdig användning. Det är viktiga målsättningar som ger tydliga signaler, men de är inte fastslagna än eftersom det inte finns någon övergripande strategi. Även om strategin nu inte kommer att komma i form av en proposition utan i form av ett regeringsbeslut kvarstår faktiskt frågan i interpellationen. När kommer beslutet om en digital strategi?

Anf. 82 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Alla läser vi olika saker på kvällarna. Maria Stockhaus läser *Alice i Underlandet*, vilket är en fantastisk bok, och själv läser jag ofta kammarprotokoll. Jag kan därför berätta att under hela den förra mandatperioden jagade den dåvarande oppositionen, som jag var en del av, den

dåvarande regeringen – som Maria Stockhaus parti var en del av underlaget till – för att den inte tog fram en it-strategi för den svenska skolan.

Maria har nu tagit över rollen att jaga regeringen, men det finns en väldigt avgörande skillnad: Den dåvarande regeringen fattade aldrig något beslut om att ta fram en it-strategi, men vi gör det. Den avgörande skillnaden mellan vad som hände under den förra mandatperioden och det som händer under den här mandatperioden är alltså att oppositionen kräver en it-strategi men att vi faktiskt genomför en.

Jag tycker att det är bra att Maria ständigt lyfter fram dessa frågor så att det blir tydligt genomlyst i vilken ordning vi fattar beslut. Jag tar dock ganska lätt på kritiken av i vilken ordning vi fattar besluten, för jag är ganska övertygad om att vi hade fått kritik oavsett om vi hade inväntat hela it-strategin innan vi fattade något beslut eller om vi gör som nu, det vill säga fattar de beslut som är möjliga på vägen mot it-strategin.

Hur ser det då ut? Jo, det första beslut vi fattade var att ge Skolverket i uppdrag att ta fram en it-strategi, förankrad i forskningen. Det uppdraget var ett tidigt beslut vi tog i regeringen – ett av de första.

Det andra beslutet vi tog var att låta Skolverket utarbeta långsiktiga nationella skolutvecklingsprogram som kan ge lärare, rektorer och annan skolpersonal – även huvudmän – stöd i kompetensutvecklingsarbetet. Det är något som svarar mot flera mål men är inte minst viktigt för att man ska kunna genomföra nödvändiga digitaliseringar inom skolan.

Det tredje beslutet är det stadigvarande uppdraget i regleringsbrevet till Skolverket att stödja digitaliseringen av skolan.

Det fjärde beslutet, som vi fattade den 9 mars och som vi såg var nödvändigt att fatta så fort det var färdigberett, är förändringen av läroplanerna. Anledningen till att det är viktigt att fatta detta beslut nu snarare än att vänta tills hela it-strategin är på plats är att vi ska ge huvudmän en möjlighet att förbereda sig för att implementera det. Implementeringen sker under nästa läsår. Påföljande läsår är kravet skarpt; detta ska då vara en del av undervisningen i de kurs- och ämnesplaner som är berörda, och läroplanen ska gälla fullt ut på alla skolor.

Beslutet om it-strategin i sin helhet fattas under våren.

Maria Stockhaus lyfter fram tre specifika frågor i sitt inlägg. Först och främst har vi kompetensförsörjningen, och ja, jag håller med – för att det verkligen ska bli verklighet av det som nu står i kursplaner och ämnesplaner och för att det ska finnas möjlighet att genomföra det behöver det också finnas tid till kompetensutveckling för lärare. Det är därför vi bygger upp de nationella skolutvecklingsprogrammen. De innehåller redan tre delar om digitalisering och kommer att innehålla fler, för att man på huvudmannanivå ska kunna implementera de nya läro- och kursplanerna.

Den andra frågan är infrastrukturen, och ja, en it-strategi ska innehålla mål om en likvärdig tillgång för att kunna nå en likvärdig användning av digitala verktyg. Det är dock viktigt att framhålla att Skolverket drog slutsatsen – och jag delar den – att staten inte bör betala för infrastrukturen. Det man då landar i, vilket vi har sett i andra länder, är nämligen att man inte gör den nödvändiga och kontinuerliga uppdateringen av infrastrukturen hos huvudmännen utan i stället inväntar nästa omgång statligt stöd och statliga uppdateringar.

Detta leder oss till min tredje och viktigaste poäng: Strategin är viktig för att skapa nationell likvärdighet, men den gör inte jobbet. Det är viktigt att alla huvudmän nu är med och genomför den nödvändiga digitaliseringen av skolan. Strategin lägger grunden för det jobbet, men jobbet görs ute på skolorna, hos huvudmännen.

Anf. 83 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Eftersom ni drev på väldigt hårt när ni var i opposition kan man tycka att det hade varit välkommet med ett snabbare agerande när ni väl kom till makten. Nu har drygt halva mandatperioden gått. Ni har suttit i ett år med ett förslag till strategi från Skolverket som ännu inte har beslutats om.

Jag delar uppfattningen att det största ansvaret för infrastrukturen ligger hos huvudmännen – detta är på något sätt givet i och med ansvaret för uppdateringar och annat. Att göra en stor upphandling på nationell nivå för den här typen av infrastruktur tror jag skulle kunna misslyckas på väldigt många olika sätt.

Det är dock fortfarande så att huvudmännen sitter och väntar på strategin. Eftersom man inte vet hur strategin ser ut och vilka krav den kommer att ställa på huvudmännen när det gäller infrastruktur och annat gör man ingenting. Vissa kommuner känner att man inte vet vad man ska göra, och därför tror man att strategin ska lösa det. Om jag ska vara ärlig förväntar jag mig inte detta av strategin, men däremot förväntar jag mig en tydlig indikation till kommunerna om vad de förväntas göra.

Det går alltid att säga att företrädarna inte gjorde tillräckligt, men en stor del av mandatperioden har gått, och vi har fortfarande inte någon strategi på plats.

Skolverkets insatser för fortbildning – och även förändringarna i styrdokumenterna – förutsätter en bra infrastruktur. Utan datorer och läsplattor går det inte att komma vidare. Ska man ge huvudmännen ett år utan att man i en strategi har fastslagit detta med likvärdig tillgång? Jag tycker att det finns en konflikt i det här med infrastrukturen och förändringarna i styrdokumentet. Det hela hänger inte ihop när man inte tar dem i rätt ordning.

Jag hoppas att den här strategin kommer snart. Jag ser, som sagt, att det finns många huvudmän som sitter och väntar, och jag tycker inte att det är sjyst mot eleverna att det är så ojämnt när det gäller användningen av digitala hjälpmedel i klassrummet.

Det är ett viktigt ansvarsområde som lärarna har. Jag tycker att den frågan är oerhört viktig. Jag ställde en fråga om digital kompetens och lärarutbildning till statsrådet Hellmark Knutsson, och hennes svar är att man avvaktar den stora utvärdering av lärarutbildningen som är på gång.

Jag kan tycka att man i just den här frågan, där det är tydligt att man inte kan leva upp till de examensmål som finns, behöver agera tidigare för att säkerställa att lärarna har den kompetens som de behöver.

Jag vet av egen erfarenhet att det finns ganska många fallgropar som huvudmän kan ramla i när det gäller att få till en digital infrastruktur i skolorna. Därför skulle det vara välkommet med stöd angående hur man gör. Det finns rätt många kommuner som har gått före, som man skulle kunna dra lärdom av beträffande vad man inte ska göra. Man skulle kunna

utarbete ett stöd till kommunerna – jag tror att detta skulle vara väldigt viktigt, inte minst för mindre kommuner.

Det vore bra att hjälpa dem genom att se till att de vet i vilken ordning de ska göra saker och ting. Hur är man en duktig beställare när det gäller it-infrastruktur? Det är inte alltid man är det ute i kommunerna.

Jag skulle vilja fråga hur regeringen ser på huvudmännens ansvar och vilket stöd huvudmännen eventuellt kan förvänta sig när det gäller att få till en bra infrastruktur i skolorna.

Anf. 84 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Låt mig klargöra en sak: Det är inte så att jag i den här frågan framför allmän kritik mot min företrädare för att han inte gjorde tillräckligt. Min kritik är skarpare än så – min företrädare ville inte digitalisera den svenska skolan. Han och den dåvarande regeringen valde aktivt bort att fatta beslut och argumenterade aktivt emot att man skulle ha en it-strategi för den svenska skolan.

Jag vill att skolan ska vara en del av digitaliseringen – inte för att det låter fint, utan därför att skolans viktigaste uppgift är att förbereda varje barn för det vuxenliv man går in i. Detta gäller både det arbetsliv som man ska möta och den demokrati som man ska kunna vara en aktiv medborgare i.

I båda dessa fall är det avgörande att man har digital kompetens. Det är avgörande för att man ska kunna bilda sig en uppfattning, för att man ska kunna uttrycka sin mening och för att man ska kunna fungera på arbetsmarknaden. När skolan inte agerar likvärdigt överbryggar den inte klyftor utan vidgar dem i stället, precis som Maria Stockhaus säger. Så har det också blivit på grund av avsaknaden av en nationell politik.

Därför var ett av våra första beslut att be Skolverket att ta fram en it-strategi för den svenska skolan. Detta har vi sedan följt upp med de nationella skolutvecklingsprogrammen, styrningen av Skolverket genom regleringsbrevet och nu läroplansbesluten. I vår fattar vi beslut om den samlade it-strategin.

Statens del i detta handlar om två saker. Den första är styrning. Styrningen av skolan och av undervisningens innehåll sker genom läroplaner, kursplaner och – för gymnasiet – ämnesplaner. Det är precis dessa som vi fattade beslut om i förra veckan. Detta är statens styrning av vad undervisningen ska innehålla. Det är också detta som säkerställer att huvudmännen måste bygga upp den kompetens och ha den infrastruktur som krävs för att möta uppgiften.

Den andra saken som staten ska göra handlar om stöd, precis som Maria Stockhaus efterlyser. Ett av de två viktigaste stöd som vi ger är den it-strategi som vi ska fatta beslut om som sådan. Den lägger en grund och visar vad vi anser är avgörande för skolväsendet som helhet för att läroplanens och kursplanernas nya krav ska kunna tillgodoses. En sådan it-strategi handlar till exempel om mål om likvärdig tillgång till teknik.

Detta stöd ges både genom att vi lägger fram det och genom övriga myndigheter. Maria Stockhaus nämnde upphandling som ett exempel. På det området bygger vi upp ett särskilt statligt stöd för att kunna stödja huvudmän i upphandlingar genom Upphandlingsmyndigheten. Det sker också huvudmän emellan. SKL har en väldigt viktig roll i att sprida goda exempel, vilket inte minst Maria Stockhaus vet, och kommer på en del sätt

att göra detta bättre än vad staten någonsin kan göra, just eftersom man agerar mellan huvudmän.

Den andra viktiga delen i vårt stöd är att säkerställa att det finns tillgång till god fortbildning. Nationella skolutvecklingsprogram utgör infrastrukturen för detta. Det ska finnas statlig tillgång till fortbildning om man i till exempel Hässleholm har svårt att kunna ge alla lärare den fortbildning som behövs för att uppfylla de nya kraven i läroplan och kursplaner.

Som huvudman är man då ansvarig för att lärare, och även rektorer, får tid för att ta del av denna fortbildning. Själva fortbildningen ska det dock kunna finnas statlig tillgång till, inom ramen för det nationella skolutvecklingsprogrammet.

Statens viktigaste stöd är alltså it-strategin som sådan och fortbildningen inom ramen för det nationella skolutvecklingsprogrammet.

Anf. 85 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! När det gäller behovet av en strategi tror jag inte att det längre råder några politiska motsättningar. Skolan måste upp på banan ordentligt om vi vill värna likvärdighet i framtiden och inte skapa en digital klyfta i samhället.

Det handlar inte bara om digital kompetens och det som finns i läroplaner och i kursplaner. Det handlar också om alla de möjligheter som finns till nya verktyg när det gäller individualisering, dokumentation och – inte minst – stöd till barn med behov av särskilt stöd. Jag kan personligen tycka att det är på gränsen till kriminellt att vi inte har haft lagstiftning om att alla barn med dyslexi ska ha en egen dator, med alla de hjälpmedel som finns.

Skolan är ett gemensamt ansvar för stat och huvudmän. Det är önskvärt med tydliga mål för vart vi är på väg – då blir det lättare för huvudmännen att veta hur de ska agera.

Skolkommissionen kom med förslag på målsättningar när det gäller kunskapsresultat som jag tycker var väldigt bra. Jag tycker att det är lite synd att dessa inte har fått mer uppmärksamhet och blivit mer förankrade, för det här är också ett tydligt budskap till huvudmännen om vad man har att rikta in sig mot.

Jag hoppas att en digital strategi för skolan verkligen kommer att innehålla tydliga mål, framför allt när det gäller användningen av och innehållet i digital teknik.

Styrdokument och uppdrag till Skolverket beträffande fortbildning är absolut två viktiga steg i rätt riktning. Det är dock, som sagt, snart ett år sedan Skolverket lade fram sitt förslag till en digital strategi för skolan. Denna strategi är viktig, vilket statsrådet själv har lyft fram flera gånger. Den stora frågan är fortfarande när. Och vad är haken? Vad är det som gör att det tar så lång tid när man fattar alla dessa andra beslut?

Anf. 86 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Sedan Skolverket lade fram sitt förslag, som jag beställde, har regeringen fattat två beslut. Det ena handlar om styrningen av Skolverket, och det andra handlar om förändringarna i läroplaner, kursplaner och ämnesplaner.

Vi prioriterade medvetet att få fram dessa förändringar så snabbt som det gick, eftersom dessa förändringar är styrsignalen ut till skolväsendet. It-strategin är stödet för hur man ska kunna nå det innehåll som läroplanerna, kursplanerna och – för gymnasiet – ämnesplanerna kommer att kräva, i och med regeringens beslut. Vi kommer att fatta beslut om detta i vår.

Skolverket har också gjort flera saker sedan strategin lades fast. Det är inte så att ingenting har hänt sedan strategin lämnades till regeringen. Regeringen har fattat två beslut, och Skolverket har kunnat arbeta vidare.

Som jag nämnde i mitt interpellationssvar erbjuder de nationella skolutvecklingsprogrammen redan i dag – innan vi har fattat beslut om it-strategin som helhet – stöd i såväl digitalt berättande, att leda och lära i tekniktäta klassrum, som kritisk användning av nätet. Dessa tre delar ingår självklart i en it-strategi.

Vi jobbar på utifrån den tidsplan som vi lade fast när vi i regeringen kunde försöka verkställa det som vi hade lovat, nämligen en samlad digitalisering av den svenska skolan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellationerna 2016/17:313, 314, 315, 317 och 318 om public service och onlinetjänster

Anf. 87 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Edward Riedl har frågat mig

- om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av SVT:s satsning på att etablera sig på de sociala mediernas plattformar och om jag är beredd att se över sändningstillståndet med anledning av detta
- om jag avser att verka för ändrade anslagsvillkor för att säkerställa att public service-företagens medel inte används för att konkurrera med övriga medier på onlineplattformar och om jag avser att vidta åtgärder för att säkerställa mångfalden av nyhetskällor
- om jag avser att se över SVT:s sändningstillstånd med anledning av deras ökade användning av andra medieformer än tv för att sprida nyheter
- vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av SVT:s närvaro på Facebook
- om jag avser att införa ett separat regelverk för public service-företagens affärer med onlinetjänster eller se över det nuvarande regelverket.

Eftersom de frågor som ställts handlar om public service-företagens verksamhet på digitala plattformar och företagens samarbete med olika sociala medier har jag valt att besvara dem i ett sammanhang.

Jag vill inleda med att understryka att radio och tv i allmänhetens tjänst bedrivs självständigt såväl i förhållande till staten som till andra ekonomiska och politiska maktsfärer i samhället. Public service-företagen Sve-

riges Radio (SR), Sveriges Television (SVT) och Sveriges utbildningsradio (UR) är självständiga aktiebolag. Deras verksamheter styrs på en övergripande nivå genom fleråriga sändningstillstånd som beslutas av riksdagen och genom årliga anslagsvillkor som beslutas av regeringen. Den nuvarande tillståndsperioden pågår till och med 2019.

Uppgiften att i efterhand bedöma om SVT har uppfyllt sitt uppdrag ligger hos granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för press, radio och tv. Detta varken kan eller bör regeringen eller Kulturdepartementet lägga sig i.

Verksamheten i allmänhetens tjänst vid SR, SVT och UR finansieras av allmänheten och ska nå ut till alla i hela landet. I den proposition som låg till grund för de nu gällande sändningstillstånden konstateras att det är programföretagen själva som ska bedöma var programutbudet ska göras tillgängligt. Där betonas även vikten av att företagen har en öppen inställning till nya möjligheter att tillgängliggöra utbudet. Detta bekräftas även i anslagsvillkoren, där det slås fast att det för att nå tittarna respektive lyssnarna är nödvändigt att kärnverksamheten tillgängliggörs på olika plattformar.

Myndigheten för press, radio och tv presenterade i september 2015 en särskild granskning av hur public service-bolagens verksamheter påverkar mediemarknaden. I granskningen konstaterar myndigheten att public service-företagen inte agerar på ett sätt som uppenbart hindrar konkurrerande aktörer från att etablera, driva och utveckla sina verksamheter. Vidare konstateras att den största påverkan på mediemarknaden ligger i den pågående digitaliseringen och globaliseringen.

I ett nytt medielandskap där olika typer av medier smälter samman, och där till exempel skillnaden mellan en tv-kanal och en tidning blir allt mindre, uppstår nya frågor och utmaningar, också när det gäller villkoren för public service.

Hur public service ska regleras i en digital värld kommer att bli en central fråga för den parlamentariska public service-kommitté som just tillsatts. Arbetet inleds med att utreda finansieringen av radio och tv i allmänhetens tjänst, men regeringen har redan aviserat att kommittén kommer att få tilläggsdirektiv om att utreda de framtida villkoren för public service. Jag är övertygad om att dessa frågor kommer att debatteras mycket i kommittén, och jag hoppas att den kommer att lämna förslag i bred politisk enighet.

Anf. 88 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. Nu blir det lite komprimerat eftersom vi har en debatt om fem interpellationer. Det innebär att vi inte kommer att kunna prata om dem alla. Det tycker jag möjligen är lite synd.

Låt mig börja med att säga det självklara i detta, och det är att public service är en viktig del i det svenska medielandskapet. Min uppfattning är att det bör vara så även i framtiden. Jag har heller inga synpunkter på att ministern vill att nya förutsättningar ska tas fram i bred politisk enighet. Jag tror att det är klokt att det är på det sättet.

Länder med stark public service är bra länder, för där har man ett högre valdeltagande och man påverkar övriga medier i positiv riktning. För att det inte ska råda något missförstånd, herr talman, vill jag säga att jag alltså är för en stark public service. Men det innebär inte att jag inte kommer att ha åsikter om public service och dess verksamhet. Det tycker jag är en rimlighet och en skyldighet, inte minst eftersom licensen är ett skatteliknande förfarande som tar in 8 miljarder varje år till verksamheten. Det är väldigt mycket pengar. Licensen är i dag utformad som en enhetsskatt, kan man egentligen säga.

Vi har politiska beslut som styr verksamheten. Därför bör vi också ha en debatt kring den.

Låt mig säga varför detta är viktigt. Vi hade mycket förenklat en situation tidigare, där tv och radio var finansierade med licenspengar. Nyhetsjournalistiken där var finansierad med licenspengar, och man hade inget krav på att ta in några intäkter eller liknande. Det står i skarp kontrast mot hur tidningarna fungerar. De lokala och nationella tidningarna har levt på prenumerationsintäkter, intäkter av försäljning av tidningar och till viss del annonsering givetvis och också ett presstöd. På detta sätt har verksamheten sett ut.

Nu har det hänt någonting, och det är därför vi har den här debatten. Vi har haft en utveckling där mer av nyhetsjournalistik konsumeras på andra plattformar, det vill säga att man läser sina nyheter på nätet. Det gör att den gamla modellen utmanas. Då fungerar det helt enkelt inte att några tar in pengar från medborgarna på ett skatteliknande sätt och därmed kan publicera nyheter gratis, medan tidningarna förväntas ha en allt större del av sin förtjänst på den nya plattformen på internet. De här produkterna är alltså snarlika.

Jag brukar försöka bryta ned det här väldigt enkelt och säga att det kommer att bli väldigt svårt för Norrmejerier, Arla eller vem det är som levererar mjölken – det beror på var man befinner sig i Sverige – om staten eller regeringen bestämmer sig för att köpa in mjölken från Danmark i stället, sätter den i samma hyllor i samma affärer och erbjuder den gratis. Då kommer vi alltså inte att ha några svenska mjölkbönder, och vi kommer inte att ha svensk mejeriproduktion. På samma sätt blir det med tidningarna ifall de blir utkonkurrerade av någon som kan genomföra detta gratis.

Min fråga till ministern är vad hennes uppfattning är om den utveckling som sker just nu. Det är ett tryck på nyhetsredaktionerna runt om i landet.

Då är frågan: Vad tycker ministern om detta?

Anf. 89 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Jag kan bekräfta den bild som riksdagsledamot Riedl ger. Det är ett kraftigt förändrat medielandskap som vi lever i, vilket ställer saker på sin spets och för med sig många utmaningar. Därför välkomnar jag debatter och diskussioner om hur vi upprätthåller vår demokrati och skapar goda förutsättningar för granskande journalistik.

Jag kan samtidigt konstatera att den tidigare regeringen i den proposition som ligger till grund för nuvarande sändningstillstånd slog fast att public service-bolagen själva ska bedöma var programutbudet ska göras tillgängligt. Det kommer även till uttryck i anslagsvillkoren, i vilka det

framgår att bolagens kärnverksamheter ska göras tillgängliga på olika plattformar.

Men utmaningarna är så pass stora att vi inte stillasittande kan se på när förändringarna sker. Därför har mediepolitiken i stort och public services sak varit ämne för diskussion. Jag har välkomnat det i alla olika rum och former.

Jag har också agerat. Jag har förändrat presstödet så att det bättre ska passa dagens förutsättningar. Jag har tillsatt en medieutredning, som relativt nyligen lämnade sitt betänkande. Jag har sänkt reklamskatten, och jag har aviserat en sänkning av digitalmomsen. Jag har gjort allt detta för att den fria pressen, som behöver goda förutsättningar, också ska kunna bidra till vårt demokratiska samhälle.

Vad gäller public service och public service-bolagen är det absolut viktigaste för mig att värna deras oberoende. Därför har jag inte för avsikt att gå in och detaljstyra deras verksamhet mitt under rådande sändningstillstånd. Jag har inte heller för avsikt att ge uttryck för skarpa åsikter och tankar om hur det framtida sändningstillståndet ska utformas. Tvärtom är jag oerhört mån om det som riksdagsledamot Riedl också underströk: att vi i parlamentarisk anda arbetar fram dessa villkor och har en gemensam syn på vikten av en stark och oberoende public service.

Anf. 90 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Sänkningen av reklamskatten, som ministern tog upp, är bra. Den förändringen är helt nödvändig när man nu ska börja ha sin intjänning även på internet. Presstödsförändringar och annat är också välkommet.

Men detta förändrar inte i sak att vi på hyllan har två produkter som i slutändan kommer att vara näst intill identiska men där den ena finansieras genom ett skattelikhande förfarande och säljs gratis till konsumenten medan den andra måste dra in pengar för att kunna betala nyhetsjournalister.

Herr talman! Jag tror att jag och ministern delar uppfattningen att vi behöver många journalister och många nyhetsredaktioner. Problemet med den utveckling vi ser är att vi riskerar just detta och att det blir färre journalister, färre nyhetsredaktioner och mindre djuplodande och granskande journalistik. Det är en negativ utveckling som åtminstone jag inte vill se, för grunden i demokratin är att detta samspel fungerar.

Jag håller med ministern om att vi självklart inte ska styra denna verksamhet politiskt. Jag hoppas att jag inte gav intrycket av att jag vill att ministern ska göra det. Många lever dock i tron att public service-bolagen står helt fristående från politiken, men det är inte riktigt sant. Det vi gör ska vi dock försöka göra i stort samförstånd, för annars urholkar vi förtroendet för verksamheten. Men med anslagsvillkor, sändningstillstånd och mycket annat styr vi ändå verksamheten, åtminstone vad man ska hålla på med och vilka ramar man ska hålla sig inom.

Herr talman! Min poäng är att det i anslagsvillkoren står att om ett public service-företag gör en större förändring inom ramen för kärnverksamheten ska man anmäla det till regeringen för godkännande. Regeringen och ministern har alltså i detta fall ett ansvar, och det är därför jag ställer dessa frågor. Vi hinner givetvis inte debattera alla fullt ut. Men jag ställer frågorna utifrån att regeringen har ett ansvar: Gör ett public service-bolag större förändringar ska man anmäla det till regeringen.

Prot. 2016/17:79

14 mars

Svar på
interpellationer

Tidningsutgivarna och deras samorganisation har slagit larm om att det kommer att gå fort. Om man tillgängliggör allt på samma plattform kommer det att sätta press på tidningarna. De kommer att ha svårt att få intjänandeförmåga på den nya marknaden, det vill säga på onlinetjänsterna, samtidigt som de tappar prenumeranter på nyhetstidningarna. Då får vi i slutändan färre journalister och färre nyhetsredaktioner, och det är en dålig utveckling. Det är mot denna bakgrund jag ställer mina frågor.

Ministern sa att hon inte tyckte att det var en bra utveckling. Men om public service-bolagen har näst intill likadana produkter på nätet som nyhetstidningarna, håller de sig då inom ramen för sändningstillståndet och inom ramen för det som står i anslagsvillkoren? Tycker ministern det? Ministern är ju ansvarig för detta, och public service-bolagen ska anmäla till regeringen om de gör något.

Herr talman! Alliansregeringen sa att man skulle tillgängliggöra programutbudet som man sände ut via tv eller radio på nätet. Men detta har public service-bolagen sedan länge lämnat och har nu en offensiv, helt anorlunda modell när de närmar sig internet.

Anf. 91 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Vi har lyckligtvis en tydlig ordning för hur vi hanterar public service-bolagen. Det är en ordning som vi har tagit gemensamt beslut om och som jag värnar. I denna ordning finns också kontrollstationer och en myndighet, Myndigheten för press, radio och tv, som också har uppföljande verksamhet och kontrollerar att public service-bolagen följer de regelverk som är uppsatta.

Det nuvarande sändningstillståndet löper från 2014 till 2019. Det arbetades alltså fram under den förra regeringen. Nästa period börjar 2020.

Uppgiften att i efterhand bedöma hur public service-bolagen har uppfyllt sitt uppdrag utförs av granskningsnämnden, som ligger under Myndigheten för press, radio och tv. Detta ska jag inte lägga mig i, utan vi har en särskild myndighet som ska bedriva denna verksamhet.

Vi har nyligen också, i den särskilda ordning som vi arbetar utifrån, tillsatt en kommitté som har till uppgift att ta fram förslag på en ny finansieringsmodell för public service. I den ingår två partikamrater till Edward Riedl: Jan Ericson och Olof Lavesson. Vår avsikt är att denna kommitté ska få ett tilläggsdirektiv om att utreda hur en mer ändamålsenlig reglering av radio och tv i allmänhetens tjänst kan utformas. Frågor av den karaktär som vi diskuterar kommer med stor sannolikhet att diskuteras inom ramen för kommitténs uppdrag.

För någon vecka sedan genomfördes den viktiga halvtidsöversynen. Inför detta möte fick jag också inspel från public service-bolagen. Den 21 mars kommer jag till kulturutskottet för att redogöra för dessa inspel. Jag kommer då att berätta om public service-bolagens svar på det som har lyfts fram, inte minst från myndigheterna.

Myndigheten för press, radio och tv beskrev i en rapport 2015 att bolagen inte ägnar sig åt verksamhet som otillbörligt påverkar möjligheten för kommersiella bolag att konkurrera. Det finns även liknande studier i bland annat Norge som pekar i samma riktning vad gäller relationen mellan public service-bolagen och de fria medierna.

Anf. 92 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Det finns mycket att säga i denna debatt. Låt oss dock konstatera att om ambitionen är att vi vill ha många journalister och många nyhetsredaktioner som är oberoende av varandra måste vi hitta en modell där man inte konkurrerar på samma plattformar men där den ena måste tjäna in pengar medan den andra kan tillhandahålla samma tjänster gratis, eftersom denna finansieras genom en enhetsskattelikhande licensavgift. Vi måste hitta lösningar för detta, för man kan inte förväntas konkurrera med någon som erbjuder samma sak gratis. Man kan ha hur många exempel som helst, men jag tror att det står klart för alla att det är en omöjlighet.

Gör vi inget får vi färre journalister, färre nyhetsredaktioner, mindre granskning av makten och mindre av kvalitativ journalistik. Det vore oändligt olyckligt för ett land som Sverige där demokratin är fungerande och viktig.

Det jag skulle vilja säga, herr talman, är att jag har tittat på den rapport som ministern hänvisar till. Hon tar ju upp de olika delarna i detta. Myndigheten för press, radio och tv tittade på uppdrag från regeringen över denna verksamhet. De såg en hel del problem. Och inte minst EU pekar på att en del bekymmer sannolikt föreligger, och dem har man att förhålla sig till. Myndigheten kommer med förslag på hur det hela, och inte minst onlinetjänsterna, ska hanteras.

Tiden är knapp, men jag vill ändå att ministern åtminstone tar med sig detta. Jag tror nämligen inte att jag får några tydligare svar i dag. Det här är dock ett problem som ganska snabbt kan eskalera och leda till en press på tidningsredaktioner som gör att journalisterna blir färre.

Anf. 93 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Jag tar absolut med mig Edward Riedls tydliga inspel och engagemang. Detta talar för att Moderaterna har en bredd i engagemanget för public services oberoende, vilket jag även har fått tydliga signaler om från inte minst kulturutskottet och konstitutionsutskottet. Det här är en helt central fråga. Vi har en gemensam syn på vad vi ska göra med public service och på att värna dess oberoende, men vi ser också vikten av att ha ett system för en mediemångfald, fri press, som belyser verkligheten från höger till vänster och ur olika perspektiv i hela vårt land.

Den bild som Edward Riedl bekräftar är uppenbar. I dag finns vita fläckar i medielandskapet. Det finns människor lokalt runt om i vårt land som inte får sin verklighet beskriven och där politiker, såsom riksdagsledamot Riedl och jag, inte blir granskade. Detta är oerhört allvarligt, för det skapar också utrymme för att andra krafter, kanske till och med antidemokratiska krafter, tar plats och börjar beskriva verkligheten.

Jag tar med mig inspelen. Engagemanget gläder mig. Jag vill tacka för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2016/17:316 om centralisering av journalister

Anf. 94 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Edward Riedl har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta dels för att garantera att public service förblir rikstäckande, dels för att public service-företagen ska arbeta aktivt för att motverka ytterligare centralisering till storstäderna och garantera en bevakning av hela Sverige.

Tillgång till en mångfald av oberoende journalister, som bevakar demokratin och granskar makten, är avgörande i ett demokratiskt samhälle. Hur vi säkrar allmänhetens tillgång till god journalistik i framtiden, oavsett var i Sverige man bor, är kanske den viktigaste mediepolitiska frågan just nu. Det är också en fråga som belysts ingående i Anette Novaks utredning *En gränsöverskridande mediepolitik* (SOU 2016:80) som är ute på remiss till den 20 mars 2017.

Public service-företagen, Sveriges Radio (SR), Sveriges Television (SVT) och Sveriges Utbildningsradio (UR), har ett stort ansvar för att bevaka och skildra hela landet. Enligt sändningstillstånden för Sveriges Radio och Sveriges Television ska företagens programutbud ”spegla förhållanden i hela landet”. I anslagsvillkoren krävs vidare att minst 55 procent av allmänproduktionen i respektive bolag ska ske utanför Stockholm. Där ställs också krav på en ”decentraliserad organisation som skapar goda förutsättningar för självständigt beslutsfattande på regional och lokal nivå”.

Jag vill dock understryka att radio och tv i allmänhetens tjänst bedrivs självständigt såväl i förhållande till staten som i förhållande till andra ekonomiska och politiska maktsfärer i samhället. Public service-företagen är självständiga aktiebolag. Deras verksamhet styrs på en övergripande nivå genom fleråriga sändningstillstånd som beslutas av riksdagen och genom årliga anslagsvillkor som beslutas av regeringen. Den nuvarande tillståndsperioden pågår till och med 2019.

Uppgiften att i efterhand bedöma om SVT uppfyllt sina uppdrag ligger hos granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för press, radio och tv. Nämnden ska, utifrån public service-företagens redovisningar, årligen i efterhand bedöma om bolagen har uppfyllt sina uppdrag. Nämndens bedömning redovisas för riksdagen i budgetpropositionen.

Public services oberoende är av avgörande betydelse för företagens trovärdighet och därmed för deras förtroende hos allmänheten. Jag varken kan eller bör därför kommentera deras organisatoriska eller publicistiska beslut.

Hur public services ansvar ska regleras inför nästa sändningstillstånd, som inleds 2020, kommer att bli en fråga i den parlamentariska kommitté som nyligen tillsatts för att utreda förutsättningarna för public service inför nästa tillståndsperiod.

Anf. 95 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Slussen är rikskänd, och det kan man säkert ha många olika uppfattningar om. För dem som bor i Stockholm är Slussen en mycket viktig infrastrukturfråga. Och det har jag all respekt för, trots att jag kommer från Umeå och är väldigt lite berörd av det som händer kring

Slussen. Man kan i nationella medier följa byggnationerna vid Slussen väldigt noga.

Via en av de nationella tidningarna noterade jag i dag en nyhet som i detta fall gällde en socialdemokrat, men det hade lika gärna kunnat handla om en moderat eller miljöpartist. Denna person hängdes ut på grund av många och dyra resor. Den socialdemokratiska riksdagsledamoten försökte förklara för den nationella pressen att parlamentet fungerar så att ledamöterna kommer från olika delar av landet och att alla måste ta sig ned till Stockholm för att fullgöra sitt uppdrag. Ledamoten åker taxi till flygplatsen och flyger sedan ned till Stockholm.

Jag tycker att nyhetsvärdet i detta är väldigt lågt. Men man kan göra nyhet på detta om man vill, och har man ett storstadsperspektiv är det givetvis väldigt intressant med resor för hundratusentals kronor. Så här är det för att parlamentet med ledamöter från hela landet ska fungera.

Varför tar jag upp detta? Jo, vi har en utveckling där drygt 20 procent av befolkningen i dag inte längre har någon tilltro till de traditionella mediebolagen. Man tror helt enkelt inte på det man läser eller det man följer i tv och radio.

Samtidigt bor 40 procent av landets journalistkår i Stockholms innerstad, herr talman. Och i den lilla stadsdelen Södermalm bor 7 procent av landets journalister. Det är ju ingen slump att vi får läsa om Slussen, som är deras närmaste granne. Det är snarare rätt naturligt, eftersom journalisterna påverkas av det här. 40 procent av journalisterna bor alltså i centrala Stockholm. Tittar vi på storstadsområdena ser vi att en förbluffande majoritet av journalistkåren bor där. Detta påverkar givetvis vilka nyheter som de tycker är intressanta.

Mot denna bakgrund, herr talman, har jag ställt min interpellation. Jag ser nämligen en tydlig mediekoncentration som gör att folk distanserar sig och det uppstår sprickor i landet. Public service är den del av det journalistiska som vi kan påverka genom sändningstillstånd och annat. På så vis kan vi se till att sprickan inte blir så stor i landet.

Mot denna bakgrund kan man även ställa sig frågan: Kan ministern ha en uppfattning? Jo, jag tycker att ministern kan det. Det gäller framför allt när det handlar om hur stor del av journalisterna som ska befinna sig i storstadsområdena och i Stockholm i synnerhet. Vi har en oändligt stor mediekoncentration till just Stockholm. Detta kan vi påverka med de verktyg som står till buds.

Det är egentligen om detta, herr talman, jag vill ställa en fråga till ministern. Jag vet hur det fungerar och i vilken ordning vi ska ta det här, men vad är ministerns uppfattning? Hur stor del av public services medarbetare kan bo i Stockholmsområdet? Vad är rimligt? Hur stor del borde bo i andra delar av landet?

Jag förstår om ministern inte har alla fakta med sig till debatten. Men vet ministern hur många public service-anställda som bor i Stockholm i relation till resten av landet?

Anf. 96 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Jag tackar återigen Edward Riedl för hans engagemang i mediefrågor och demokratifrågor. Det gläder mig alldeles särskilt att höra en klassisk helgjuten moderat som talar om vikten av olika perspektiv och

Prot. 2016/17:79
14 mars

Svar på
interpellationer

vilken effekt det kan ha i resultatet av det arbete man gör beroende på var man kommer ifrån och vilka erfarenheter man bär med sig. Det är någonting som jag hoppas att Edward Riedl också diskuterar mycket i sitt parti och med många andra riksdagsledamöter. Självklart är det så att vårt perspektiv och våra erfarenheter blir till värderingar som blir till kunskaper och kan ge resultat och ha mer eller mindre påverkan på det vi gör.

Journalistiken och mediernas granskning är, som jag sa alldeles nyss i en annan interpellationsdebatt, demokratibärande faktorer. Vi behöver säkerställa att människor, inte minst alla de som Edward Riedl beskriver, som har tappat i tilltro till medierna, till samhället i stort och till många andra institutioner får sin verklighet beskriven och kan känna tillhörighet. Vi behöver skapa känslor av sammanhang. Där är public service ett fantastiskt verktyg. Detta är också en av de utmaningar som har ökat i grad inför det nya sändningstillståndet, som ska börja gälla 2020. Det är inte enbart medielandskapet som har förändrats radikalt på bara något årtionde, utan det gäller också polariseringen i vårt samhälle. Det här kommer att bli ett än mer angeläget ämne i de diskussioner som jag förväntar mig att kommittén kommer att föra.

Min uppfattning är att man ska understryka vikten av att få med sig dessa perspektiv in i det nya sändningstillståndet. Detta kommer att vara grannliga uppgifter för kommitténs ledamöter. Man ska arbeta fram svar och sedan förankra dessa i alla våra partier, som ska ta ett gemensamt beslut om public services kommande sändningstillstånd.

Anf. 97 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Jag försökte i mitt förra inlägg beskriva den här klyftan. Som sagt har jag inte fulla fakta på fötterna, och det får man väl ibland säga att man inte har. Men jag tror att åtminstone en del av den klyfta som växer fram beror just på att man inte känner att man får sin verklighet beskriven, som ministern själv är inne på. Detta tror jag helt enkelt beror på att journalistkåren bor centralt i Storstockholm och befinner sig i storstäder. Det gör att man har väldigt svårt att beskriva andra människors perspektiv. Större delen av befolkningen bor faktiskt utanför Stockholm. Det kan man ibland behöva påminna en hel del människor i vårt land om. Oavsett om det handlar om mediekoncentration eller om någonting annat finns det en väldig övervikt i Stockholm. Då blir det lätt så att man tror att det ger hela perspektivet.

Som sagt tror jag också att det är en delförklaring till att man förlorar berättarkraften ute i landet i beskrivningen av verkligheten. Public service kan – och det är egentligen det min interpellation handlar om i det här avseendet – bidra till att överbrygga denna klyfta. Men då fungerar det inte att en majoritet av public services medarbetare själva bor och arbetar i Storstockholm. Fördelningen måste se annorlunda ut, herr talman, om man ska kunna beskriva landet på det sättet.

Jag förstår att ministern inte kan föregå en massa olika saker och ha synpunkter på precis vad hon vill. Det finns saker man har att rätta sig efter. Men jag tolkar ändå ministern, herr talman, som att hon håller med mig om att public service ska vara med och täppa till den här klyftan eller åtminstone minska den. Då blir mina frågor till ministern: Vad tycker hon är en rimlig fördelning? Hur många av public services medarbetare ska vara anställda i Stockholm, och hur många borde vara anställda i övriga

delar av landet? I slutändan är det precis detta som det kokar ned till. Var bor de här medarbetarna? Det kommer att avgöra vilka perspektiv de har. Det tycker jag, herr talman, att ministern åtminstone kan ha någon form av uppfattning om. Hur bör den rimliga fördelningen se ut?

Totalt sett bor, som jag sa i mitt första inlägg, 40 procent av landets alla aktiva journalister i Stockholms innerstad. Det är alltså inte ens Storstockholm det gäller, herr talman, utan Stockholms innerstad. Och i den lilla lilla stadsdelen Södermalm bor 7 procent av landets samtliga journalister. När de ska ta sig från Söder till Stockholms centrum är det ingen slump att de ska passera Slussen, som därmed blir en nationell angelägenhet i alla medier. Det beror på att det är deras verklighet. Men det finns en stor verklighet bortanför Slussen, bortanför Södermalm och bortanför Stockholms innerstad. Då kan de journalisterna inte vara anställda där.

Herr talman! Jag vill ha fler journalister anställda i andra delar av landet. Då är funderingen: Tycker ministern att det är den riktning detta bör ta?

Anf. 98 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Jag vill återigen understryka vad Edward Riedl och jag har sagt: Det är viktigt att SR:s och SVT:s programutbud speglar förhållanden i hela vårt land. Just därför är det viktigt med publicister och journalister som kan göra avvägningar av vad som är en nyhet och hur man ska beskriva de nyheterna.

Det är oerhört rimligt att vi har en särskild ordning för de här diskussionerna. Jag förstår att många menar att detta är angelägna frågor. Därför ska vi ta dem. Jag välkomnar om de diskuteras i alla olika former och i alla olika rum, inte minst här i Sveriges riksdag. Men vi har en tydlig ordning. Vi har i public service-bolagen en verksamhet som styrs av sändningstillstånden. Vi har en granskningsnämnd som ansvarar för uppföljningen och ser till att man lever upp till det som villkoren beskriver när det handlar om procentsatser, antal, hur man verkar och var man ska vara. Det är därför också mer än rimligt att jag som minister inte ska lägga mig i under pågående avtalsprocess.

Som ett delsvar kan jag säga att det fortsättningsvis är mer än rimligt – det är till och med uttryckt, och det kommer förhoppningsvis fortsatt att vara en grundläggande arbetsuppgift – att arbeta för det demokratiska samhället så att människor ska känna igen sina verkligheter och så att det vi beskriver och det som granskas och visas ska bli angeläget för många fler än i dag.

Jag vill mena att public service i framtiden kommer att ha än större uppgifter än i dag. Därför kommer kommitténs arbete att bli grannlaga, eftersom utmaningarna och verkligheterna har förändrats. Det kommer att bli väldigt spännande att följa arbetet. Jag hoppas att Edward Riedl engagerar sig och diskuterar dessa frågor med sina partikamrater i kommittén.

Anf. 99 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! I min del av landet, Norrland, bor de flesta människor längs kusten i medelstora städer med någonstans mellan 60 000 och 125 000 invånare. Umeå är den största staden, med nästan 125 000 invånare, medan till exempel Skellefteå har nedåt 60 000. Vi har ett snöre med

städer från Luleå i norr ned till Sundsvall. Det är en stor del av verkligheten. När public service och andra ska spegla olika delar av landet i nyhetssändningar reproducerar man i väldigt stor utsträckning nidsbilder av de olika landsdelarna. Jag har pratat med journalister. Det blir lätt så att man ser till att få in en björn, en varg eller något sådant, något lite exotiskt och spännande. Det här är faran när man får en mediekoncentration till *en* stor stad.

Herr talman! Jag tror att ett av de problem som USA mötte i samband med att Trump valdes var att människor upplevde att det fanns en medial och politisk elit på ett ställe och att denna elit inte kunde identifiera sig med dem och förstå deras förutsättningar. Vi riskerar att gå precis samma väg ifall vi inte tar tag i detta.

Jag är glad ändå. Jag försöker tolka ministern mellan raderna, för det verkar finnas en del som hon inte vill säga men ändå vill få fram. Jag tolkar ministern som att hon tycker att vi på något sätt bör hantera denna utmaning.

Herr talman! Det finns bara ett sätt. Det är att se till att en mindre del av public service-medarbetarna är anställda i Stockholm och att en större del är anställda i andra delar av landet. Det är på det sättet vi kan bredda detta. Det gäller att se till att nyhetsredaktionerna i Umeå och på andra ställen blir större och att den i Stockholm blir något mindre.

Anf. 100 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Jag vill först understryka att min bild av vad public service levererar inte är att innehållet är fyllt av nidsbilder. Tvärtom vill jag verkligen sälla mig till den stora kör som hyllar public services genomgående höga journalistiska integritet och dess arbete, som utförs i enlighet med god publicistisk sed.

Jag delar verkligen bilden att vi står inför enorma utmaningar när det handlar om att hålla ihop vårt land. Sverige har förändrats. Vi har stora, för att inte säga enorma, krafttag framför oss som behöver tas. Vi behöver se över alla de verktyg vi har för att säkerställa att människor känner att de hör till, att de känner igen sig och att de får sin verklighet beskriven.

Det kommer att bli stora uppgifter för kommittén och för oss alla här i Sveriges riksdag och i regeringskvarteren för att säkerställa att vi har de bästa public service-bolagen i världen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2016/17:339 om extra medel till kulturskolorna

Anf. 101 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Isabella Hökmark har frågat mig om jag anser att fördelningen av extra medel till kulturskolorna har gett avsedd effekt och hur jag avser att följa upp hur de extra medlen används till sänkta kulturskoleavgifter.

När regeringen förra året gick in med ett stöd till den kommunala kulturskolan var det ett historiskt beslut. Kulturskolan har funnits under lång tid och överlevt många förändringar i vårt samhälle. Det är lätt att imponeras av vittnesmål om vad kulturskolan betytt för många av våra framgångsrika artister, men än mer berörs man av de berättelser om hur kulturskolan var och är en plats för barn och unga att utvecklas och upptäcka något nytt, och ett fält att uttrycka sig inom. Det är så många som har en relation till kulturskolan. Regeringen menar att kulturskolan är en omistlig del av samhällsbygget.

Den kommunala kulturskolans verksamhet är viktig för många barn och unga. Kulturskolan står dock inför utmaningar såsom tillgänglighet och lärarförsörjning. Den utredning som regeringen tillsatt om en nationell strategi för den kommunala kulturskolan, vars betänkande nu remitterats, utgör inte bara ett kunskapsunderlag utan lämnar också flera förslag på olika områden. Regeringen kommer nu att väga samman dessa med remissvaren och avser sedan att återkomma i frågan.

Regeringen har beslutat om en förordning enligt vilken kommunerna kan ansöka om medel utifrån de behov som föreligger, till exempel för att sänka avgifterna, om kvalitetshöjande åtgärder vidtagits, eller att ansöka om medel för att kunna behålla en låg avgift, eller ingen avgift alls, då kvalitetshöjande insatser vidtagits. De statliga medel som Isabella Hökmark frågar om har fördelats av Statens kulturråd i enlighet med denna förordning.

Det stämmer att relativt få kommuner ansökt om medel för att enbart sänka elevavgiften. I stället har många kommuner ansökt om medel för viktig utveckling av kulturskolans verksamhet, som att nå nya målgrupper, bredda utbudet eller utöka befintlig verksamhet, samtidigt som den låga elevavgiften behålls.

Det stora söktrycket både i antal ansökningar och de medel som man ansökt om visar att detta är ett område med stora behov, men också att kommunerna ser stora utvecklingsmöjligheter i kulturskolan och vill satsa på den. Varje kommun känner dock sina egna förutsättningar och är bäst skickad att själv avgöra hur satsningarna bör genomföras.

Jag känner mig helt trygg med att de pengar som nu fördelats till den kommunala kulturskolan kommer att användas i enlighet med riksdagens och regeringens intentioner. Redovisningen från kommunerna lämnas i november. Därefter kommer Statens kulturråd att redovisa bidragets användning till regeringen.

Anf. 102 ISABELLA HÖKMARK (M):

Herr talman! Kulturministern och jag har olika syn på huruvida man ska peta i kommunal verksamhet. För mig är kultur- och musikskolan en kommunal verksamhet och en fritidsaktivitet bland andra i kommunerna. Det är en viktig verksamhet med musik, dans och allt vad det inbegriper. Vill man nå alla gör man det i skolan. Musik och bild är obligatoriskt i skolan. Den förra regeringen införde också Skapande skola. Det var en väldigt bra reform, och man fick in mer kultur i skolan.

Kulturministern väljer att lägga 100 miljoner till på kulturskolan. Jag har statistik från Kulturskolerådet från 2015. Det läggs väldigt mycket pengar redan i kommunerna. Det är 2,2 miljarder som går till kultur- och musikskolor runt om i landet. År 2012–2015 ökade tilldelningen av pengar med 16 procent. Eleverna ökade 2012–2015 med 11 procent för ämneskurser och 58 procent för elevplatser i uppdrag. Det känns inte som att det skulle vara någon kris i kultur- och musikskolan ute i kommunerna. Jag är väldigt frågande till varför man över huvud taget ska lägga mer skattepengar på den kommunala musikskolan.

Ministern har själv sagt att det var angeläget att man sänkte avgiften i musikskolan. Nu har det kommit en redovisning från Statens kulturråd över hur man har fördelat pengarna. Det var 97 miljoner som fördelades förra året. Av 178 ansökningar var det 11 som inte beviljades. Det var fyra som gick till avgiftssänkningar. Det var fyra kommuner som valde att sänka avgifterna. Det verkar inte som det heller är något stort problem i kommunerna med avgiften. Snittet på avgiften ligger på 644 kronor per termin. Den är kanske inte så hög. Min fråga är igen om kulturministern fortfarande tycker att det är en viktig uppgift att sänka avgifterna och prioriterat från regeringen.

Det finns en annan väldigt konstig sak i hur pengarna ska fördelas. Man kan få pengar för att öka kvaliteten, få in nya målgrupper eller utöka kurserna. För de eleverna ska det vara avgiftsfritt. Det innebär att det kan gå barn på samma kurs i dans eller media, och de som kommit in senast betalar ingenting och de andra betalar sin terminsavgift. Det känns väldigt konstigt för mig. Tycker kulturministern att det är ett bra sätt att ha elevavgifter på det viset?

Anf. 103 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Jag förutsätter att Isabella Hökmark har läst Kulturskoleutredningen. Om man gör det får man en bild av kulturskolan som till dels skiljer sig från den bild som riksdagsledamot Hökmark beskriver. Det finns i dag tyvärr alltför stora ojämlikheter med kulturskolan.

Inte minst handlar en av de stora ojämlikheterna om vilka barn det är som tar del av kulturskolans utbud. I alltför stor utsträckning är det inte alla barn från alla olika socioekonomiska bakgrunder. Det är en övervikt av barn med föräldrar som själva har kulturintresse och är en del av ett etablissemang.

Vi är övertygade om att alla barn mår bra av kulturskoleverksamhet. Därför är utredningen och de 100 miljoner kronor som vi satsar varje år en del i att vi vill kunna erbjuda alla barn som vill den möjligheten. Då behöver vi riva de hinder som står i vägen för barn.

Avgiften kan vara ett sådant hinder. Därför är det bra om man väljer att sänka avgiften. Jag har varit tydlig under en längre tid när vi har debatterat frågan att det också handlar om väldigt många andra saker. Det kan handla om att nå nya målgrupper. Det kan handla om att funktionsvariationsanpassa lokaler eller på andra sätt stärka och bredda verksamheten – allt för att nå många fler.

Ett annat område som beskrivs i utredningen är just breddningen. Det handlar om vikten av att utveckla fler erbjudanden som barnen kan speglas mot. Det är inte så att alla barn vill lära sig spela gitarr eller piano. Om utbudet stannar vid det förlorar vi möjligheten att exponera mer kultur för ännu fler barn.

Vi har till viss del läst Kulturskoleutredningen olika och gör olika tolkningar utifrån den. Regeringen är övertygad om att vi ska fortsätta att investera i den fantastiska kommunala verksamheten och att vi ska använda våra gemensamma medel för att göra det. Det gläder mig också att jag haft alldeles särskilda samtal med SKL. Det är så oerhört viktigt att vi gör det hand i hand med Sveriges kommuner så att vi inte från statlig nivå investerar i satsningar som inte välkomnas. Då är det helt meningslöst.

Det viktiga är att kommunerna känner att de får ett stöd i sitt viktiga arbete som de har bedrivit med kraft och engagemang runt om i hela landet men som de själva också vittnar om kan utvecklas än mer.

Anf. 104 ISABELLA HÖKMARK (M):

Herr talman! Jag har absolut inte förringat musik- och kulturskolan. Jag tycker att det är en jättebra verksamhet, och jag tycker att den ska komma alla barn till del. Men det är också därför det är så viktigt med reformen Skapande skola i skolan. Där är alla barn, och där kommer mer kulturverksamhet alla till del. Det tycker jag är bra.

Däremot undrar jag varför ni tycker att just kultur ska vara avgiftsfri. Det finns andra saker som jag ser som lika viktiga för barn och ungdomar och som har stora hälsoeffekter, till exempel idrott. Om kulturministern hela tiden vill sänka avgiften i musikskolan medan det kostar pengar att spela fotboll blir konsekvensen att barn får välja att spela musik. Lika viktigt och riktigt som att alla säkert inte vill spela samma instrument är det att alla inte heller vill spela instrument eller sjunga.

Det tas gärna fram i debatten som att det är de bra kommunerna som inte har några, eller väldigt låga, avgifter. Men om man ser på skattesubventionen i alla kommuner märker man att den är hög på kultur- och musikskolan oavsett vilken avgift kommunen har. Man kan snarare se en relation när det gäller de som inte har någon avgift och högre skatt. Jag tycker att kommunerna får välja. I de kommuner som vill ha avgiftsfritt har kommuninvånarna valt att rösta fram de företrädare som gör så. I andra, ofta mer borgerliga kommuner, har man valt att ha en högre avgift men också att ha lägre skatt.

Det finns dock till och med socialdemokrater som nu höjer sina röster och säger att kommunalskatterna har blivit alldeles för höga och att det därför blir problem för människor när de inte har något utrymme kvar själva.

Därför är mina frågor: Kan kulturministern se att det är ett problem när kommunalskatterna blir för höga genom att vi subventionerar vissa aktiviteter? Och varför ska just musik eller kulturaktiviteter ha låga avgifter men inte idrotten, som är lika viktig?

Anf. 105 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Jag är kultur- och demokratiminister. Min främsta uppgift är att försvara den fria konsten och skapa bättre förutsättningar för den.

Det gör att det nog inte finns något jag lägger så mycket kraft på som mina diskussioner med finansministern. Jag lägger kraft på att argumentera för och kämpa för att vi får fler kronor till svensk kultur.

Det har resulterat i att vi sedan vi tillträdde som regering har ökat den svenska nationella kulturbudgeten med hela 767 miljoner kronor. Det är historiska summor, och det är jag väldigt stolt över.

Vi visar med handling, med kraft och med kronor att vi vill investera i sammanhang. Vi vill investera i människors möjligheter – i barns möjligheter – att utföra kultur och konst men också att ta del av andras kultur och konst. Kulturskolan är *ett* led i detta. Därför gör vi dessa investeringar. Prioriteringen att investera är helt synlig. Man ser den i och med att medlen pumpas ut just nu.

Men när Isabella Hökmark ställer detta mot idrotten vill jag betona att det inte är antingen eller. Vi har råd. Sverige är ett av de rikaste länderna i världen. Vi måste ha råd att tänka långsiktigt på vad som skapar sammanhang och också på vad som skapar hälsa och hopp. Under perioder när skolan kanske är jobbig eller när man lever under förhållanden där man inte blir sedd hemma är det fantastiskt att det finns både idrottsverksamheter och kulturverksamheter. Så länge vi sitter i regeringen ska det märkas att vi investerar i och utvecklar detta alltmer.

Anf. 106 ISABELLA HÖKMARK (M):

Herr talman! Det finns en stor ideologisk skillnad mellan oss. Konsekvenserna av kulturministerns syn är just att man snörper åt valmöjligheten.

Jag ska inte gå in på idrott, men vi kan ta ett annat exempel. Nu har kulturministern bestämt att det ska vara gratis att gå på statliga museer för alla familjer. Men så höjer ni biomomsen. Om man har begränsade resurser i en familj kan man ta med sig sina barn och gå på museum. Det är viktigt att göra det; det kan jag också tycka. Men man kanske inte alltid vill gå på museer, och ni snörper tillgången till att gå på en bioföreställning. Det blir mycket dyrare. Det är stor skillnad mellan att gå in gratis på ett museum och att betala biobiljetter för en familj på fyra eller fem personer.

Jag kommer aldrig att kunna tävla om utgifter. Jag vill inte heller göra det, för vi har en annan idé om vad vi ska göra med skattepengarna eller medborgarnas pengar – för det är ju inte våra pengar. Det är varje person som har jobbat ihop dem, och jag tycker att man ska få använda en större del själv.

Vår idé är i så fall att vi vill ge stöd där det verkligen behövs. Därför hade vi föreslagit den fritidspeng som man skulle kunna använda såväl till att betala musikskolan som till att betala en annan fritidsaktivitet. Det handlar om att sätta in stödet just till de familjer som behöver det. Det är bättre att rikta stödet än att ge det brett till alla, som kanske inte alltid behöver denna avgiftssänkning.

Varför är det ministern som ska bestämma vilken kulturaktivitet en familj ska gå på? Varför ska ministern bestämma att man ska gå på museum och inte på bio? Varför inte låta familjerna bestämma själva?

Anf. 107 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Det tål att påminnas om att det över tid inte finns någon korrelation mellan priset på en biobiljett och antalet biobesök, Isabella Hökmark. Jag har inte heller sett någon studie som visar att biljettpriserna har höjts radikalt sedan årsskiftet. Jag tror att vi ska vara försiktiga när vi slänger oss med vilken effekt som har vilka grundorsaker.

Som kulturpolitiker ska vi hellre satsa på mer kultur till fler. Vi ska skapa de möjligheter som gör att fler tar del av kultur, och våga prioritera det. Men precis som riksdagsledamoten sa har vi olika ideologiska ingångsvärden i diskussionen. Jag kommer att fortsätta att kämpa för kulturskolan och för att vi investerar i sammanhang, upplevelser och underhållning – sådant som skakar om och provocerar. Jag kommer att fortsätta att försvara den fria konsten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2016/17:324

Talmannen meddelade att interpellation 2016/17:324 av Michael Svensson (M) om fusket kring de nationella proven hade återtagits och därför inte skulle besvaras.

§ 22 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2016/17:129 Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

2016/17:132 Genomförande av tobaksprocedurdirektivets bestämmelser om e-cigarett

2016/17:134 Komplettering av barlastvattenlagen

2016/17:146 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige

2016/17:147 Bemyndigande om avfallsförebyggande åtgärder och sanktioner avseende otillåten insamling av elavfall

Motioner

med anledning av prop. 2016/17:107 Nya utstationeringsregler

2016/17:3630 av Ali Esbati m.fl. (V)

2016/17:3632 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, L, KD)

med anledning av prop. 2016/17:112 Godstrafikfrågor

2016/17:3629 av Per Klarberg m.fl. (SD)

2016/17:3633 av Nina Lundström m.fl. (L)

2016/17:3634 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M, C, KD)

med anledning av skr. 2016/17:110 Riksrevisionens rapport om statens styrning genom riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvården

2016/17:3631 av Emma Henriksson m.fl. (KD, M, C, L)

Prot. 2016/17:79

14 mars

Svar på

interpellationer

Prot. 2016/17:79
14 mars

EU-dokument
KOM(2016) 798 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om anpassning till artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt av ett antal rättsakter på området rättsliga frågor som föreskriver tillämpning av det föreskrivande förfarandet med kontroll
KOM(2016) 799 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om anpassning till artiklarna 290 och 291 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt av ett antal rättsakter som föreskriver tillämpning av det föreskrivande förfarandet med kontroll
KOM(2016) 819 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och förverkande
KOM(2017) 2025 Vitbok om EU:s framtid: Tankar och scenarier för EU-27 fram till 2025

§ 23 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 3 mars

2016/17:347 Polismyndighetens ekonomi

av *Krister Hammarbergh* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:348 Åtgärder mot bilmålvakter

av *Thomas Finnborg* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:349 Regeringens jämställdhetspolitik

av *Erik Andersson* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:350 Stöd av Arbetsförmedlingen för att starta eget

av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:351 Nya utstationeringsregler och bostadsbyggandet

av *Katarina Brännström* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:352 Praktik genom Arbetsförmedlingens garantier

av *Katarina Brännström* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:353 Statsrådets uttalande om skolidrotten

av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

den 6 mars

2016/17:354 Friskvård för egenföretagare

av *Helena Bouveng* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:355 Statliga jobb i nordöstra Skåne

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

2016/17:356 Viltförvaltningsdelegationerna
av Åsa Coenraads (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

Prot. 2016/17:79
14 mars

den 7 mars

2016/17:357 Begränsning av vinster och höga kommunala skatter
av Anette Åkesson (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 8 mars

2016/17:358 Barnäktenskap
av Elisabeth Svantesson (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

den 9 mars

2016/17:359 Långtidsarbetslösas sysselsättning
av Désirée Pethrus (KD)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:360 Tudelningen på svensk arbetsmarknad
av Niklas Wykman (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:361 En viltvårdsmyndighet
av Sten Bergheden (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

den 10 mars

2016/17:362 Länsstyrelsernas viltförvaltningsdelegationer
av Sten Bergheden (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

den 13 mars

2016/17:363 Stödboende för ungdomar
av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:364 Vitrysslands brott mot mänskliga rättigheter
av Christian Holm Barenfeld (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:365 Inventering av nyckelbiotoper
av Jens Holm (V)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:366 Inventering av nyckelbiotoper
av Jens Holm (V)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:367 Medicinsk åldersbedömning
av Johanna Jönsson (C)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 3 mars

2016/17:965 Larm från tillsynsmyndighet

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:966 Förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck

av *Ewa Thalén Finné* (M)
till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2016/17:967 Ökad försäljning av antibiotika för barn

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:968 Tullen i Hån

av *Pål Jonson* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2016/17:969 Hemvärnet som stöd till polisen

av *Pål Jonson* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:970 Assistansfusk

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2016/17:971 Fortsatt biodrift av busstrafiken

av *Lars-Axel Nordell* (KD)
till statsrådet *Ibrahim Baylan* (S)

2016/17:972 Konsekvensanalys av kilometerskatten

av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2016/17:973 Glastaket i Asien

av *Tina Acketoft* (L)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:974 Klinisk forskning och läkemedelsprövningar

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:975 Översyn av alkohollagen

av *Johan Hultberg* (M)
till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:976 Samarbete mellan Sverige och Zimbabwe om miljö och klimat

av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet *Isabella Lövin* (MP)

2016/17:977 Nordiskt Arktissamarbete om näringslivsutveckling

av *Cassandra Sundin* (SD)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:978 Ökade resurser till tullen

av *Thomas Fimborg* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2016/17:979 En nationell plan för sällsynta diagnoser

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:980 Utkastförbud

av *Lars Tysklind* (L)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:981 Utökade möjligheter att mönstra

av *Hans Wallmark* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:982 Migrationsverkets icke utnyttjade boendeplatser på asylboenden

av *Robert Hannah* (L)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:983 Erkännande av Somaliland

av *Magnus Oscarsson* (KD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:984 Privatsektorbistånd och DAC:s regelverk

av *Hans Linde* (V)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:985 Civilsamhället i Israel

av *Hans Linde* (V)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:986 Swedfunds investeringar i Ryssland

av *Penilla Gunther* (KD)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:987 Sveriges småföretagare

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:988 Skatteverkets nya rättsliga vägledning

av *Robert Hannah* (L)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:989 Avspänning i relationen till Ryssland

av *Pål Jonson* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:990 Utnyttjandet av minderåriga för kriminell verksamhet

av *Ellen Juntti* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:991 Utfallet av regeringens satsning på Socialstyrelsen

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:992 Retroaktiv skattelagstiftning

av *Gunilla Nordgren* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:993 Sveriges småföretagare

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:994 Avslag från Skolinspektionen

av *Annelie Karlsson* (S)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:995 Utländska studenter vid svenska folkhögskolor

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

2016/17:996 Danmarks fiskeregler

av *Tina Acketoft* (L)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:997 Utbyggnad av E4 mellan Hudiksvall och Sundsvall

av *Eva Lohman* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:998 Skatteregler för delägare i fåmansföretag

av *Helena Bouveng* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:999 Vårdbehandling som avgörs av bostadsort

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1000 Bemanning inom individ- och familjeomsorgen

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:1001 Byggstartsbeslut i Gävle hamn

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1002 Bilförlossningar

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1003 Utrikesministerns möte med Rysslands utrikesminister

av *Karin Enström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1004 Kommunala förbud mot biltvätt på gatan

av *Kristina Yngwe* (C)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:1005 Bristen på djursjukvårdare

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:1006 Ryska rör i Karlshamn

av *Sofia Fölster* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1007 Vikten av kärnkraftsforskning i Sverige

av *Sofia Fölster* (M)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:1008 Korruptionen i Nigeria

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1009 Utbyggnad av E4 mellan Gävle och Söderhamn

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1010 A-traktorer

av Cecilia Widegren (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1011 Nedläggning av Arbetsförmedlingens lokala kontor

av Kristina Yngwe (C)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:1012 Åtgärder för människor med sällsynta diagnoser

av Barbro Westerholm (L)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

den 8 mars

2016/17:1013 Lägre värdering av åländska gymnasiebetyg

av Per Lodenius (C)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2016/17:1014 Pengar till myggbekämpning vid nedre Dalälven

av Solveig Zander (C)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:1015 Företagsamheten i Södermanland

av Lotta Finstorp (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:1016 Ungas företagsamhet

av Jörgen Warborn (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:1017 Utredning om särskilda persontransporter

av Emma Wallrup (V)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1018 Situationen på Nationellt forensiskt centrum

av Beatrice Ask (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1019 Viltförvaltningsdelegationernas sammansättning

av Åsa Coenraads (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:1020 Värnande av det svenska självbestämmandet över skogen

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:1021 Utrikesministerns möte med Sergej Lavrov samt Sveriges syn på situationen i Syrien

av Karin Enström (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1022 Studenters ekonomi

av Daniel Riazat (V)

till statsrådet Anna Ekström (S)

2016/17:1023 Åtgärder efter haveriutredning om fallande vindkraftverk

av Mattias Bäckström Johansson (SD)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

den 9 mars

2016/17:1024 Regeringens ståndpunkt i frågan om skogen och LULUCF

av *Eskil Erlandsson* (C)
till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2016/17:1025 Kritik mot flygskatten

av *Lotta Finstorp* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2016/17:1026 Villkorat bistånd

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet *Isabella Lövin* (MP)

2016/17:1027 Vinterunderhållet på statliga vägar

av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet *Anna Johansson* (S)

den 10 mars

2016/17:1028 Bristen på undersköterskor

av *Ann-Britt Åsebol* (M)
till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:1029 Företagsamheten i Borås

av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)
till närings- och innovationsminister *Mikael Damberg* (S)

den 13 mars

2016/17:1030 Riktade medel till förlossningsvården

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:1031 Myskoxens status

av *Per Åsling* (C)
till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2016/17:1032 Återtagandeavtal

av *Cecilia Widegren* (M)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:1033 Nyanlända som byter namn för att få arbete

av *Sofia Fölster* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2016/17:1034 Psykisk ohälsa hos barn och unga

av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:1035 Tillvaratagande av arbetsviljan i Skaraborg

av *Cecilia Widegren* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 6 mars

2016/17:920 Granskning och översyn av MSB

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:922 Bärplockning

av *Sten Bergheden* (M)

till närings- och innovationsminister *Mikael Damberg* (S)

2016/17:923 Underlättande för arbetslösa att ta säsongsjobb

av *Sten Bergheden* (M)

till närings- och innovationsminister *Mikael Damberg* (S)

2016/17:878 Tjänstepension vid gränspendling

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till socialförsäkringsminister *Annika Strandhäll* (S)

2016/17:925 Företag som stöder organiserad brottslighet

av *Mikael Eskilander* (SD)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:907 Nationell handlingsplan för att minska drunkningsolyckor

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:898 Det nya polishuset i Rinkeby

av *Beatrice Ask* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:912 Polisen i hela landet

av *Anders Hansson* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

den 7 mars

2016/17:903 Landsbygdskommittén och högre utbildning

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2016/17:895 En svensk rymdstrategi

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2016/17:896 Öppna nätbaserade kurser (MOOC) i svensk högskola

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2016/17:901 Resursfördelningssystemet

av *Fredrik Christensson* (C)

till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2016/17:927 Religionsfrihet och upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet

av *Krister Hammarbergh* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:953 Openaid.se

av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:956 Politiska reformer i Zimbabwe

av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:957 Statssekreterare Ulrika Modéers resa till Zimbabwe

av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:958 Uppföljning och utvärdering av biståndsbudgeten

av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:959 En ny generaldirektör för Sida

av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:960 Trygghet i skolan

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:961 Småföretagare som sätts i blockad

av *Mats Persson* (L)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:962 Antalet sökande till polisutbildningen

av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:955 Vård för kvinnor

av *Gunilla Nordgren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:964 Diskonteringsräntan för höghastighetsjärnvägen

av *Per Klarberg* (SD)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:963 En delfinansieringsmodell baserad på fastighetsskatt

av *Per Klarberg* (SD)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:954 Handläggningstider i asylärenden

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:897 Undvikbara vårdskador och patienternas säkerhet

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:950 Orättvisa villkor för tand- och sjukvård

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:951 Rätt till försörjningsstöd för tillståndslösa

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:918 E-hälsomyndighetens flytt

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

**2016/17:919 Rättssäkerheten för företag som anställer arbetskraftsin-
vandrare**

av *Erik Bengtzboe* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:899 Läkemedelsförsörjning ur ett civilförsvarsperspektiv

av *Lena Asplund* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

**2016/17:905 Dödsfall på sjukhus till följd av platsbrist eller personal-
brist**

av *Thomas Finnborg* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:914 Regler för tillfällig föräldrapenning

av *Gunilla Nordgren* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:904 Åtgärder mot fusk

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:906 Bristerna i socialtjänsten

av *Thomas Finnborg* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

**2016/17:952 En bred parlamentarisk utredning om föräldraförsäk-
ringen**

av *Tina Ghasemi* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:933 Informationsflödet till och från Skatteverket

av *Olle Felten* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:926 Gifter i odlad fisk

av *Lotta Finstorp* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:932 Polisens insats i Rinkeby

av *Roger Haddad* (L)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:935 Moms på simskolor

av *Johan Löfstrand* (S)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:931 IVO:s krav på akutmottagningar

av *Margareta Cederfelt* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:930 Svältkatastrofen i Sydsudan

av *Hans Linde* (V)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:934 Förlossningsvården

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

Prot. 2016/17:79
14 mars

2016/17:929 Storlän
av *Andreas Norlén* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:928 Vab-fusk
av *Tina Ghasemi* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:948 Falska nyheter
av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:942 Gymnasieelever boende på landsbygden
av *Daniel Riazat* (V)
till statsrådet Anna Ekström (S)

2016/17:936 Samtyckeslagstiftning
av *Linda Snecker* (V)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:937 A-kassa för egenanställda
av *Katarina Brännström* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:938 Danskt beslut att bryta torskfiskestoppet
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:939 Skatteverkets kontroll av felaktig folkbokföring
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:940 Privatkopieringsavgiften
av *Lotta Finstorp* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:943 Styrningen av Sveaskog
av *Birger Lahti* (V)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:944 Datalagring
av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:947 En lex Lotta
av *Roger Haddad* (L)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:946 Kriminaliteten och personrånen i Uppsala
av *Marta Obminska* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:945 Nya åtgärder mot återvändande IS-krigare
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 9 mars

2016/17:949 Hållbarhetsmålen och rapporterna om mänskliga rättigheter
av *Sofia Arkelsten* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:941 Interreligiösa äktenskap
av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

Prot. 2016/17:79
14 mars

2016/17:887 Det dyra bostadsbyggandet i Sverige
av *Nooshi Dadgostar* (V)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

den 15 mars

2016/17:976 Samarbete mellan Sverige och Zimbabwe om miljö och klimat

av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:986 Swedfunds investeringar i Ryssland

av *Penilla Gunther* (KD)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:984 Privatsektorbistånd och DAC:s regelverk

av *Hans Linde* (V)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

§ 26 Kammaren åtskildes kl. 19.17.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 12 anf. 49 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.00 och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Återrapportering från Europeiska rådets möte den 9–10

mars	1
Anf. 1 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 2 FREDRIK SCHULTE (M)	3
Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	3
Anf. 4 FREDRIK SCHULTE (M)	4
Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	4
Anf. 6 MARIE GRANLUND (S).....	4
Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	5
Anf. 8 MARIE GRANLUND (S).....	5
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	6
Anf. 10 PAVEL GAMOV (SD).....	6
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	6
Anf. 12 PAVEL GAMOV (SD).....	7
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V).....	7
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	8
Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V).....	8
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 18 ÅSA ROMSON (MP)	9
Anf. 19 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 20 ÅSA ROMSON (MP)	10
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	10
Anf. 22 ESKIL ERLANDSSON (C).....	10
Anf. 23 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 24 ESKIL ERLANDSSON (C).....	11
Anf. 25 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 26 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	12
Anf. 27 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 28 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	13
Anf. 29 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 30 BIRGITTA OHLSSON (L).....	14
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	14
Anf. 32 BIRGITTA OHLSSON (L).....	15
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	15
Anf. 34 JOHAN HULTBERG (M)	15
Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	16
Anf. 36 JOHAN HULTBERG (M)	17
Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	17
§ 2 Justering av protokoll	17
§ 3 Anmälan om ersättare	17
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	18
§ 5 Meddelande om frågestund	18
§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövning	18
§ 7 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	18
§ 8 Anmälan om faktapromemorior	19
§ 9 Ärenden för hänvisning till utskott	20

§ 10 Ärenden för bordläggning.....	20	Prot. 2016/17:79
§ 11 Svar på interpellation 2016/17:336 om RUT-avdraget.....	20	14 mars
Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	20	-----
Anf. 39 LOTTA FINSTORP (M).....	21	
Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	22	
Anf. 41 LOTTA FINSTORP (M).....	22	
Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	23	
Anf. 43 LOTTA FINSTORP (M).....	23	
Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	24	
§ 12 Svar på interpellation 2016/17:332 om åtgärder för att få fram fler lärare.....	24	
Anf. 45 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	24	
Anf. 46 MARIA STOCKHAUS (M).....	25	
Anf. 47 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	26	
Anf. 48 MARIA STOCKHAUS (M).....	27	
Anf. 49 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	28	
Anf. 50 MARIA STOCKHAUS (M).....	29	
Anf. 51 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	30	
§ 13 Svar på interpellation 2016/17:344 om internationella studenter	30	
Anf. 52 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	30	
Anf. 53 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	31	
Anf. 54 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	32	
Anf. 55 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	33	
Anf. 56 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	34	
Anf. 57 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	35	
Anf. 58 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	35	
§ 14 Svar på interpellation 2016/17:345 om utbildningars jämförbarhet	36	
Anf. 59 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	36	
Anf. 60 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	37	
Anf. 61 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	38	
Anf. 62 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	39	
Anf. 63 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	40	
Anf. 64 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	41	

Anf. 65 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	41
§ 15 Svar på interpellation 2016/17:325 om den misstänkta brottsligheten vid Statens fastighetsverk	42
Anf. 66 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	42
Anf. 67 ERIK ANDERSSON (M)	42
Anf. 68 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	43
Anf. 69 ERIK ANDERSSON (M)	45
Anf. 70 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	45
Anf. 71 ERIK ANDERSSON (M)	46
Anf. 72 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	47
§ 16 Svar på interpellation 2016/17:263 om flickors jämslällldhet.....	47
Anf. 73 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	47
Anf. 74 ERIK ANDERSSON (M)	48
Anf. 75 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	49
Anf. 76 ERIK ANDERSSON (M)	50
Anf. 77 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	51
Anf. 78 ERIK ANDERSSON (M)	52
Anf. 79 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	53
Ajournering.....	53
Återupptaget sammanträde.....	53
§ 17 Svar på interpellation 2016/17:328 om digital strategi för svensk skola	54
Anf. 80 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	54
Anf. 81 MARIA STOCKHAUS (M)	54
Anf. 82 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	55
Anf. 83 MARIA STOCKHAUS (M)	57
Anf. 84 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	58
Anf. 85 MARIA STOCKHAUS (M)	59
Anf. 86 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	59
§ 18 Svar på interpellationerna 2016/17:313, 314, 315, 317 och 318 om public service och onlinetjänster	60
Anf. 87 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNIKE (MP)	60
Anf. 88 EDWARD RIEDL (M)	61
Anf. 89 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNIKE (MP)	62
Anf. 90 EDWARD RIEDL (M)	63
Anf. 91 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNIKE (MP)	64
Anf. 92 EDWARD RIEDL (M)	65
Anf. 93 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNIKE (MP)	65
§ 19 Svar på interpellation 2016/17:316 om centralisering av journalister	66
Anf. 94 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNIKE (MP)	66
Anf. 95 EDWARD RIEDL (M)	66

Anf. 96 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	67	Prot. 2016/17:79
Anf. 97 EDWARD RIEDL (M)	68	14 mars
Anf. 98 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	69	-----
Anf. 99 EDWARD RIEDL (M)	69	
Anf. 100 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	70	
§ 20 Svar på interpellation 2016/17:339 om extra medel till kulturskolorna.....	70	
Anf. 101 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	70	
Anf. 102 ISABELLA HÖKMARK (M).....	71	
Anf. 103 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	72	
Anf. 104 ISABELLA HÖKMARK (M).....	73	
Anf. 105 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	73	
Anf. 106 ISABELLA HÖKMARK (M).....	74	
Anf. 107 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	74	
§ 21 Svar på interpellation 2016/17:324.....	75	
§ 22 Bordläggning.....	75	
§ 23 Anmälan om interpellationer.....	76	
§ 24 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	78	
§ 25 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	83	
§ 26 Kammaren åtskildes kl. 19.17.....	87	